

İslam EMİROĞLU
Genel Müdür Yardımcısı

Ülkemizde sosyal yardım faaliyetleri, sürekli ve kapsamlı olarak, 1986 yılında 3294 sayılı Kanun ile kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla yürütülmektedir. Sosyal yardım programları, 81 il ve 892 ilçede mülki idare amirlerimizin başkanlığındaki 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kanalıyla gerçekleştirilmektedir.

3294 sayılı Kanun ile oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu faaliyetleri, Başbakanlık bünyesinde, Fon Sekreteryası tarafından yürütülmekte iken, 01 Aralık 2004 tarih ve 5263 sayılı Kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Genel Müdürlük, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun kararları doğrultusunda sosyal yardım programlarının uygulanmasını sağlamaktadır.

Fon Kurulu, Fonda toplanan kaynakların sosyal yardım programları ile proje ve yatırım programlarına dağıtım önceliklerini belirlemekte ve il/ilçelerde kurulmuş olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına kaynak dağıtımına karar vermektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynağı kullanmak suretiyle, ekonomik ve sosyal açıdan değişik yoksunlukları olan, ihtiyaç içindeki insanlarımız için geniş bir yelpazede sosyal yardım programları uygulanmaktadır.

Ülkemizin her vatandaşının onurlu, huzurlu ve standardı yüksek bir hayatı hak ettiği inancı ile eğitime, sağlık programlarına, gelir getirici, üretim ve istihdama yönelik proje desteklerine özel önem verilmiştir. Ekonomik ve sosyal yönden güçsüz olanlar lehine, toplumsal eşitsizlikleri ve sorunları giderici etkin ve yaygın sosyal politikalar uygulanmak suretiyle, bu alandaki kaynakların toplumun en yoksul kesimlerine ulaşması sağlanmıştır. Nüfusun en yoksul kesimindeki ailelerin çocuklarının temel eğitim hizmetlerine tam olarak erişimini hedef alan bir "Sosyal Yardım Ağı" oluşturulmuştur.

Ayrıca, çalışabilir, üretebilir durumdaki yoksul vatandaşlarımızın, işsizlerimizin toplum hayatına "aktif" ve "üretken" olarak katılımını sağlayan proje destek programları da uyguladığımız sosyal politikaların ağırlıklı bir bölümünü oluşturmuştur.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve bütün il ve ilçelerimizde bulunan 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, gerek sosyal yardım gerekse proje destek programları çerçevesinde yerel ve ulusal bazda birçok başarılı sosyal destek uygulamasına imza atmaktadır.

Söz konusu uygulamalar ile sosyal yardım ve hizmet alanına ilişkin konuların, deneyimlerin, araştırmaların ve örneklerin kamuoyu, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar ile paylaşılması amacıyla Genel Müdürlüğümüz tarafından yayımlanan "Dayanışma" adlı bu dergiyi keyifle okumanızı temenni ediyorum.

Dayanışma

Yıl: 1 Sayı: 4 - 2009

Üç ayda bir yayımlanır

Sahibi

T.C. Başbakanlık
Sosyal Yardımlaşma
ve Dayanışma Genel
Müdürlüğü Adına
Genel Müdür Yardımcısı
İslam EMİROĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Pınar GÜNAL

Yayın Kurulu
Ozan İLTER
Fatih ÖZDOĞAN
Münir TİRELİ

Haber ve Fotoğraf
Pınar GÜNAL
Ozan İLTER
Fatih ÖZDOĞAN
Münir TİRELİ

Katkıda Bulunanlar
Cemalettin ÇOĞURCU
Orhan BİLGE
Caner ESENYEL
Ersin KAYA

İdare ve Yazışma Adresi
Karanfil Sokak No: 67
Kızılay/Ankara
Tel: (312) 424 09 40 pbx
e-posta: sydgm@sydgm.gov.tr

Grafik Tasarım
İsmat - Enver AYDIN

Baskı
İsmat Matbaacılık
Meşrutiyet Cad. No:9/7
Kızılay-ANKARA
Tel: 0312 425 36 34
www.ismat.com.tr

Baskı Tarihi ve Yeri
14 Ağustos 2009
Ankara

Yaygın Süreli Yayın

04

vatandaş taleplerine
hızlı yanıt

17

kadın çiftçilere büyük destek

05

sanatçı Metin Şentürk Genel
Müdürlüğümüzü ziyaret etti

19

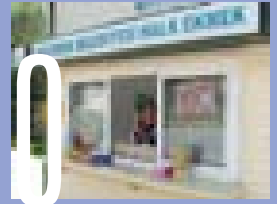
Koyunoba çileği marka oluyor

08

Kazakistan Heyeti ülkemizdeki sosyal
politika uygulamalarını inceledi

20

ekmek büfeleri ekmek
kapıları oldu

12

Altın Sofra İyilik Ödüllerine
SYD Vakıfları damga vurdu

22

Türkiye'de bir ilk:
Genç Kız Sığınma Evi

14

Erzurum SYD Vakfı'na
ödül kazandıran proje:
Şefkat Evi

25

"Yalnız Değilsiniz"
Projesine ödül

28

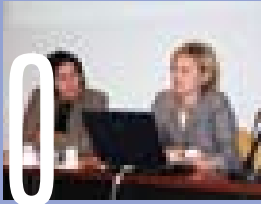
“Unutulmayacak Kadar Önemlisiniz” Projesi

45

her çocuk yaşadığını öğrenir

30

OECD’de sosyal politika trendleri ve reformları

48

Of’ta sayısız projeye imza atılıyor

34

eğitimde fırsat eşitliği için Dörtdivan SYDV devrede

52

Of Kaymakamı Sayın Tuncay SONEL’le Söyleşi:

39

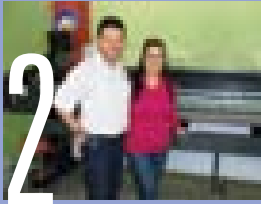
Roman vatandaşlarımıza istihdam amaçlı meslekî eğitim kursları

62

“önemli olan sorunların çözümünde devletle entegre bir şekilde çalışmak”

42

proje destekleri sayesinde hayatları değişenlerin sayısı hızla artıyor

04

Altın Sofra’dan Genel Müdürlüğümüze Ödül

06

SYD Vakıfları her geçen gün daha fazla yoksul vatandaşla ulaşıyor

07

VOIP Projemize ödül

21

çiftçiye 460 bin TL’lik destek

23

eğitimlerine devam ettiler

24

6. Uluslararası STK Kongresi

24

Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu

26

özel cafe bu yıl da hizmet vermeye devam edecek

32

ekonomik durgunluk zamanlarında sosyal politikalar: iyi ve kötü zamanlarda sosyal güvenlik ağıları

37

Burdur Altınyayla SYD Vakfından mantarcılığa destek

56

geleneksel Rize Bezi yeniden hayat buluyor

67

Dünyada mikro kredi uygulamaları

70

sosyal girişimcilik

76

İsveç’te engelli ve gençlere yönelik sosyal koruma politikaları

80

Avrupa ülkelerinde sosyal refah politikaları: Finlandiya örneği

82

dayanışma kavramı üzerine

87

kitap eleştirisi: Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk

DAYANIŞMA

Devlet Bakanımız Sayın Hayati Yazıcı'dan

vatandaş taleplerine hızlı yanıt

Başbakanlık Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı, "vatandaş taleplerine yanıt verme konusunda performans değerlendirmelerini" açıkladı. 1 Mayıs'ta göreve başlayan yeni kabineyle ilgili ilk değerlendirmede Devlet Bakanımız Sayın Hayati Yazıcı'nın taleplere bir günden daha az zamanda cevap verdiği belirtildi. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Kamu toplu iş sözleşmelerinin koordinasyonu, Kamu hizmeti görevlileri toplu görüşmelerinin koordinasyonu görevleri tevdi edilen Devlet Bakanı Yazıcı'ya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Gümrük Müsteşarlığı, Devlet Personel Başkanlığı ve Tanıtma Fonu Sekreterliği olmak üzere 4 ayrı kurum ve kuruluş bağlı bulunuyor. ■

Altın Sofra'dan Genel Müdürlüğümüze ödül

Şanlıurfa Valiliği'nin bu yıl 22-25 Mayıs tarihleri arasında düzenlediği 3. Halil İbrahim Buluşmaları'nda Genel Müdürümüz Sayın Aziz Yıldırım da Altın Sofra İyilik Ödülü aldı.

Ödülünü İsrail'in Ankara Büyükelçisi Gaby Levy'nin elinden alan Yıldırım yaptığı konuşmada ödülü kurumu adına kabul ettiğini belirtti.

Genel Müdürümüzün yanı sıra İspanya futbol ligi La Liga'nın Sevilla takımında oynayan Fredric Oumar Kanoute ile aralarında üst düzey bürokratların, sanat ve televizyon dünyasından çeşitli isimlerin de yer aldığı 12 kişi ödüle layık görüldü.

Bu yıl üçüncüsü düzenlenen Halil İbrahim Buluşmaları'nda başta Valilik ve Kaymakamlıklar bünyesindeki SYD Vakıfları olmak üzere birçok resmi ve özel yardım kuruluşu Altın Sofra İyilik Ödülleri almak için yarıştı.

Toplam 16 projenin ödüle layık görüldüğü yarışmada Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına ait 9 proje bu kapsamda ödül kazandı. ■

Sanatçı Metin Şentürk

Genel Müdürlüğümüzü ziyaret etti

DAYANIŞMA

TRT’de “Eğlence Pazarı” adlı programı hazırlayan ve sunan ses sanatçısı Metin Şentürk, programında yer verdiği engelli vatandaşların destek ve yardım taleplerine ilişkin Genel Müdürlüğümüz ile işbirliği yapmak amacıyla 20.04.2009 tarihinde Genel Müdürümüz Aziz Yıldırım ile bir görüşme gerçekleştirdi.

Programında engelli vatandaşların akülü-aküsüz tekerlekli sandalye, ortez, protez, işitme cihazları gibi ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan; aynı zamanda da başarılı işlere

imza atan engelli kişilere programında yer veren Şentürk, “rağmene karşı yaşamak” olarak tanımladığı engellilerin topluma entegrasyonu için çalıştıklarını vurgulayarak, programına ulaşan ve sosyal güvencesi olmayan engelli vatandaşların her türlü tıbbi cihaz istekleri ile ilgili Genel Müdürümüz Sayın Aziz Yıldırım’dan bilgi aldı.

Genel Müdürümüz Aziz Yıldırım ise Genel Müdürlüğümüz tarafından hali hazırda özürlü yardımları adı altında özürlü öğrencilerin okullarına ücretsiz

taşınması ve özürülülerin Sosyal Güvenlik Kurumunca karşılanmayan cihazlarının karşılanmasına ilişkin olarak sosyal yardım programları yürütüldüğünü belirterek, Şentürk’e gelen söz konusu taleplerin her il ve ilçemizdeki SYD Vakıflarına yönlendirilmesi konusunda işbirliği yapmaktan memnuniyet duyacağını ifade etti.

Her pazar ekrana gelen “Eğlence Pazarı” adlı televizyon programı TRT 1’de yayınlanıyor. ■

SYD Vakıfları her geçen gün daha fazla yoksul vatandaşa ulaşıyor

TÜİK

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2008 yılında aynı ya da nakdi yardım alan hane halklarının yüzde 59,4'üne akraba, komşu ve benzeri yakınlar, yüzde 29,8'ine ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF) yardım sağladı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2008 yılında aynı ya da nakdi yardım alan hane halklarının yüzde 59,4'üne akraba, komşu ve benzeri yakınlar, yüzde 29,8'ine ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF) yardım sağladı.

TÜİK'in geçtiğimiz yıl Ekim ayında 2 bin 878 örnek hane-de, 6 bin 465 kişiyle gerçekleştirdiği "Yaşam Memnuniyeti Araştırması" kapsamında, hane halkı yaşam şartları da değerlendirildi. 2008 yılında yardım alan toplam hane halkı oranı yüzde 14,6 olarak tespit edilirken bu hane halklarının yüzde 36,1'i aylık geliri 450 TL ve altında bulunanlardan

oluşturdu. Araştırma sonuçlarına göre yardım alanların yüzde 59,4'üne akraba vb. yakınlar, yüzde 29,8'ine SYDTF ve yüzde 21,4'üne de belediyeler yardım sağladı. Yüzde 3,7'si gönüllü kişi ve kuruluşlardan, yüzde 1,7'si de müftülükten yardım aldığını beyan etti.

2008 yılında yardım alan hane halklarının yüzde 52,2'si nakit para, yüzde 33,1'i yiyecek, yüzde 30,8'i yakacak, yüzde 12,2'si kira, yüzde 8,7'si giyecek, yüzde 3,8'i de diğer yardımlardan yararlandığını ifade etti.

Yardım alan grup içinde, 2003 yılında akraba, komşu vb. yakınların destek sağladıklarının

oranı yüzde 66,5, SYDTF'den yardım alanların oranı yüzde 16,2, belediyelerden yardım alanların oranı ise yüzde 8,8 seviyesindeydi.

2008'in Ekim ayında yapılan "Yaşam Memnuniyeti Araştırması"nın sonuçlarına göre; Yapılan tüm yardımlar içinde 451-700 TL arasında aylık geliri bulunanlar, yardım alanların yüzde 29,4'ünü, 701-900 TL arasındakiler yüzde 13,4'ünü, 901-1.500 TL arasında kazananlar yüzde 16'sını, 1.501-2.500 TL arasında gelire sahip olanlar da yüzde 3,7'sini oluşturdu. Yardım alanların yüzde 1,5'inin aylık kazancı 2 bin 500 TL'yi aşıyor. ■

VOIP Projemize ödül

Alcatel-Lucent tarafından ödüllendirilen ISDN IP kurulumu ile, bir yıl gibi kısa sayılabilecek bir zaman aralığında ülke genelindeki 973 SYD Vakfını kapsayacak şekilde IP network yapısına ulaşılırken, Genel Müdürlük ile SYD Vakıfları arasındaki iletişim olanakları da en üst düzeye çıkarıldı.

Başbakanlık Sosyal Yardım- laşma ve Dayanışma Genel Mü- dürlüğü ve Türkom Haberleşme arasında yapılan protokol çer- çevesinde 08.05.2008 tarihinde kurulum işlemlerine başlanı- lan ISDN (Integrated Services Digital Network) IP (İnternet Protocol) sistem kurulumu, Türkom Haberleşme'nin tem- silcisi olduğu Alcatel-Lucent tarafından, projenin kapsamı, kullanılan teknolojilerin kalite- si, projenin gerçekleştirme süresi gibi kriterler göz önüne alınarak, tüm dünyadaki temsilci- leri arasında "En iyi Proje" ve "Yılın Başarı Öyküsü" olmak

üzere iki dalda ödül almaya hak kazandı.

Alcatel-Lucent tarafından ödüllendirilen ISDN IP kurulu- mu ile, bir yıl gibi kısa sayıla- bilecek bir zaman aralığında ülke genelindeki 973 SYD Vakfını kapsayacak şekilde IP network yapısına ulaşılırken, Genel Müdürlük ile SYD Vakıf- ları arasındaki iletişim olanak- ları da en üst düzeye çıkarıldı.

Sistemle birlikte, SYDGM merkez binalarında Alcatel- Lucent marka full digital ve IP kullanımı sağlanırken, 973

SYD Vakfı binasına da VPN üzerinden ses haberleşmesi kurularak ilgili IP merkezleri arasında ücretsiz, ulaşılma- sı kolay ve kompakt bir yapı oluşturuldu.

Bu yapının daha sonra " Alo Sosyal Yardım Hattı" projesi kapsamında Türkom Haberleş- me tarafından kurulmuş olan GENESYS marka çağrı mer- kezi sistemi ile entegre edilerek hizmet alacak kişi ve kuruluş- lara en ileri iletişim seçenekle- rini bir arada kullanma imkanı sunması planlanıyor. ■

Kazakistan Heyeti sosyal politika uyg

Kazakistan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (MLSP) ile BOTA Vakfı yetkililerinden oluşan bir heyet, Genel Müdürlüğümüzün organize ettiği ve Türkiye’de sosyal politika alanında yürütülen çalışmalar ve alana yönelik mevzuata ilişkin bilgilendirme toplantı ve ziyaretlerinden oluşan bir programla 25-29 Mayıs 2009 tarihleri arasında Ankara, İstanbul, Bolu, Şanlıurfa ve Gaziantep’te ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile çeşitli temaslarda bulundu.

Heyeti Ülkemizdeki Çalışmalarını İnceledi

Kazakistan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (MLSP) ile BOTA Vakfı yetkililerinden oluşan bir heyet, Genel Müdürlüğümüzün organize ettiği ve Türkiye’de sosyal politika alanında yürütülen çalışmalar ve alana yönelik mevzuata ilişkin bilgilendirme toplantı ve ziyaretlerinden oluşan bir programla 25-29 Mayıs 2009 tarihleri arasında Ankara, İstanbul, Bolu, Şanlıurfa ve Gaziantep’te ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile çeşitli temaslarda bulundu.

Kazak heyetinin temaslari, 25.05.2009 tarihinde Genel Müdürümüz Sayın Aziz Yıldırım’ın makamında ziyaret edilmesiyle başladı. Heyetin Genel Müdürlüğe bir kartal figürü hediye etmesi üzerine Genel Müdürümüz Yıldırım, kartal sembolünün kültürümüzdeki yerine ve iki ülke arasındaki kültürel benzerliğe dikkat çekti. Genel Müdürlük Makamındaki görüşmenin ardından konuk Heyete yönelik olarak Genel Müdürlüğümüzün ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının yapısı ve faaliyetlerine ilişkin sunumlar

Heyete yönelik olarak Genel Müdürlüğümüzün ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının yapısı ve faaliyetlerine ilişkin sunumlar yapılarak, bilgilendirme toplantıları gerçekleştirildi.

yapılarak, bilgilendirme toplantıları gerçekleştirildi.

MLSP ve BOTA yetkililerinin iki ayrı grup olarak toplantılara katıldığı ve Genel Müdürlüğümüzün yetkililerinin her aşamasında gruplara eşlik ettiği programda, heyetlerin Ankara’daki temaslari, sosyal politika alanında çalışan ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ziyaret edilmesi ve yetkililerden bilgi alınması ile devam etti. Bu kapsamda Çalışma

ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve İş ve İşçi Bulma Kurumu’nu ziyaret eden heyetin MLSP yetkililerinden oluşan ilk grubunun sıradaki programında Bolu ve İstanbul; BOTA Vakfı yetkililerinden oluşan ikinci grubunun ise Şanlıurfa ve Gaziantep vardı.

MLSP yetkilileri 27.05.2009 tarihinde Bolu Valisi Sayın

MLSP yetkilileri Bolu SYD Vakfı tarafından gelir getirici proje desteği kapsamında desteklenen iki proje yararlanıcısı vatandaşın da işyerlerini ziyaret ederek projeler hakkında bilgi aldılar.

Halil İbrahim Akpınar ve SYD Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı Vali Yardımcısı Sayın Mümin Öztürk'ü ziyaret ettikten sonra Bolu SYD Vakfı Mütevelli Heyet toplantısına katıldı.

Böylece sosyal yardım ve proje desteklerinin yerel düzeyde nasıl verildiğini ve hangi karar mekanizmaları ile yardım ve destek uygulamalarının gerçekleştirildiğini yerinde görme imkanına kavuşan grup, daha sonra Bolu SYD Vakfı tarafından desteklenen ve bir işbirliğine yönelik sosyal hizmet proje desteği örneği olan SHÇEK

Bolu Toplum Merkezi'ndeki okuma-yazma kursu öğrencileri ve merkez çalışanları ile görüşüp, gelir getirici proje desteği kapsamında desteklenen iki kişinin de işyerlerini ziyaret ettikten sonra İstanbul'a geçti.

İstanbul'da Bahçelievler ve Beykoz SYD Vakıflarını ziyaret eden ve Bahçelievler Kaymakamı Sayın Şevket Cinbir, Beykoz Kaymakamı Sayın Aydın Ergün ve İstanbul SYD Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı Vali Yardımcısı Sayın Mustafa Altıntaş ile görüşmeler gerçekleştiren MLSP grubu söz

konusu ilçe SYD Vakıflarının yardım ve destek sağladığı Bahçelievler SHÇEK Özürlü Çocuklar Rehabilitasyon Merkezi ve Cam Süsleme Mesleki Eğitim Atölyesi'ni görerek, SYD Vakıf faaliyetlerinin çok çeşitli alanlardaki örneklerini gözlemleme şansını buldular.

BOTA Vakfı yetkilileri ise 27.05.2009 tarihinde Gaziantep Valisi Sayın Süleyman Kamçı ve Büyükşehir Belediye Başkan Yardımcısı Sayın Dr. Asım Güzelbey'i ziyaret ettikten sonra Gaziantep Merkez, Şahinbey ve Şehitkamil SYD Vakıflarının sosyal yardım uygulamaları hakkında bilgi aldılar. 28.05.2009 tarihinde de Şanlıurfa Vali Yardımcısı Sayın Yıldırım Malğaç BOTA yetkililerini makamında kabul

Şartlı Nakit Transferi programını ülkelerinde uygulamak isteyen ve daha çok bu programa yönelik bilgi alan BOTA grubu Şanlıurfa ve Gaziantep'teki ŞNT uygulamaları hakkında il ve ilçe SYD Vakıfları tarafından bilgilendirildi

ederek, Şanlıurfa'da yoksullara yönelik çalışmalar hakkında misafir heyeti bilgilendirdi.

Şartlı Nakit Transferi programını ülkelerinde uygulamak isteyen ve daha çok bu programa yönelik bilgi alan BOTA Grubu Şanlıurfa ve Gaziantep'teki ŞNT uygulamaları hakkında il ve ilçe SYD Vakıfları tarafından bilgilendirilirken, aynı zamanda Valiliklerde bulunan Yeşil Kart ve Tek Adım Bürolarını da gezerek, söz konusu uygulamalara ilişkin bilgi edindiler. Ayrıca BOTA Vakfı, Gaziantep'te Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na

ait bir çocuk yuvasını da görme fırsatı buldu.

Temaslarda buldukları il ve ilçelerin aynı zamanda turistik ve kültürel eserlerini de görebilen Kazakistan Heyetindeki iki grubun, 29.05.2009 tarihinde İstanbul'da birleşerek Beykoz SYD Vakfını ziyaret etmesi ve onurlarına düzenlenen Boğaz turuna katılmaları ile Heyet programı son buldu.

Yapılan toplantılar, görüşmeler

ve yerinde incelemeler sonucunda Türkiye'deki sosyal politika, sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin detaylı ve faydalı bir şekilde bilgilendirildiklerini kaydeden Heyet yetkilileri, Genel Müdürlüğümüze hazırlanan ziyaret programı için teşekkür ederken, ülkelerindeki sosyal politika alanında yapılacak mevzuat ve uygulamalara ilişkin değişikliklerde Türkiye'deki deneyimlerden yararlanmak istediklerini de belirttiler. ■

Altın Sofra İyilik Ödüllerine SYD Vakıfları damga vurdu

Fotoğraflar: Şanlıurfa SYDV

“Masumlar Zarar Görmesin” temalı ödüllerde çeşitli kategorilerde 16 proje ödüle layık görülürken, SYD Vakıfları ödüllerin yarısından fazlasını alarak 9 proje ile büyük bir başarıya imza attı.

Şanlıurfa Valiliği tarafından gerçekleştirilen ve bu yıl 22-25 Mayıs tarihleri arasında Şanlıurfa’da düzenlenen “3. Uluslararası Halil İbrahim Buluşmaları” kapsamındaki “Altın Sofra İyilik Ödülleri” sahiplerini buldu. “Masumlar Zarar Görmesin” temalı ödüllerde çeşitli kategorilerde 16 proje ödüle layık görülürken, SYD Vakıfları ödüllerin yarısından fazlasını alarak 9 proje

ile büyük bir başarıya imza attı.

Geçen yıllarda da Türkiye çapında çok sayıda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının ilgi gösterdiği ve çeşitli ödüller kazandığı “Altın Sofra İyilik Ödülleri”ne yüksek düzeyde bir katılım gerçekleştiren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ödül törenine damga vurdu. Sivil toplum kuruluşlarını ve başarılı olmuş

yardım projelerini ulusal ve uluslararası kamuoyuna tanıtmamanın yanı sıra, yeni projeleri de teşvik amacı güden “Altın Sofra İyilik Ödülleri”nde ödül kazanan SYD Vakıfları ve projelerinin listesi şöyle:

- Erzurum Valiliği SYDV / “Şefkat Evi Projesi”
- Kastamonu-İnebolu Kaymakamlığı SYDV / “Sosyal Market Projesi”

- Osmaniye Valiliği SYDV / "Sosyal Gelişim Toplum Merkezi Projesi"
- Sivas Valiliği SYDV / "Bir Öğrenci de Sen Okut Projesi"
- Samsun Valiliği SYDV / "Sosyal Hizmetler ve Engelliler Koordinasyon Merkezi"
- Kars Valiliği SYDV / "Kazıcılık Projesi"
- Amasya-Suluova SYDV / "Suluova'nın Gülleri Projesi"
- Karabük Valiliği SYDV / "Safranbolu Gümüşten Pırlantaya Dostluk ve Kardeşlik Projesi"
- Kilis-Musabeyli SYDV / "Benim Evim Projesi"

SYD Vakıfları, "Altın Sofra İyilik Ödülleri"ne daha önce de katılmış ve çeşitli kategorilerde ödül almıştı. 9-11 Haziran 2007 tarihleri arasında düzenlenen "1. Halil İbrahim Sofrası Sosyal Yardımlaşma Haftası"ndaki etkinlikler kapsamında dağıtılan "1. Altın Sofra-İstihdama Teşvik Ödülleri"nde birinciliği "İstihdam Garantili Turizm-Otelcilik Kursu" projesiyle Milas; ikinciliği ise "Hazır Giyim Konfeksiyon Üretim Atölyesi" projesi ile Edirne Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kazanmıştı.

Şanlıurfa Valiliği'nin ev sahipliğinde düzenlenen buluşmalar, Başbakanlık Tanıtma Fonu, TBMM, Kültür ve Turizm Bakanlığı, SODES (Sosyal Destek projesi), Türkiye Kızılay Derneği, ŞURKAV'ın (Şanlıurfa İli

Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı) katkılarıyla ve İpragaz'ın ana sponsorluğunda gerçekleştiriliyor.

Sosyal yardım alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ile şahısların sosyal yardımlaşma alanında ortak bir kriter oluşturmak, sosyal yardımlaşmayı bir meslek olarak tanımlamak, bunun formatını geliştirmek, sivil ve kamu kuruluşları arasında verimli işbirliği çalışmalarına imza atmak, bilgi ve tecrübe paylaşımını sağlamak, bu alanda başarılı olmuş projeleri sektöre tanıtmak ve başarılı olmuş sivil toplum örgütlerine, projelere ve kişilere ödüller vererek bunları teşvik etmek amacıyla 2007 yılından bu yana düzenlenen Uluslararası Halil İbrahim Buluşmaları, bu yıl da dopdolu bir program içeriği hazırladı.

Buluşmaların felsefesine ve

Geçen yıllarda da Türkiye çapında çok sayıda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının ilgi gösterdiği ve çeşitli ödüller kazandığı "Altın Sofra İyilik Ödülleri"ne yüksek düzeyde bir katılım gerçekleştiren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ödül törenine damga vurdu.

çok yönlülüğüne uygun şekilde hazırlanan etkinlik programında; Altın Sofra İyilik Ödül Töreni'nin yanı sıra Uluslararası Konferans, Panel, Konser, Tiyatro Gösterisi, Sanat Sergisi, Sıra Gecesi, Tirit Ziyafeti, Turistik Geziler ve Toplu Sünnet Şöleni yer aldı. Buluşmalar, milyonlarca kişiyi temsil eden kurum, kuruluş ve kişileri bir araya getirerek, Şanlıurfa'nın, manevi değerlerin paylaşıldığı ve bütün dünyaya yayıldığı bir merkez olmasını sağlamayı hedefliyor. ■

Erzurum SYD Vakfı'na ödül kazandıran proje:

Şefkat Evi

Fotoğraflar: Erzurum SYDV

Erzurum SYD Vakfı tarafından uygulanan ve 22–25 Mayıs 2009 tarihleri arasında Şanlıurfa'da düzenlenen 3. Halil İbrahim Buluşmaları'nda "Altın Sofra İyilik Ödülü" kazanan projelerden biri olan "Şefkat Evi", açıldığı günden bu yana, 200 kadın ve genç kızın yuvası oldu.

2006 yılında Genel Müdürlüğümüz tarafından "İşbirliğine Yönelik Sosyal Hizmet Projesi Destekleri" kapsamında 100.000 TL ile desteklenen, Erzurum Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ile Yakutiye Belediyesi işbirliği ile açılan "Şefkat Evi", Erzurum'da yaşayan kimsesiz, maddi zorluklar içerisinde olan, ekonomik

ve sosyal bakımdan mağdur, ailevi geçimsizlik içerisinde bulunup, gidecek yeri olmayan kadınlara bir ev olanağı sağlamak, aile içi şiddet gören ve maddi ve manevi yardıma muhtaç kadınların toplumdaki sosyal statüsünü güçlendirmek, cinsiyet ayrımcılığının ve her türlü şiddetin zararlarını, kadına ilişkin olumsuz etkilerini ve davranış biçimlerini ortadan kaldırmak amacıyla kuruldu. Merkezde ayrıca, kadının el emeği ile gelir elde etmesini sağlamak amacıyla, kadınlara meslek edindirilmesine yönelik dikiş-nakış kursları açılıyor ve Yakutiye Belediyesi'nin desteği ile kursların sonunda kermesler düzenleniyor.

Erzurum SYD Vakfı tarafından uygulanan ve 22–25 Mayıs 2009 tarihleri arasında Şanlıurfa'da düzenlenen 3. Halil İbrahim Buluşmaları'nda "Altın Sofra İyilik Ödülü" kazanan projelerden biri olan "Şefkat Evi", açıldığı günden bu yana, 200 kadın ve genç kızın yuvası oldu.

Şefkat Evi, kendi hizmet alanındaki bir mahallede 5 katlı yeni bir binada hizmet veriyor. 56 kişiyi ağırlayabilecek kapasitede olan Merkez, iki kişilik odaları, yemekhanesi, oturma salonu, mutfak, çay ocağı, özel güvenlik koruması ve sağlık ünitesi ile tam teşekküllü bir barınma mekanı ve konforlu bir otel niteliğinde.

Açıldığı günden bu yana 200 kadına yuva olan ve halen yaklaşık 20 kadına ve bu kadınlara ait 7 çocuğa barınma hizmeti veren Şefkat Evi'nde, barınma hizmetinde herhangi bir süre kısıtlaması bulunmakla beraber, Merkeze sığınan kadınlar topluma yeniden kazandırılana kadar Merkezde tutuluyor.

Şefkat Evinde hem barınan kadınlara hem de ildeki genç kız ve kadınlara beceri ve meslek kazandırmaya yönelik kurslar düzenleniyor. Bu kurslara halen devam eden ve Erzurum Valiliği İl Halk Eğitim Müdürlüğü öğretmenleri tarafından eğitimleri verilen toplam 50 kursiyer bulunuyor. Bu kursların açılmasının amacı ise eğitim alan kadın ve genç kızlara kursun bitiminden sonra emeklerini değerlendirmelerinin ve aile bütçesine katkıda bulunmalarının yolunu göstermek.

Bunun yanı sıra Şefkat Evinde hem barınan kadınlara hem de ildeki genç kız ve kadınlara beceri ve meslek kazandırmaya yönelik kurslar düzenleniyor. Bu kurslara halen devam eden ve Erzurum Valiliği İl Halk Eğitim Müdürlüğü öğretmenleri tarafından eğitimleri verilen toplam 50 kursiyer bulunuyor. Bu kursların açılmasının amacı ise eğitim alan kadın ve genç kızlara kursun bitiminden sonra emeklerini değerlendirmelerinin ve aile bütçesine katkıda bulunmalarının yolunu göstermek.

İl Sağlık Müdürlüğü tarafından görevlendirilen bir hemşire ise sürekli olarak burada kalan kadınların periyodik muayene-

lerini yapıyor ve klinik aracılığı ile hizmet veriyor.

Şefkat Evi, kuruluş amacı bakımından bu anlamda hizmet veren ilk kuruluş özelliğine de sahip. Çünkü, Şefkat Evi, Doğu ve Güneydoğu Bölgelerimizde bulunan toplam 39 il içinde yalnızca Erzurum'da faaliyet gösteriyor. Sadece metropol kentlerde sığınma evi adı altında bu tür sosyal amaçlı merkezler Büyükşehir Belediyeleri tarafından açılmış durumda. Böyle bir Merkeze neden ihtiyaç duyulduğunu ve Merkezdeki kadınların neler yaşadıklarını, SYD Vakfı yetkilileri şöyle anlatıyor:

“Şefkat Evi, ailesinden kopmuş şiddet mağduru ve korun-

maya muhtaç genç kadınların toplumda istismar edilmemesi için barındırılmasını sağlayan sağlıklı, güvenli koruma evleridir. Şimdiye kadar Belediyeler bünyesinde aç ve açıkta kalmış kimseler için işletilen Bakımevlerinden çok farklıdır. Şefkat Evi korunmaya muhtaç ve çeşitli yönlerden toplum ve aile tarafından istismar edilen genç kadınları ve kendi bireysel ihtiyaçlarını karşılayabilen yaşlı kadınları hedef almıştır. Bakımevinden veya huzurevlerinden bu haliyle değişik bir konumdadır. Fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet tehdidinin yaşandığı, özgürlük alanlarının kısıtlandığı her durumda Şefkat Evi devreye girmektedir. Merkezimizde kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede duyarlılığının artırılması; mesleki beceri ve eğitimin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.”

“Buraya gelen kadınlar, her şeylerini; komşularını, arkadaşlarını, evlerini, işlerini terk etmiş bir halde Merkezimize geldikleri zaman duygusal olarak başta uyum sağlamakta çok zorlanıyorlar. Aralarında uzun zaman şiddete maruz kalmış, bununla yüzleşmeye ihtiyaç duyanlar oluyor. Ancak burada yeni bir hayata, yeni yüzlere uyum sağlamaya çalışı-

yorlar, her şeye yeniden başlayıp, bütün sorunlarıyla yüzleşmeye çalışıyorlar. Biz burada onlara hayatlarına yeniden başlamaları için zaman ve yer tahsis etmiş oluruz. Kendilerini daha iyi hissetmeye başlayınca nasıl bir iş yapmak istediklerini sorarız. Bundan sonrası kadına bağlıdır. Bazıları diğerlerinden daha hızlı tepki verir.”

Erzurum SYD Vakfı yetkililerinin elindeki verilere göre, aynı amaca hizmetle Türkiye’de açılan ve Şefkat Evi ya da Kadın Sığınma Evi adı altında faaliyet gösteren Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na ait 593 kapasiteli 27, belediyelere ait 609 kapasiteli 19, valiliklere ait 59 kapasiteli 3 ve özel kuruluşlara ait 36 kapasiteli 3 adet olmak üzere, toplam 1297 kişi kapasiteli 52 kadın sığınma evi bulunuyor. Belediyeler Yasası’na göre nüfusu 50 binin üzerindeki belediyelerin sığınma evi açma zorunluluğu olmasına rağmen, Türkiye’de

bu tanıma uyan 197, il, ilçe ve beldeden 52’sinde sığınma evi bulunuyor. AB normlarına göre ise her 7 bin 500 nüfusa bir sığınma evi açılması gerekiyor.

Erzurum SYD Vakfı Ödüle Alışkın

Merkezin faaliyetlerini yürüten ve bu projesi ile “Altın Sofra İyilik Ödülü” almaya hak kazanan Erzurum SYD Vakfı ise uyguladığı birbirinden farklı ve toplumsal fayda içeren projeleri ile adından sıkça söz ettiriyor. Görme engellilere yönelik olarak internet salonu ve sesli kütüphaneyi kapsayan “Gören El-Bilgi Bahçesi”, işsiz gençlerin mesleki eğitim alarak istihdam edilmelerinin sağlanmasına yönelik “Turizm İşletmelerine Kalifiye Eleman Yetiştirilmesi” ve gelir getirici projeler kapsamındaki “Konfeksiyon Atölyesi” bu projelerden sadece bir kaçı.

2007 yılından beri düzenlenen “Halil İbrahim Buluşmaları”na her yıl katılan Erzurum Sosyal Yardımlaşma Vakfı ilk olarak 2007 yılında söz konusu etkinlikler kapsamında ikincilik ödülünü almıştı. 15 Mayıs 2009 tarihinden önce yapılan müracaatları ve projeyi değerlendirenler de “Altın Sofra İyilik Ödülünü” ilk olarak Erzurum Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’nın “Şefkat Evi Projesi”ne layık gördü.

Erzurum SYD Vakfı çalışanlarına göre, ödüllere ek olarak, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ve sosyal yardım alanında faaliyet gösteren birçok sivil toplum kuruluşunun katıldığı “Halil İbrahim Buluşmaları”, SYD Vakıfları arasındaki bilgi alışverişi ve tecrübelerin paylaşımı konusunda oldukça faydalı oluyor. ■

kadın çiftçilere büyük destek

Fotoğraflar: Kars SYDV

Kaz yetiştiriciliğinin yaygın olduğu ve bu işin özellikle kadınlar tarafından geleneksel yöntemlerle yapıldığı Kars'ta sosyo-ekonomik sıkıntı yaşayan çiftçi aileleri en büyük desteği Kars SYD Vakfı'ndan gördü.

Kars Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından ihtiyaç sahibi kadın çiftçilere gelir sağlanması ve kazcılığın, yöre kadınları için bir iş kolu olarak geliştirilmesi amacıyla geçen yıl uygulamaya konulan ve bu yıl "Altın Sofra İyilik Ödülleri"nde ödül almaya hak kazanan en başarılı projelerden biri seçilen "Geleneksel Kaz

Yetiştiriciliği Projesi" sayesinde 29 kadın çiftçi artık büyük kazanç elde ediyor.

Kaz yetiştiriciliğinin yaygın olduğu ve bu işin özellikle kadınlar tarafından geleneksel yöntemlerle yapıldığı Kars'ta sosyo-ekonomik sıkıntı yaşayan çiftçi aileleri en büyük desteği Kars SYD Vakfı'ndan gördü.

Geçen yıl uygulamaya konulan kaz yetiştiriciliği projesinin uygulama evreleri ve sonuçları hem her aşaması üzerine titizlikle düşünülmüş bir proje planının hem proje yürütücüleri ve yararlanıcıları başta olmak üzere herkesin yüzünü güldüren bir başarının hem de ödüle giden sürecin en önemli göstergeleri.

Öncelikle projeden yararlanacak kişiler Vakıf tarafından tespit edilirken, kaz dağıtımından önce 29 çiftçi için kaz yetiştiriciliği konusuna ilişkin bir eğitim programı hazırlandığını belirten Kars SYD Vakfı yetkilileri, çiftçilere uzman veteriner hekimlerce en az on saat olmak üzere teorik ve uygulamalı eğitim verildiğini söylüyorlar.

Aldıkları eğitim sonucu kazların doğru bir şekilde nasıl yetiştirileceğini ve kazlardan en fazla nasıl verim alınabileceğini öğrenen proje yararlanıcılarına eğitim sonrası ise kişi başı 17 kaz ve 595 kg yem verilecek şekilde kaz ve yem alımı yapılmış. Yetkililer, yem alımlarında tescilli üretilen kaz yemlerinin tercih edilmesiyle de Türkiye'de bir ilke imza atıldığını vurguluyorlar.

Kazların çiftçilere dağıtımı ise oldukça renkli bir törenle yapılmış. Gezici Film Festivali kapsamındaki Altın Kaz Ödülleri için Kars'a gelen sinema sanatçıları Erkan Can ve Nejat İşler dağıtım törenine katılmış ve Kars Valisi Sayın Mehmet Ufuk Eden ile birlikte çiftçilere kazlarını kendi elleriyle teslim etmişler.

Alınan kazlarda meydana gelebilecek her türlü hastalığa karşı yüklenici firma tarafından kazların bir yılığına sigortalandığını, Tarım İl Müdürlüğü tarafından küpelendiğini ve Kazların muayene ve kontrollerinin yapılarak, hastalık gelişmesi veya bulaşma risklerine karşı gerekli tedbirlerin alındığını söyleyen Vakıf çalışanları, kazların yaklaşık olarak 4 ay içinde kesimlik durumuna geldiğini, yumurta ve tüyünden de kazanç elde edildiğini, bu nedenle yararlanıcıların

kısa sürede gelir elde etmeye başladığını belirtiyorlar. Buna göre, proje kapsamında aileler bir yılda hane başı ortalama 80 kaz palazı ve 4000 TL'lik kazanç sağlamışlar.

Kamuoyunda da büyük farkındalık yaratan ve Vakfın il halkı tarafından daha çok tanınmasına fırsat yaratan proje, başka gelir getirici projelere de kapı açmış. Örneğin dört kadın girişimcinin kaz yemekleri yapılan

bir Kars Kazevi Lokantası açmasına öncülük etmiş proje.

Proje ile %85 oranında bir başarı yakaladıklarının altını çizen Vakıf yetkilileri, bu projenin başarısının hem çiftçiler hem de kendileri için memnuniyet verici olduğunu söylerken, 2009 yılının Eylül ayında 50 kişi için Kazcılık Projesinin ikincisinin uygulanmasına da karar verdiklerini ifade ediyorlar. ■

Koyunoba çileği marka oluyor

DAYANIŞMA

Fotoğraflar: Simav SYDV

2008 yılında Simav Kaymakamlığı'nın öncülüğünde başlatılan ve Kütahya Simav Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından desteklenen "Bir Köye Bir Ürün Projesi" meyvelerini vermeye başladı. İlk defa Simav'ın Koyunoba Köyü'nde 27 hak sahibi çiftçiye verilen destekle uygulaması yürütülen projede Haziran 2009 itibarıyla çilek hasadına başlandı.

Simav Kaymakamı Sayın Rıza Dalan başkanlığında, Mütevelli Heyeti üyeleri, Özel İdare Müdü-

rü, Ziraat Odası Başkanı, TEMA Temsilcisi ve basın mensuplarından oluşan bir heyet, İlk hasat faaliyetini yerinde inceleyerek Köy muhtarı Ali Akkuzu'dan ve ihracatçı firma yetkilisinden bilgi aldı.

Yüksek rakım ve yayla ortamındaki bahçelerde yetişmesi nedeniyle yayla çileği olarak hemen ünlenen Koyunoba çileği tat, aroma, renk ve irilik olarak Ege Bölgesinin en iyi çileği olma açısından iddialı duruma geldi. Köye gelen ihracatçı firma

yetkilileri "bu yıl aldığımız en iyi çilek ürünü burada ve bu ürünü Rusya'ya ihraç edeceğiz" açıklamasında bulundu.

Projeden çok memnun olduğunu ifade eden hak sahibi çiftçiler ise, artık çilek denilince akla "Koyunoba Yayla Çileği" geleceğini, mevcutta 70 dekar olan bahçe miktarını bu sonbaharda 100 dekara çıkarmayı planladıklarını ifade ederek, "Devletimize ve Kaymakamlığımıza çok teşekkür ediyoruz" dediler. ■

ekmek büfeleri ekmek kapıları oldu

Muhtaç vatandaşların kendi işyerlerinde kendi paralarını kazanmaları amacıyla uygulanan Gelir Getirici İş Kurma Projeleri kapsamında, halk tarafından rağbet gösterilen ve tüketilen, ülkemizde Belediyelerce üretilen sağlıklı ekmeklerin satış kanadının, ekmek kapısı olarak 3294 sayılı Kanun kapsamında bulunan vatandaşlara tahsis edilmesi ile 50 aileye daha iş kapısı açılmış oldu.

Fotoğraflar: Keçiören SYDV

Keçiören Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nca (SYDV) ve Keçiören Belediyesi'nin katkılarıyla hazırlanan "Halk Ekmek Büfeleri Projesi" kapsamında, Vakıf müracaatçılarından seçilen 50 kişiye 50 adet Halk Ekmek Perakende Satış Büfesi tahsis edildi.

Öncelikle Vakıftan sosyal yardım alan vatandaşlarla tek tek görüşülerek, bu kişilerin Gelir Getirici İş Kurma Projeleri kapsamında onaylanarak faali-

yete geçirilen projeye katılımı sağlandı.

Muhtaç vatandaşların kendi işyerlerinde kendi paralarını kazanmaları amacıyla uygulanan Gelir Getirici İş Kurma Projeleri kapsamında, halk tarafından rağbet gösterilen ve tüketilen, ülkemizde Belediyelerce üretilen sağlıklı ekmeklerin satış kanadının, ekmek kapısı olarak 3294 sayılı Kanun kapsamında bulunan vatandaşlara tahsis edilmesi ile 50 aileye daha iş kapısı açılmış oldu.

Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının gelir getirici küçük ölçekli proje destekleriyle sosyo-ekonomik sıkıntı içinde olan insanları iş sahibi yaptığını söyleyen İlçe Kaymakamı Mustafa Güler, Vakfa yardım için başvuran kişiler arasından, ekonomik durumu en zayıftan başlanılarak seçilen 50 kişinin, geçici veya bir defalık yardım yerine kalıcı bir kazanç kapısı ile kendi işyerlerinde kendi paralarını kazanmaya başladıklarını ifade etti. ■

çiftçiye 460 bin TL'lik destek

Fotoğraflar: Geyve SYDV

Geyve Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı'nın 3 yıldır sürdürdüğü "Çilek Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi" kapsamında üreticiye toplam 460 bin TL tutarında destek sağlandı.

İlçe Tarım Müdürlüğü'yle işbirliği halinde yürütülen projede yer alan Sosyal Yardım ve İnceleme Görevlisi Fatih Bodur, 3 yılda 141 üreticiye destek verdiklerini belirterek, "Proje kapsamında toplam 1 milyon 584 bin çilek fidesi, 460 bin metre damlama hortumu, 216 bin malç (bitki artığı) naylonu dağıttık. Projenin toplam maliyeti 460 bin TL'yi buldu. Çilek, yıllık dekar başına 4-6 ton ürün veriyor ve aile başına 15-20 bin TL gelir getiriyor" dedi.

"İlçemizde kısmi olarak kaynak suyuyla sulanabilen 2-3 dekarlık yüzde 2-3 eğimli araziler bulunabilmektedir" diyen Bodur, "Projeyle muhtaç ve yoksul ailelerin bu vasıftaki arazilerinin değerlendirilmesi, ekonomik ve sosyal yeterliliklerinin artırılması amaçlanmaktadır. Bu vesile ile çilek yetiştiriciliğine ilgi duymayan diğer çiftçi ailelerinin de konuya ilgi duyması sağlanacak, daha geniş alanlarda daha geniş katılımlı bir üretim yaptırılması mümkün olabilecektir" şeklinde konuştu.

Fatih Bodur, yörede kadınların aile içindeki önemine dikkat çekerek, "Proje kapsamında kadın nüfusuna yönelik çilek bakım ve beslemesi, hasadı, kaliteli çilek üretimine yönelik kurslar düzenlenerek sosyal

içerikli hizmetlerin götürülmesi de amaçlanmaktadır" dedi.

Proje yoluyla çiftçilerle resmi kurumlar arasındaki ilişkilerin de güçleneceğini vurgulayan Sosyal Yardım ve İnceleme Görevlisi Fatih Bodur, "Bitkisel üretime bilimsel yaklaşımın faydaları çiftçilerimiz tarafından somut olarak görülebilecektir" diye konuştu.

Bodur, yararlanıcıların üretim alanlarını genişleterek pazar paylarını arttırdıklarını ve sektörde söz sahibi olduklarını da sözlerine ekledi. ■

Türkiye’de bir ilk: Genç Kız Sığınma Evi

Fotoğraflar: Kadıköy SYDV

Genç kız sığınma evlerinin Avrupa’da yaklaşık 20 yıldır süregelen bir uygulama olduğunu belirterek, Almanya’nın Bremen kentindeki bir genç kız sığınma eviyle kardeş dernek olduklarını ifade eden GKSE Derneği Başkanı Uğur İlhan “AB’ye bir proje hazırlanıyor. Proje kabul edilirse sığınma evimizin tüm giderlerini AB karşılayacak” şeklinde konuştu.

Kadıköy Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) kuyumculuk, Genç Kız Sığınma Evi (GKSE), cam üfleme eğitimi projesi gibi çalışmalarını dikkat çekiyor.

Kadıköy SYDV Proje Sorumlusu İbrahim İncegil, Vakıf olarak kuyumculuk kursu, Yenisahra Sosyal Hizmet Projesi, GKSE, Bahçecilik Eğitimi Projesi, Yaşam Okulu Projesi, cam üfleme eğitimi gibi çalışmalar yürüttüklerini belirtti. Kuyumculuk kursuna giden vatandaşların yarısından fazlasının işe girdiğini kaydeden İncegil, “GKSE projesi ise Türkiye’de bir ilktir. Daha önce

kadın sığınma evleri vardı, ancak GKSE bir ilktir” dedi.

GKSE Derneği Başkanı Uğur İlhan genç kız sığınma evlerinin Avrupa’da yaklaşık 20 yıldır süregelen bir uygulama olduğunu belirterek, “Şu anda burada 14 kızımız var. 4’ü üniversite sınavına girdi. 7-8 kızımız aikido kursu alıyor, iki tane de atölye çalışmamız başladı” diye konuştu. Almanya’nın Bremen kentindeki bir genç kız sığınma eviyle kardeş dernek olduklarını ifade eden İlhan, “AB’ye bir proje hazırlanıyor. Proje kabul edilirse sığınma evimizin tüm giderlerini AB karşılayacak” şeklinde konuştu.

Kadıköy SYDV Müdürü Mehmet Gürbüz ise sürekli devlet desteği beklemenin doğru olmadığını, toplumsal dinamiklerden de faydalanmak gerektiğini vurguladı. Bu yaklaşımın daha birçok sorunu mahallinde çözüme konusunda etkili olduğunu anlatan Gürbüz, “Yoksulluk eğitimsizlikten kaynaklanıyor. İnsanlar günümüzde çok yönlü olmak zorundadır. Vakfa başvuruların analizini yaptığımızda bunu görüyoruz” dedi.

Mehmet Gürbüz, sivil toplum kuruluşlarının (STK) önemini burada ortaya çıktığını belirterek, “STK’ların ülkemizdeki önemi son 10 yılda artmaya başladı. Dernekler beşeri ilişkilerin gelişmesini sağlıyor” diye konuştu. ■

Haymana yolu kenarında yaklaşık 30 çadır kuran tarım işçisi ailelerin çocuklarının ilköğretim okulları ve liselerin tatile girmesine bir ay kala eğitimlerine ara vermeleri Gölbaşı Kaymakamlığı'nı harekete geçirdi. Kaymakamlık SYDV, yöredeki okul müdürü ve mahalle muhtarının isimlerini daha önce tespit ettiği temel eğitim çağındaki 22 öğrencinin eğitimini tamamlaması için seferber oldu.

eğitimlerine devam ettiler

Fotoğraflar: Gölbaşı SYDV

Tarım işçiliği için Şanlıurfa'dan aileleriyle Ankara'nın Gölbaşı ilçesine gelen ve bu yüzden eğitimlerine ara veren 22 çocuğa Gölbaşı Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) taşınmalı eğitim desteği verdi.

Haymana yolu kenarında yaklaşık 30 çadır kuran tarım işçisi ailelerin çocuklarının ilköğretim okulları ve liselerin tatile girmesine bir ay kala eğitimlerine ara vermeleri Gölbaşı Kaymakamlığı'nı harekete geçirdi. Kaymakamlık SYDV, yöredeki okul müdürü ve mahalle muhtarının isimlerini

daha önce tespit ettiği temel eğitim çağındaki 22 öğrencinin eğitimini tamamlaması için seferber oldu. Çocuklar, eğitim öğretim dönemini Gölbaşı'nda "misafir öğrenci" statüsünde tamamladılar.

Gölbaşı Kaymakamı Raşit Zengin, tarım işçilerinin yerleştiği Oyaca yöresinin Akarsu Mahallesi Muhtarı Soner Çakır ve Şehit Komando Onbaşı Mükremin Başaran İlköğretim Okulu Müdürü Uğur Kara'nın çadırlara gidip aileleri ziyaret ederek temel eğitim çağındaki çocukları tespit ettiklerini belirterek, "Çocuklarımızın, eğitim öğretim dönemini 'misafir öğrenci' statüsünde Şehit Komando Onbaşı Mükremin Başaran İlköğretim Okulu'nda tamamlayabilmeleri için gereken her şeyi yaptık" dedi.

Kaymakam Raşit Zengin, tarım işçiliği için gelen ailelerin dağınık bir alana yayıldığına

dikkat çekerek, "Çocukların 3 kilometre uzaklıktaki okula taşınması için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla araç temin ettik" diye konuştu.

Gölbaşı SYDV Müdürü Şakir Şahin de taşınmalı eğitim kapsamında söz konusu 22 çocuğu servisle okula ulaştırmaya başladıklarını belirterek, "Öğrenciler Şanlıurfa'da okula kayıtlılar. Tuttuğumuz servis bu 22 öğrenciyi okul kapana kadar, yani 12 Haziran'a kadar taşıdı. Taşınmalı eğitim masraflarını karşıladık. Kumanya verilmesini sağladık" şeklinde konuştu. ■

6. Uluslararası STK Kongresi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öncülüğünde 23-25 Ekim 2009 tarihleri arasında "6. Uluslararası STK Kongresi" gerçekleştirilecek.

Yürütme ve Organizasyon Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr.

Esra Demircan, bu yıl altıncısı yapılacak olan "Uluslararası STK Kongresi"nin önemine değinerek, "Bu kongre ile ilgili hazırlıklarımız kapsamında şu ana kadar 32'si Türk, 4'ü de yabancı üniversite olmak üzere diğer sivil kuruluşlarla birlikte 45 farklı yerden katılım var. Bu sayının daha da artacağına inanıyoruz. Kongremize YÖK Başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan, AKUT Kurucu Üyesi Nasuh Mahruki, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) Başkanı Arzuhan Doğan Yalçındağ ile birlikte

çok sayıda tanınmış kişi katılacak" dedi.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ali Akdemir ise bu yılki kongrenin geçtiğimiz yıllara göre daha geniş kapsamlı olacağını belirterek, "Kongre kapsamında bildiriler, poster bildiriler, paneller, çalıştay, sergi ve stand açılışları yapılacak" dedi.

Bu yılki teması "Sosyal Girişim" olan Kongrenin 2007 yılı teması "Küresel Yoksulluk", 2008 yılı ana teması ise "Küresel Barış" olarak belirlenmişti. ■

Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu

22-23 Ekim 2009'da Antalya Akdeniz Üniversitesinde Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu gerçekleştirilecek. Sempozyum kapsamında 2'si yurt dışından, toplam 51 bildiri sunulacak.

Sempozyumun amacı, disiplinler arası bir yaklaşımla, hukuki, felsefi, iktisadi, siyasi, sosyal politik ve sosyolojik eksenlerden, sosyal haklar alanında çalışan Türkiye'den ve yurtdışından akademisyen-

leri bir araya getirerek, sosyal yurttaşlık haklarının temel hak ve özgürlükler ve insan hakları ile ilişkisini irdelemek olarak belirtildi.

Sempozyumun ana temaları ise "Sosyal Haklar", "Ulusal ve Uluslararası Hukuk", "Denetim Sistemleri", "Adalet ve Devlet", "Siyasal Doktrinlerde Sosyal Haklar", "Sosyal Adalet ve Sosyal Haklar", "Kolektif Sosyal Haklar ve Toplumsal İşlevleri", "Küre-

selleşme, Ulus Devlet, Eski ve Yeni Sosyal Sorunlar ve Sosyal Haklar", "Sosyal Hizmetler ve Sosyal Haklar" ve "Uluslararası Kuruluşlar, Uluslararası Sendikalar ve Sosyal Haklar" başlıklarından oluşuyor. ■

Fotoğraf: K.Maraş SYDV

“Yalnız Değilsiniz” Projesine ödül

Kahramanmaraş Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından Kahramanmaraş'ta uygulanmaya başlanan “Yalnız Değilsiniz Projesi” ile şehir dışından sağlık hizmeti almak için şehre gelen, ancak ekonomik yetersizlik nedeniyle kalacak herhangi bir yer bulamayan hasta ve hasta yakınlarının konaklama sorunları çözülüyor.

Kahramanmaraş Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın (SYDV) uyguladığı “Yalnız Değilsiniz” projesi Türkiye Halkla İlişkiler Derneği (TÜHİD) tarafından düzenlenen 8. Altın Pusula Halkla İlişkiler Ödülleri yarışmasında Jüri Özel Ödülü'ne layık görüldü.

Bu yıl 8.'si düzenlenen Altın Pusula Halkla İlişkiler Yarışmasına 13 kategoride, toplam 130 proje katılırken, sonuçlar İstanbul Sakıp Sabancı Müzesi'nde gerçekleştirilen ödül töreninde açıklandı.

Kahramanmaraş SYDV'nin yürüttüğü “Yalnız Değilsiniz” projesi Jüri Özel Ödülü'ne layık görüldü. Jüri Başkanı Metin Yurdağül'ün takdim ettiği ödülü, Kahramanmaraş Valiliği adına Vali Yardımcısı Sayın Hüseyin Kürşat Kırbiyık aldı.

“Yalnız Değilsiniz Projesi” ile şehir dışından sağlık hizmeti almak için şehre gelen, ancak ekonomik yetersizlik nedeniyle kalacak herhangi bir yer bulamayan hasta ve hasta yakınlarının konaklama sorunları çözülüyor.

Proje kapsamında, şehirde bu-

lunan hastanelere şehir dışından, Kahramanmaraş'a bağlı ilçelerden ve merkeze bağlı köylerden sağlık hizmeti almak üzere gelen, ekonomik durumu yetersiz ve kalacak yeri bulunmayan hastalarla hasta yakını kişilere konaklama ve yemek imkânı veriliyor. Ayrıca proje sayesinde konaklama olanağı elde etmek amacıyla SYD Vakıflarına başvuru yapan kişilerin durumlarından Vakıfların haberdar olmasının ve bu ailelere yapılabilecek diğer yardımların da değerlendirilmeye alınmasının sağlanması hedefleniyor. ■

Fotoğraflar: Antalya SYDV

Özel Cafe bu yıl da hizmet vermeye devam edecek

“Özel Gereksinimli Gençler İstihdam ve Toplumsal Duyarlılık Geliştirme Projesi” kapsamında 2007-2008 öğretim döneminde hizmet vermeye başlayan ve zihinsel engelli öğrencilerin istihdam edilmelerini sağlayan “Özel Cafe”nin bu yıl da hizmet vermesi kararlaştırıldı.

Antalya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının da katkılarıyla Antalya Valiliği tarafından "Özel Gereksinimli Gençler İstihdam ve Toplumsal Duyarlılık Geliştirme Projesi" kapsamında 2007-2008 öğretim döneminde hizmet vermeye başlayan ve zihinsel engelli öğrencilerin istihdam edilmelerini sağlayan "Özel Cafe"nin bu yıl da hizmet vermesi kararlaştırıldı.

Özürülülerin eğitim yetersizliğinden dolayı iş piyasasında talep edilen niteliklere sahip olmamalarının istihdam edilebilme şanslarını olumsuz yönde etkilediğini belirten proje uygulayıcıları, her sosyal devlet gibi engelli, yaşlı ve bakıma muhtaç bireylere hizmet konusunda devletin sosyal projelere destek olmasının en güzel örneklerinden birinin "Özel Cafe" olduğunu ve bu nedenle projenin devamına karar kıldıklarını dile getirdiler.

Engelli bireylerin eğitim sürecinde ve eğitim sonrasında mesleki gelişimlerini arttırarak daha nitelikli elemanlar olarak yetişmelerini sağlamak amacıyla faaliyete geçirilen Özel Cafe'nin mali giderleri, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Antalya SYD Vakfı tarafından karşılanırken, Vakıf, kafede çalışan öğrencilerin kafenin gelirlerinden aldığı payın az olması durumunda da çalışanlara destek olacak.

Engellilerin mesleki yeterliliğinin sağlanması ve istihdam olanağı kazanmasının yanında

projenin diğer amaçları ise şöyle:

- Toplumun engellilere bakışını değiştirerek, engelli bireylerin toplumsal hayatta aktif olarak yer alabileceklerini kanıtlamak
- Engelli bireylere hizmet sektörünün gerektirdiği becerileri kazandırmak
- Bir işte çalışma, iş yerinin

sorumluluklarını alma, verilen görevi yerine getirme ve emeğinin karşılığını alma gibi duyguları yaşamalarını sağlamak

- Engelli bireylerin ailelerinin çocuklarına bakışını değiştirerek, onlara ilişkin umut ve güvenlerini arttırmak
- Engelli bireyleri tüketici olmaktan, üretken olmaya ve başkalarına bağımlı olmadan yaşama becerisine sahip kılmak
- Devletin uygulanmasına önderlik ettiği bu proje ile engellilerin istihdamı konusunda, özel kişi, kurum ve kuruluşlara örnek olmak. ■

Özel Cafe'nin mali giderleri, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Antalya SYD Vakfı tarafından karşılanırken, Vakıf, kafede çalışan öğrencilerin kafenin gelirlerinden aldığı payın az olması durumunda da çalışanlara destek olacak.

“Unutulmayacak Kadar Önemlisiniz” Projesi

Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) tarafından uygulanan “Unutulmayacak Kadar Önemlisiniz” isimli proje ile yoksul vatandaşların, özellikle de yoksul aileler içerisinde risk grubu olarak tabir edilen çocuk, kadın ve yaşlıların özgüven duygularının gelişimine katkıda bulunmak, moral ve motivasyonlarını artırmak amacıyla bazı etkinlikler düzenleniyor.

Fotoğraflar: Keçiören SYDV

Keçiören Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) tarafından uygulanan “Unutulmayacak Kadar Önemlisiniz” isimli proje ile yoksul vatandaşların, özellikle de yoksul aileler içerisinde risk grubu olarak tabir edilen çocuk, kadın ve yaşlıların özgüven duygularının gelişimine katkıda bulunmak, moral ve motivas-

yonlarını artırmak amacıyla bazı etkinlikler düzenleniyor.

Proje kapsamında Vakfın sosyal yardımla desteklediği yoksul ailelerin ilk ve ortaöğretimde eğitim gören çocuklarının doğum günleri kutlanıyor, ev hanımlarının bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi amacıyla grup çalışmaları yapıyor,

söz konusu ailelerin katılımı ile yemekli ve müzikli eğlence programları düzenleniyor.

Çocukları ödüllendirmenin gelişimleri açısından önem teşkil ettiği gerçeğinden yola çıkan Keçiören SYDV, eğitim gören çocuklara, doğum günü hediyelerinin yanında verilen kitaplar aracılığı ile kitap okuma alışkanlığı da kazandırıyor. Keçiören Kaymakamı Mustafa Güler, 2008 yılı Şubat ayı itibarıyla başlatılan bu uygulamanın halen devam etmekte olduğunu ve bugüne kadar yaklaşık 3 bin çocuğun doğum gününü, çocuklara hitaben yazmış olduğu tebrik mesajıyla kutladıklarını ifade etti.

Kaymakam Güler, doğum günü kutlanan çocuklara gönderilen hediye giyecek ve kitapların da Vakıf bünyesinde 2007 yılında kurulan ve tamamı hayırsever firma, kişi, kurum ve kuruluşlardan bağış olarak temin

edilen yeni ve kullanılmamış ürünlerin bulunduğu Paylaşım ve Dayanışma Merkezi'nden ücretsiz olarak sağlandığını söyledi.

Bir giyim mağazası şeklinde işletilen Paylaşım ve Dayanışma Merkezi'nden ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen ailelerin tüm fertlerine, yılda iki kez (yazlık-kışık) giyim yardımı yapıldığını belirten Güler, "Yoksul vatandaşlara bir mağazadan alışveriş yaparcasına kendi zevk ve tercihlerine göre giyecek alma olanağı sağlanmaktadır" dedi.

Proje kapsamında aynı özelliklere sahip aileler içerisinde belirlenen ev hanımları da 10-15 kişilik 5 grup halinde haftada 2 saatlik 7 hafta süreli bir grup çalışmasına dâhil edildi. Ev hanımlarının kendi sorun ve sıkıntılarını bir başkasıyla

paylaşmalarına imkân sağlanan bu uygulamada, kendileri ile ortak sorunları dile getiren başkalarının da bulunduğunu, sorunlarının sadece kendilerine özel olmadığını, diğer ailelerde de başka veya benzer sorun ve sıkıntılarının yaşandığını görmeleri sağlanıyor ve sorunlarını çözebilme becerisi kazanmaları noktasında bilgilendirme çalışmaları yapılıyor.

2008 yılı içerisinde Vakıf tarafından ilki gerçekleştirilen bu uygulamada, Vakıfta staj yapan Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü 4. sınıf öğrencileri aracılığı ile Vakıftan yardım alan eğitim düzeyi düşük anneler hedef grup olarak belirlendi.

Proje çerçevesinde yoksul vatandaşlarımızın kendilerini özel hissetmelerinin sağlanması, sevinçlerinin ve yalnızlıklarının paylaşılması amacıyla özel günlerde yemekli ve müzikli eğlenceler de düzenleniyor.

Proje çerçevesinde yoksul vatandaşlarımızın kendilerini özel hissetmelerinin sağlanması, sevinçlerinin ve yalnızlıklarının paylaşılması amacıyla özel günlerde yemekli ve müzikli eğlenceler de düzenleniyor.

Belirli gün ve haftalarda yoksul vatandaşlara yönelik tamamen hayırsever firmaların ve kişilerin sponsorluğunda düzenlenen müzikli eğlence programlarının en son üçüncüsünü gerçekleştirdiklerini ifade eden Keçiören Kaymakamı Güler, yemekli ve eğlenceli toplantıların yapıldığı mekânların yoksullar için ulaşılması güç olan yerler olduğunu, bu tür programlarla yoksul ailelerin sosyal hayata katılmalarını sağladıklarını belirtti. ■

OECD’de sosyal politika trendleri ve reformları

ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Politika Programı, Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası Türkiye Ofisleri işbirliğince gerçekleştirilen seminerlerden dördüncüsü olan 'OECD’de Sosyal Politika Trendleri ve Reformları' konulu seminer, 30.04.2009 tarihinde ODTÜ Kültür Kongre Merkezi’nde gerçekleştirildi. Seminer, ODTÜ Sosyal Politika Programı öğretim üyelerinden Dr. Seyhan Aydın-ıgil moderatörlüğünde OECD Sosyal Politika Bölüm Başkanı Dr. Monika Queisser’in '21. Yüzyıl İçin Sosyal Korumanın Dönüştürülmesi' adlı sunumu-

nun yapılması ve seminerde yer alan katılımcıların sorularının cevaplanması şeklinde yapıldı.

Dr. Monika Queisser, sunumuna '21. yüzyılda sosyal korumanın karşı karşıya kaldığı güçlükler nelerdir?, Sosyal korumanın odak noktalarının değişmesine nasıl ihtiyaç doğmuştur?, Şimdiye kadar OECD ülkeleri sosyal koruma konusunda neler gerçekleştirdi?' şeklindeki soruları sorarak başladı. Queisser, daha sonra kamu sosyal harcamasının gayri safi milli hasıla içindeki payının 1980–2005 yılları arası temel alındığında genel bir

artış eğilimi içinde olduğunu belirterek, bu sosyal harcamaların büyük oranda yaşlı nüfus üzerinde gerçekleştiğine dikkat çekti. Ayrıca sosyal harcamaların yoksulluğu azaltmadaki etkisine vurgu yapan Queisser, diğer taraftan, 1980–2000 yılları arasında nüfusun en zengin %20’lik kesiminin daha da zenginleştiğini ifade etti. Konuşmacı tarafından, yeniden dağıtım mekanizmasının tehdit altında olduğunun ve eşitsizlikleri azaltmak için toplumun düşük gelirli kesimlerine yönelik nakit transferlerin artırılmasının önemi vurgulandı. Seminerde, yapılması gereken-

ler noktasında sosyal politika-
nın daha 'aktif' bir yaklaşımı
benimsemeye odaklanması ge-
rektiğine de işaret edildi. Aktif
sosyal politika bağlamında
piyasa gelirinde artışın temel
nedenlerine inilmesine, harca-
maların çocuklara ve gençlere
yönelecek şekilde yeniden
düzenlenmesine ve istihdama
özel önem verilmesine vurgu
yapıldı.

Queisser, '21. Yüzyılda Sosyal
Koruma Sistemini Dönüş-
türme' başlıklı araştırmadan
hareketle, OECD ülkelerine ait
istatistikler üzerinden 2000'li
yılların ortalarında, çocuk
yoksulluk oranının %24,6 ile
en yüksek oranda olduğu ülke-
nin Türkiye olduğuna dikkat
çektii. OECD çocuk yoksulluğu
ortalamasının %12,5 oldu-
ğu düşünülürse, Türkiye'deki
çocuk yoksulluğunun OECD or-
talamasının yaklaşık iki katına
denk geldiğini söyleyen Queis-
ser, diğer taraftan, Türkiye'de
bekar ebeveynlerin yoksulluk
oranının düşük olduğunun
altını çizerek, bu durumun ül-
kedeki yalnız ebeveyn sayısının
kültürel ve sosyal nedenlerle
sınırlı olmasına bağlanabilece-
ğini belirtti.

Queisser, istihdam odaklı sos-
yal politikalara işaret ederek,
bir işte çalışmanın yoksulluğu
azaltmada anahtar rol oyna-
dığını ifade etti. Yoksulluğun
yüksek olması noktasında
pasif yararlandırmanın çözüm
getirememesine işaret eden
Queisser, yoksulluğu azaltmak
için aktif katılım yöntemlerinin
gereğine ve bir işte çalışma-

nın yoksulluğu önleyebilecek
düzeyde bir gelir kazandırması
şeklinde gerçekleşmesi gerekti-
ğine vurgu yaptı.

Aktif katılım politikalarının
gerçekleştirilmesinin önemine
değinen OECD Sosyal Poli-
tika Bölüm Başkanı, aktif
katılımın sağlanması için ilk
olarak bireysel ihtiyaçların göz
önünde bulundurulduğu sosyal
servislerin sağlanılmasından;
ikinci olarak da, iyi tanımlan-
mış hak ve sorumlulukların
ortaya konulması gerektiğinden
söz ederek, bu kapsamda,
sosyal servis ve yararlandırma
hizmetlerinin daha açık ta-
nımlanmış haklar çerçevesinde
sunulması, insanların iş arama
ve istihdama yönelik eğitimle-
lerinde yardımcı olunması ve

bireylerin fırsatlardan yarar-
lanma noktasında sorumluluk
almaları gerektiğine değindi.

Seminerin sonuç kısmında ise
küreselleşmenin refah devletini
etkilediği, ancak refah devletine
zarar vermediği ve sosyal
adaletin, çocuklara ve istih-
dama yatırım yapma yoluyla
eşitsizlikleri azaltmayı amaç-
laması gerektiği gibi noktalara
dikkat çeken Queisser, semi-
nerden ortaya çıkarılabilecek
temel sonucun aktif katılım
politikaları ya da aktif katılım
yöntemleri olarak ifade edi-
lebilecek iş gücü piyasalarına
katılımın pasif sosyal koruma
ağları ve yararlandırmalarının
yerine tercih edilebilecek bir
yol olduğunu belirtti. ■

Yoksulluğun yüksek olması noktasında pasif
yararlandırmanın çözüm getirememesine işaret eden
Queisser, yoksulluğu azaltmak için aktif katılım
yöntemlerinin gereğine ve bir işte çalışmanın yoksulluğu
önleyebilecek düzeyde bir gelir kazandırması şeklinde
gerçekleşmesi gerektiğine vurgu yaptı.

ekonomik durgunluk zamanlarında sosyal politikalar: iyi ve kötü zamanlarda sosyal güvenlik ağları

ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Politika Programı, Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası Türkiye Ofisleri işbirliğince, İnsani Gelişme Diyalogu'nun gerçekleştirmiş olduğu seminerlerden altıncısı olan 'Ekonomik Durgunluk Zamanlarında Sosyal Politikalar: İyi ve Kötü Zamanlarda Sosyal Güvenlik Ağları' konulu seminer, 09.06.2009 tarihinde ODTÜ Kültür Kongre Merkezi'nde, Paris Ekonomi Okulu Direktörü ve Dünya Bankası Eski Baş Ekonomisti Prof.

Francois Bourguignon'un 'İyi ve Kötü Zamanlarda Sosyal Güvenlik Ağları' adlı sunumunun yapılması ve katılımcıların sorularının cevaplanması şeklinde gerçekleştirildi.

Prof. Francois Bourguignon, sunumuna güvenlik ağlarını tanımlayarak ve bu ağların nelere işaret ettiğine değinerek başladı. Bourguignon, güvenlik ağlarının sigorta mekanizması üzerinden tanımlandığının altını çizerek, bu mekanizmanın insanların yoksulluğa ve

yoksulluk kapanına düşmesine engel olduğuna; diğer taraftan, ekonomik teşvikleri azaltmadan ekonomik şoklara karşı yastık görevi gördüğüne dikkat çekti.

Bourguignon, devlet tarafından sağlanan güvenlik ağının üç düzeyde gerçekleşebileceğini belirterek, bunun ilkinin sigorta sistemi üzerinden 'işsizlik ödenekleri' ya da 'kazandıkça öde' emeklilik sistemleri gibi 'prim katkılı yardımlar' şeklinde; ikinci olarak, 'ta-

mamen karşılıksız' olarak nitelenen asgari gelir garantisi, genel sağlık sigortası gibi prim katkısız yardımlar üzerinden gerçekleşebileceğini ve son olarak da, özel durumlara ilişkin ya da sistematik riskler karşısında gerçekleşen güvenlik ağlarından söz edilebileceğini ifade etti.

Etkili ve etkin güvenlik ağları nasıl oluşturulur sorusunu soran Bourguignon, etkililik ve etkinlik kavramlarını açmaya çalışarak sorduğu soruya yanıt bulmaya çalıştı. Bourguignon, etkililiği risk altındaki nüfusun veya çeşitli risklerin ve ihtiyaçların yüksek düzeyde kapsanması olarak belirterek, etkinliği de güvenlik ağlarının yönetilmesinden, kötü hedeflemeden, çarpıklıklardan ve caydırıcı etkenlerden kaynaklanan maliyetlerin en aza indirilmesi olarak ifade etti. Etkili ve etkin güvenlik ağlarına örnek olarak da zengin ülkelerdeki refah devletleri ve büyüyen ekonomilerdeki Truncated refah devleti ve nakit transferi programları –Brezilya, Meksika, Şili, Türkiye- verildi.

Seminerde, daha sonra güvenlik ağlarının başlıca maliyetleri, idari maliyetler, vergi çarpıklıkları ve çalışmanın önündeki caydırıcı etkenler şeklinde sıralanarak, diğer taraftan sağladığı faydalar noktasında yoksulluğu ve eşitsizliği, yaşam standartlarının belirsizliğini azaltmak ve riskli ancak daha karlı bireysel yatırım projelerinin gerçekleşmesi-

ne yönelik teşvikleri artırmaktan söz edildi. Ayrıca sistemik kriz zamanlarında otomatik istikrar araçları olarak sosyal sigorta ve sosyal yardımlara değinildi. Temel mekanizma olarak kriz zamanlarında işsizlik yardımlarının arttığı ve bu durumun nihai talepteki düşüşü kısmen telafi ettiği vurgulandı.

Bourguignon tarafından, büyümekte olan ülkelerde kayıtdışılığın önemli bir sorun olduğu, daha az üretkenlikle ilişkilendirildiği ve kentsel işgücünün yaklaşık olarak yarısını oluşturduğuna işaret edildi. Konuşmacı, AB ülkelerinin de ilginç şekilde İkinci Dünya Savaşı'ndan önce neredeyse benzer durumda olduğu; ancak Avrupa ülkelerinin bu durumu büyük ölçüde ortadan kaldırdıklarını ifade ederek, bu noktada farklı koşulların büyüyen ekonomiler için söz konusu olmasından dolayı, kayıtdışılığa yönelik çözümlerin zorluğuna değindi.

Bourguignon, sunumunun sonuç kısmında maliyetlerine

rağmen güvenlik ağlarının -ister sosyal sigorta ister sosyal yardım türü olsun- toplum refahına olumlu katkı yaptığını düşünmek için çok sebep barındırdığını, temel sorunun ise bunların nasıl oluşturulacağı ve çeşitli olası bileşenleri arasındaki dengenin nasıl sağlanacağı ile ilgili olduğunu belirtti. Bu noktada Bourguignon, bazı büyüyen ülkelerdeki şartlı nakit transferlerinin birçok olumlu niteliği barındırmasına karşın, söz konusu programların kapsamlarının çok fazla büyütülmemesi gerektiğine işaret etti. ■

Bourguignon, güvenlik ağlarının sigorta mekanizması üzerinden tanımlandığının altını çizerek, bu mekanizmanın insanların yoksulluğa ve yoksulluk kapanına düşmesine engel olduğuna; diğer taraftan, ekonomik teşvikleri azaltmadan ekonomik şoklara karşı yastık görevi gördüğüne dikkat çekti.

eğitimde fırsat eşitliği için

Dörtdivan SYDV devrede

Yoksul ailelerin çocuklarının aldığı eğitimi, toplumsal hayata katılım ve fırsat eşitliğini gerçekleştirme yönünde değerlendiren Dörtdivan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Dörtdivan Kaymakamı Bahadır Yörük öncülüğünde 2009 yılında okul öncesi eğitim, ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerine yönelik olarak üç projeyi eğitime destek programı kapsamında hayata geçirdi.

Bilindiği gibi, yoksulluk, yoksul olarak nitelenen birey ve ailelerde değişik sonuçlar doğurabiliyor. Bu sonuçlar yeterli beslenememe, sağlık hizmetlerine ulaşamama gibi bireyin temel gereksinimlerinin karşılanamaması şeklinde gerçekleşebildiği gibi, çoğu zaman mutlak yoksulluğun tanımlamalarının ötesinde, bireylerin topluma katılım ve eşit haklardan yararlanmalarına engel olacak biçimde de gerçekleşebiliyor.

Yoksul aileler yoksulluğun getirdiği bir sonuç olarak, hali hazırda düşük ve düzensiz olan gelirlerinin önemli bir kısmını ancak mutfak gideri olarak nitelenebilecek beslenme giderlerine ayırabiliyor. Yoksulluk aile düzeyinde bu gibi sonuçlar doğururken, yoksul ailelerin çocuklarında ise daha derin yaşanıyor. Diğer bir deyişle, küçük kaynakların büyükçe bir bölümünün mutfak giderlerine

ayrıldığı ailelerde, çocukların toplumsal katılımına ve hali hazırda yoksulluk döngüsünden çıkmalarına yardımcı olacak alanlara ayrılacak kaynaklar ya hiç olmuyor ya da çok sınırlı kalıyor. Bu noktada, eğitim, yoksulluk döngüsünün kırılması ve toplumsal hayata katılım için büyük önem arz etmekte. Eğitimden yararlanmak, sadece okula devam etmek olarak değil; kaliteli

eğitim ve eğitim araçlarına sahip olmak olarak değerlendirildiğinde toplumsal katılımı ve fırsat eşitliğini sağlayabileceği savunulabilir.

Türkiye'nin her il ve ilçesinde yer alan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarımız da, yoksulluk döngüsü ve eğitimsizlik arasındaki söz konusu ilişki nedeniyle buldukları yörelerde eğitim projelerine

destek veriyor. Bolu Dörtdivan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının eğitime yönelik çalışmaları da bu desteğin en güzel örneklerinden.

Bolu Dörtdivan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından maddi imkansızlıklar nedeniyle çocuklarının daha iyi bir eğitimden yararlandırılmasını sağlayamayan yoksul ailelerin çocuklarına yönelik olarak eğitim destek projeleri uygulanıyor. Eğitim destek projeleri, eğitimin toplumsal hayata katılım ve fırsat eşitliği sağlama yönünde ciddi katkıları olduğuna inanan Dörtdivan Kaymakamı ve Dörtdivan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanı Sayın Bahadır Yörük öncülüğünde Vakıf tarafından ve Dörtdivan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliğinde, Dörtdivan ETÜT Eğitim Merkezi ve Ana Sınıfı bünyesindeki binada gerçekleştirildi. Bu kapsamda okul öncesi eğitimden yararlanamayan yoksul ailelerin çocuklarının öncelikli olarak okul öncesi eğitimden yararlandırılması ve okul öncesi eğitime katılımın artırılması amacıyla 'Okul Öncesi Eğitime Destek Projesi'; ilköğretim ve orta öğretime devam eden öğrencilerin okul eğitimlerine destek olmak ve eğitimde fırsat eşitliğinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla 'Seviye Belirleme Sınavı Destek Projesi' ve 'Öğrenci Seçme Sınavı Destek Projesi' olmak üzere üç proje hayata geçirildi.

Okul Öncesi Eğitime Destek

Projesi kapsamında ihtiyaç sahibi ailelerin okul öncesi eğitim çağında olan 22 çocuğuna yönelik olarak yemek ve eğitim materyalleri giderlerinin Dörtdivan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanmak suretiyle, bu çocukların okul öncesi eğitimden yararlandırılması sağlandı. Seviye Belirleme Sınavına Destek Projesi kapsamında ise ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarına yönelik olarak ilköğretim 8. sınıfta okumakta olan 40 öğrencinin, Seviye Belirleme Sınavına hazırlanmaları ve böylece eğitimde fırsat eşitliğini gerçekleştirmelerine yardımcı olmaları amaçlandı. Bu amaç doğrultusunda bu çocukların taşıma, beslenme ve eğitim materyallerinin Dörtdivan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanması suretiyle Seviye Belirleme Sınavına yönelik olarak hazırlanan kurstan yararlandırılmaları sağlandı.

Vakfın, eğitime destek programı çerçevesinde hazırladığı

bir diğer proje olan Öğrenci Seçme Sınavı Destek Projesi kapsamında da ihtiyaç sahibi ailelerin orta öğretim 12. sınıfta okumakta olan ve Öğrenci Seçme Sınavına hazırlanan 38 çocuğunun taşıma, yemek ve eğitim materyallerinin Dörtdivan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanması suretiyle ÖSS'ye hazırlık kursundan yararlanmaları sağlandı.

Maddi imkansızlıklar içinde olup da gelirlerini çocuklarının aldıkları eğitimlerinin desteklenmesi yönünde kullanamayan ailelere yönelik olarak gerçekleştirilen bu projelerin eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması yönünde atılmış önemli adımlar olduğunu belirten Dörtdivan Kaymakamı Sayın Bahadır Yörük, Vakfın eğitime destek programı çerçevesinde gerçekleştirdiği bu üç projenin başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğini söyleyerek, bu kapsamda 100 öğrencinin desteklenmesinin sağlandığını ifade etti. ■

Burdur Altınyayla SYD Vakfından mantarcılığa destek

Fotoğraflar: Altınyayla SYDV

Vakıf tarafından desteklenen mantar üreticilerinin tamamının, İlçe Tarım Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi'nin işbirliğinde açılan Mantar Yetiştiriciliği Kursu sertifikasına sahip olduğu mantarcılık projelerinde şu ana kadar 44 aileye destek sağlanarak, bu ailelerin mantar üretim tesislerinde istihdamı gerçekleştirildi. Böylece, işsizliğin yoğun olarak yaşandığı ilçede mantar üretimi bölge halkı için büyük bir umut ışığı oldu.

Burdur Altınyayla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı 44 aileye mantar üretimi projeleri ile destek oluyor. 2008 yılında kurulmaya başlanan mantar üretim tesisleri her geçen gün hızla artarken, Altınyayla'yı da üreten ve kazanan bir ilçeye dönüştürüyor.

SYDV tarafından müracaatları alınan ve üretim merkezleri, SYD Vakfı ve İlçe Tarım Müdürlüğü yetkilileri tarafından incelenip, gerekli onayı aldıktan sonra, Vakıf tarafından desteklenen mantar üreticilerinin tamamının, İlçe Tarım Müdürlüğü ve Halk Eğitim

Merkezi'nin işbirliğinde açılan Mantar Yetiştiriciliği Kursu sertifikasına sahip olduğu mantarcılık projelerinde şu ana kadar 44 aileye destek sağlanarak, bu ailelerin mantar üretim tesislerinde istihdamı gerçekleştirildi. Böylece, işsizliğin yoğun olarak yaşandığı

ilçede mantar üretimi bölge halkı için büyük bir umut ışığı oldu.

Söz konusu projeler, dış göçü büyük oranda engellerken, aynı zamanda aile ve ilçe ekonomisine büyük katkı ve canlılık sağladı. Vakfın mantarcılık projelerine destekleri ve vatandaşın bu konudaki üstün azim ve gayretleriyle Altınyayla ilçesi mantar yetiştiriciliği alanında artık önemli bir merkez haline geldi. Hızlı bir gelişme yaşayan mantarcılık sektörüne mantarın toptancılığını yapan firmaların da kayıtsız kalmayarak, ilçede soğuk hava deposu ve ofis açmalarıyla birlikte fayda sahipleri zorluk çekmeden ürettiği malı pazarlayabiliyor. Altınyayla'nın coğrafi konumu ise mantarların oldukça kaliteli üretilmesini sağlıyor.

Batı Toroslar dağ silsilesi içerisinde yer alan ve 1250 m'lik bir rakıma sahip olan ilçede rakımın yüksekliği, zengin bitki örtüsü ve Akdeniz iklimi geçiş bölgesi özellikleri nedeniyle yetiştirilen mantarın kalitesi oldukça fazla. Buna bir de ilçenin temiz havası eklenince Altınyayla mantarı bölgenin mantar sektöründe ilk sıralara yerleşmeye başlıyor. Şu an

mevcut tesislerde üretilen mantar ise, talebin yüksek olması sayesinde üreticilerinin yüzünü güldürmeye başlamış bile.

SYD Vakfının gelir getirici projelerle sosyo-ekonomik sıkıntı içinde olan insanları iş sahibi yaptığını söyleyen ilçe Kaymakamı Mustafa Can, Vakfa nakdi yardım için başvuran kişilerin sayısında, projeler sonrasında önemli ölçüde azalma olduğunu belirterek, buna karşın, her geçen gün proje dosya sayılarının arttığını ve ilçe halkına bir defalık yardım yerine kalıcı bir kazanç kapısı oluşturmaya çalıştıklarını ifade ediyor. Vakıf çalışanları ise yakın bir gelecekte mantar üreticisi sayısının artacağını ve ilçenin, bölgenin en büyük ve kaliteli mantar üretim merkezi konumuna geleceğini; kireç, kebab ve soğuk sularıyla bilinen Altınyayla'nın bu özelliğine yeni bir sektör eklendiğini ve gelecekte Altınyayla mantarının bir marka haline dönüşeceğini anlatırken, bütün bu olumlu gelişmelerin çıkış noktasının Vakfın mantarcılık projelerini desteklemesi olduğunun altını çiziyorlar.

İlçe Kaymakamı Mustafa Can ve Belediye Başkanı Mehmet Tuğrul'un ilk mantar kesim

ve toplamasını yaparak üreticilere destek olduğu tesislerin sahipleri ve Vakfın gelir getirici proje yararlanıcılarının görüşleri de ilçe Kaymakamı ve Vakıf çalışanları ile aynı doğrultuda. Vakfın bu destekleri sonucunda hiç sermayeleri yokken orta boylu bir işletmeye sahip olduklarını, böyle bir durumu daha önce hayal bile edemediklerini ifade eden mantar üreticileri, şu anda devletin proje destekleri sayesinde iş sahibi olduklarını, Altınyayla'yı bölgenin en büyük mantar üretim merkezi haline getireceklerini dile getirirken, Vakıf tarafından verilen bu destekler sonucunda, ilçe dışına olan göçün sona erdiğini, hatta daha önce işsizlik nedeniyle göç edenlerin, memleketlerine geri döndüklerini söylüyorlar. ■

Söz konusu projeler, dış göçü büyük oranda engellerken, aynı zamanda aile ve ilçe ekonomisine büyük katkı ve canlılık sağladı. Vakfın mantarcılık projelerine destekleri ve vatandaşın bu konudaki üstün azim ve gayretleriyle Altınyayla ilçesi mantar yetiştiriciliği alanında artık önemli bir merkez haline geldi.

Roman vatandaşlarımıza istihdam amaçlı mesleki eğitim kursları

Fotoğraflar: Hendek SYDV

Hendek SYD Vakfı ile birlikte Hendek Belediye Başkanlığı, Hendek İlçe Müftülüğü, AKV Mesleki Eğitim Merkezi ve Esnaf Odaları Başkanlığı gibi birçok kamu ve sivil toplum kuruluşunun destek sağladığı proje sayesinde Hendek İlçesinde toplumsal dayanışmaya, işbirliğine ve ekonomiye katkı sağlamak, ekonomik iyileştirmeye paralel sosyalleşmeyi gerçekleştirmek ve toplumsal katmanlar arasında hoşgörüyü etkili kılmak amaçlanıyor.

Sakarya Hendek Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı öncülüğünde başlatılan ve Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortak yürütülen "İstihdam Alanı Açacak Kurslar Düzenleme ve İş Edindirme Çalışması Projesi" ile ilçede yaşayan Roman vatandaşların mesleki beceri kazanmaları ve iş imkanına kavuşmaları sağlanıyor.

Hendek SYD Vakfı ile birlikte Hendek Belediye Başkanlığı, Hendek İlçe Müftülüğü, AKV Mesleki Eğitim Merkezi ve Esnaf Odaları Başkanlığı gibi birçok kamu ve sivil toplum kuruluşunun destek sağladığı proje sayesinde Hendek İlçesinde toplumsal dayanışmaya, işbirliğine ve ekonomiye katkı sağlamak, ekonomik iyileştirmeye paralel sosyalleşmeyi gerçekleştirmek ve toplumsal katmanlar arasında hoşgörüyü etkili kılmak amaçlanıyor.

Proje 'hazırlık' ve 'meslek edindirme' evreleri olmak üzere iki aşamadan oluşuyor.

Hazırlık aşamasında istihdam edilmek için seçilen Roman vatandaşlara temel ahlak ilkelerini, insani ilişkilerdeki görgü kurallarını, sorumluluk bilincini ve iş ilişkileri ve meslek ahlakı gibi konuları içeren

ve ortak bilinç oluşturmaya yönelik 'Esnaflık' kursu 2008 yılının son aylarında düzenlendi. 41 kursiyer kursu başarı ile bitirerek, mesleki eğitim almaya hak kazandı.

İşe yerleştirme ve mesleki eğitim aşamasını içeren ikinci evre ise, yapılan alan araştırması sonucunda tespit edilen alanlarda ve sektörlerde 'kursiyerlerin işe yerleştirilmesi' ve sonrasında 'Meslek Eğitimi' ile 3308 Sayılı Meslek Eğitimi Kanununun 30. Maddesi gereğince işyeri açabilecek yeterliliğe ulaştırılması çalışmalarını içeriyor. Bu sürecin her aşamasının yürütme komisyonu tarafından takip edilmesi, sorumluluğun üstlenilmesi anlamında kursiyerlere işyeri sahiplerine karşı referans olunması ile

Hazırlık aşamasında istihdam edilmek için seçilen Roman vatandaşlara temel ahlak ilkelerini, insani ilişkilerdeki görgü kurallarını, sorumluluk bilincini ve iş ilişkileri ve meslek ahlakı gibi konuları içeren bir eğitim verildi.

desteklenmesi planlanıyor. Mayıs ayı sonlarında mesleki eğitimlerini tamamlayan ve sertifikalarını alan kursiyerlerin işe yerleştirilmeleri için işverenler ile görüşmeler başlamış durumda.

Hendek Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, kursiyerlerin kurs masraflarının, giderlerinin karşılanması ve iş edindirme sürecinde projeye destek vermek amacıyla bünyesinde kursiyerlerden birini ya da birilerini istihdam eden esnafın veya küçük ölçekli işletmecinin ilk altı aylık sigorta ve asgari ücretinin karşılanması ve aynı kapsamda kursiyerlerin ailelerinin de maddi yönden desteklenmesinden sorumlu

olarak projede önemli bir kamu kuruluşu olarak dikkat çekiyor. Projeye destek veren diğer kuruluşlar ve proje kapsamındaki sorumlulukları ise şöyle:

Hendek İlçe Müftülüğü:

Örnek model olarak seçilen mahalle muhtarının ve imam-hatibinin mahalle temsilcisi olarak görevlendirilmesi ve en az iki hafta merkezi mekânlarda yardımlaşmanın, dayanışmanın, hoşgörünün örnek modellerle sohbet tarzında anlatılması.

Hendek Belediye Başkanlığı:

Projeye destek veren işyerlerinin desteklenmesi amacıyla süreli olarak; işyerinin çöp vergisi, tabela vergisi gibi

vergilere muaf tutulması. Belediye'nin alt yapı hizmeti götürdüğü, işyerleriyle ve fabrikalarla istihdama dönük ön protokoller imzalaması.

AKV Mesleki Eğitim Merkezi:

Meslek Edindirme Eğitimi çerçevesinde projenin ikinci aşamasında sertifikalı meslek eğitimi için alan araştırmalarının yapılması, uygun görülen alanlarla ilgili sınıfların açılması, komisyonda yer alan öğretmenler tarafından işyerlerinin tespit edilmesi, çıraklık, kalfalık sürecinin öğretmenler tarafından takip edilmesi.

Esnaf Odaları Başkanlığı:

Proje yürütme komisyonu ile esnaflar arasındaki işbirliğinin koordine edilmesi. ■

proje destekleri sayesinde hayatları değişenlerin sayısı hızla artıyor

Genel Müdürlüğümüz tarafından kendi işine sahip olmak isteyen ama maddi imkansızlıklar nedeniyle bu isteklerini gerçekleştiremeyen kişilere kendi geçimlerini sağlayacak işleri kurmaları, gelir elde etmeleri ve başlattıkları çalışmalarını uzun süre devam ettirebilmeleri amacıyla uygulanan "Gelir Getirici Küçük Ölçekli Proje Destekleri" 2003 yılından bu yana binlerce kişinin hayatını değiştirdi, değiştirmeye de devam ediyor. Bolu'da yaşayan Onur Demir ve Nimet Akfidan da gelir getirici proje destekleri sayesinde yüzleri gülmeye başlayan binlerce insandan sadece ikisi.

"İşlerimiz Şu An Çok İyi"

Yıllarca bir reklam ajansında akrabalarının yanında çalışan ve baskı-yayın teknikleri konu-

sunda uzmanlaşan Onur Demir ve yine aynı ajansta çalışan eşi Nazan Demir, kısa aralıklarla işten ayrıldıktan sonra aylık gelirlerinden olmuşlar. "Eşim

yeniliği takip eden bir insan. Bir işe girerken, piyasayı araştırır, fuarlara katılır, işini büyütebilmek için yeni olan her şeyi görmek ister. Fakat o bunları isterken, çalıştığımız yerde bu anlayışa bir direnç gelişince ikimiz de işten ayrılmak zorunda kaldık," diyor Nazan Hanım. Bir oğulları bulunan çift işlerinden oldukları gibi sosyal güvenceden de mahrum kalınca, uzmanlaştıkları meslekte kendi işlerini kurmayı düşünmüşler önce. Düşünmüşler düşünmesine ama iş kurmak için gerekli olan sermaye bir yana, herhangi bir yerden kazandıkları bir para bile olmayınca, bu isteklerini rafa

kaldırmaya karar vermişler. Ancak, aylar geçtikçe ne bir iş bulabilmişler ne de Hayallerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan bir kaynak.

Demir ailesinin yaşadığı sıkıntılı dönem, Bolu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının sosyal güvencesi olmayan ve sosyo-ekonomik zorluk yaşayan kişilere iş kurma desteği verdiğini duymaları ile umut dolu bir döneme dönüşmüş:

“Vakıftan haberimiz vardı, ama böyle girişimlere destek verdiğini bilmiyorduk açıkçası. Eşim tesadüf dışarıdan duymuş. Bana geldi, böyle böyle bir şeyler varmış, ne yapalım dedi. şartlarına uyuyorduk, ikimizin de sosyal güvencesi yoktu, biz de dedik ki deneyelim şansımızı.”

2009 yılının Ocak ayında başlayan bu umutlu süreç, iki ay sonra projenin kabul edildiğini duymalarıyla büyük bir sevince dönüşmüş. Vakıf tarafından reklam sektöründe en yeni teknoloji ile üretilmiş baskı makinesinin alınması ile uyguladıkları projenin sonucunda ortaya kendi işinin patronu olan bir çift ve çok şirin bir şekilde dizayn edilmiş bir ajans ortaya çıkmış: “Onur Reklam Ajansı”:

“İşlerimiz şu an çok iyi. Bolu’da bu makineden sanırım iki ya da üç tane var. Çok fazla sayıda bu makineden olmadığı için de bu kalitede işler için talep de fazla oluyor. Bu nedenle işlerimiz çok şükür yolunda.”

Bolu SYD Vakfının vermiş olduğu desteğin koşullarının ise çok uygun olduğunu düşünüyor Demir çifti:

“Ödeme koşulları çok uygun. İki sene ödemesiz; ondan sonra da geri ödeme altı seneye bölünmüş taksitlerle yapılıyor. Bir de şu devirde baktığınız zaman insanların hakikaten kredi çekmeye korktuğunu görüyorsunuz. Ama bu destekte insanların yatırımını olmadığı zaman da başvuru yapabildiğini görüyoruz. Böyle bir projeyi duyduklarında insanlar niye kaçırsınlar ki?”

“Geri Ödemeler O Kadar Uygun Koşullara Bağlanmış ki Hiç Zorlanmadım”

Nimet Akfıdan’ın öyküsü, kendine olan inancın ve adım

adım önce meslek öğrenme, sonrasında ise o mesleğin bir uzmanı olarak iş sahibi olmaya giden başarılı bir yol çizmenin öyküsü. Akfıdan’a göre, bu başarılı öyküdeki en önemli role Bolu SYD Vakfından aldığı proje desteği sahip:

“Halk eğitimde dikiş, nakış, boyama ve ev tekstili üzerine eğitim aldım. Bu şekilde kendimi yetiştirdim. Daha sonra, bir çeyizcinin yanında çalıştım ve orada da eğitim aldığım alanda uzmanlaştım. Bu işe bilerek başlamak istedim. Yani bir işi bilerek yaptığınız zaman daha güzel sonuçlar elde ediliyor. Üç yıl halk eğitimde hem kurs aldım, hem de orada hocalarımla birlikte yetişmesi gereken işler vardı, o konularda yardımcı oldum. Bir yıl da çeyizcide çalıştım. Yani projeye başvurduğumda konuya ilişkin dört yıllık bir tecrübem vardı. Ancak bu dönemlerde, yani projeye başlamadan önce, babam olmadığı için erkek kardeşimle beraber evin geçimini sağlamaya çalışıyorduk. Ama çok zorlanıyorduk, çünkü

kazandığımız para ucu ucuna yetiyordu bize.”

Nimet Hanım'ın bir arkadaşının bir televizyon kanalında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarıyla ve proje destekleriyle ilgili bir programı izlemesi ile bu dört yıllık emek tesadüfi bir şekilde Nimet Hanım'a kendi işine sahip olacağı bir dönemin kapısını açmış:

“Bir arkadaşım televizyonda görmüş, ‘Nimet, sen yaparsın bu işi, bir dene istersen’ dedi. Benim de aklıma yattı doğrusu. Sonrasında, Vakıf'ta çalışan Hakan Beyin yanına gittik. Çok ilgilendi bizimle ve hem Vakfın ilgisi hem de benim istekli oluşum sayesinde onaylandı projem. Emanet makineyle başlamıştım ilk başta. Dikiş ve overlok makinelerimiz emanetti. Arkadaşımdan almıştım, yani hiçbir şeyim yoktu diyeyim size. Çok şükür işlerim iyi. Düzgün çalıştıktan sonra öyle olmaması için bir neden yok.”
“Yazın işlerimiz çok daha güzel oluyor. Kışın bir miktar

duruyor ama yazlık kazancımızı ona göre ayarlıyoruz. Mesela toptancılarımıza yaz için çekler kesiyoruz ve o zaman ödemeyi daha rahat yapıyoruz. İlk yıl kendimiz çalıştık, birinci yılın sonunda ise işçi almaya başlayacak kadar işlerimiz arttı ve düzeldi. Önce annemle birlikteydik, baktık işler yetişmeyecek, mecbur kaldık bir tane yardımcı almaya. İki ay sonra ikincisini aldık, daha sonra üçüncü, dördüncü derken bu yıl dört kişiyle çalışıyoruz beraber.”

Nimet Hanım'ın sahibi olduğu ve ev tekstili ile çeyiz eşyalarının hem üretildiği hem de satışının yapıldığı atölye ve satış yeri olan “Nim Tekstil”de şu an Nimet Hanım'la beraber dört kadın daha çalışıyor. Başka bir deyişle Nimet Hanım'ın hayatını değiştiren proje dört kişinin daha iş sahibi olmasını ve sosyal güvenceye kavuşmasını sağlamış:

“Daha önce çalıştığım yerde sigortasız çalışmıştım. Şu an Bağ-Kur'luyum. Çalışanlarımızın ise bir aylık deneme süresi var. Eğer o bir ay içinde gerçekten başarılı oldularsa sigortalarını yapıyoruz. Yani diyebiliriz ki, bu proje sayesinde beş kişi ve aileleri sosyal güvenceye sahip oldu, hem de 6,500 lira gibi bir rakamla. Bu parayı zaten değerlendirmek önemliydi. Evet, bir makine, bir insan için bir tek makinedir, ama bunu çalıştırmasını bildikten sonra kazanıyorsunuz. Geri ödemeleri de o kadar uygun koşullara bağlanmış ki projenin, inanın hiç zorlanmadım.” ■

her çocuk yaşadığını öğrenir

Fotoğraflar: Beşikdüzü SYDV

Trabzon Beşikdüzü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan ve Genel Müdürlüğümüzce onaylanan "Fakir Öğrencilere Okul Öncesi Destek Projesi" kapsamında 2008-2009 eğitim-öğretim yılında 5-6 yaş grubundaki 54 kız ve 47 erkek olmak üzere toplam 101 çocuğa 15 Eylül 2008 - 12 Haziran 2009 tarihleri arasında anasınıfı eğitimi verildi.

Trabzon Beşikdüzü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan ve Genel Müdürlüğümüzce onaylanan "Fakir Öğrencilere Okul Öncesi Destek Projesi" kapsamında 2008-2009 eğitim-öğretim yılında 5-6 yaş grubundaki 54 kız ve 47 erkek olmak üzere toplam 101 çocuğa 15 Eylül 2008 - 12 Haziran 2009 tarihleri arasında anasınıfı eğitimi verildi.

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün de katkıları ile 3294 Sayılı Yasa kapsamına giren ve Şartlı Nakit Transferinden yararlanan çocukların aileleri ile görüşülerek okullara

kayıtları yaptırılan çocukların düzenli olarak anasınıfı eğitimi almaları için bütün masrafları Beşikdüzü SYD Vakfınca karşılandı. Bu kapsamda Vakıf, Beşikdüzü ilçesindeki 7 ilköğretim okulunun anasınıfında 101 okul öncesi çağındaki çocuğun eğitim görmesini sağlarken, aynı zamanda öğrencilerin kırtasiyelerini, hikayemasal kitaplarını, eğitici ve zeka artırıcı her türlü oyuncak ve materyallerini, kahvaltılık öğlen yemeklerini, taşıma giderlerini, kıyafetlerini ve aylık aidatlarını içeren masrafların da ailelere yük olmamasını sağlamış oldu.

Projenin oldukça başarılı bir şekilde sonuçlandırıldığını belirten Beşikdüzü Kaymakamı Sayın Bayramal Köse, okul öncesi dönemin, insan yaşamının temelini atıldığı, çocuğun dış uyarılara ve tehlikelere en açık olduğu dönem olduğunu ifade ederek, bu dönemde verilen eğitimin çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini destekleyerek, üretken ve verimli olmasını ve sahip olduğu yeteneklerini tam olarak kullanmasını sağladığını önemle vurguladı. Köse, bu dönemde yaşanan deneyimlerin, kendine güvenen, sorumluluk sahibi, bağımsız ve kendi başına karar alabilen dengeli bireylerin yetişmesinde

gelecek dönemlere aktarabileceği olumlu kazançlar olarak yansıdığını söyleyerek, "Çocuk yaşadığını öğrenir," dedi.

Beşikdüzü Kaymakamı Sayın Bayramali Köse konuya ilişkin olarak şu açıklamalarda bulundu:

"Bilgi çağını yaşadığımız günümüzde insanların hayatta başarılı olabilmeleri için bilgiye dayalı eğitimlerini en iyi şekilde almalarının yanında, olumlu insan motifi de taşımaları gerekmektedir. Bunların en önemli ön sağlayıcısı da çocukların aldıkları eğitimdir. Tüm araştırmalar kanıtlamıştır ki okul öncesi eğitim almış olan bireyler hem akademik kariyerlerinde hem de sosyal hayatlarında daha başarılı

bireyler olmaktadır. Toplumun ihtiyacı olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, erken yaşta birey olarak mevcut yetenekleri ortaya çıkararak ve onları destekleyerek yapılacak bir eğitime bağlıdır. Okul öncesi dönemin, öğretmenler, aile, okul ve toplumun işbirliği ile en iyi şekilde değerlendirilmesi, sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi açısından son derece önemlidir.

Günümüzde okul öncesi eğitimin bu kadar önemli olduğu bilinmekle birlikte bir türlü istenilen okullaşma oranına ulaşılamamaktadır. Bu hedeflere ulaşılamamasına sebep olarak birçok etken sayılabilmekle birlikte en önemlileri okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim haline getirilememesi ve öğrencilerin büyük bir bölümünün

kırsal kesimde oturan maddi imkanları sınırlı olan ailelerin çocukları olmasıdır. Bu nedenlerden ötürü, Beşikdüzü SYD Vakfının söz konusu projesi bu alandaki eksikliği başarılı bir şekilde doldurmak açısından çok önemli bir projedir."

Beşikdüzü SYD Vakfı Müdürü Türkan Atalar ise proje ile ilçedeki 2007-2008 eğitim-öğretim yılında %84'lerde olan okul öncesindeki okullaşma oranını 2008-2009 eğitim-öğretim yılında %95'lere çıkararak, okul öncesi eğitimi hemen hemen 5-6 yaş grubundaki tüm öğrencilere vererek, düşünen, uygulayan ve eleştiren bir neslin yetişmesine ilk adımın atılmasına katkı sağladığını söyledi. Atalar, ayrıca projenin 2009-2010 eğitim-öğretim yılı boyunca da devam etmesi için 130 öğrenci için hazırlanan bir başka projenin de Vakıf tarafından hazırlandığını sözlerine ekledi.

"Projenin görmeye değer en önemli sonucu öğrencilerin beklenenin üstünde göstermiş oldukları başarı ve velilerin memnuniyetidir" diyen Vakıf Müdürü, "İlçemizin Karadeniz Bölgesinde olması ve iş imkanlarının sınırlı olması aile bireylerini ne iş bularlarsa yapmaya teşvik etmektedir. Ailenin en

ağır yükünü taşıyan kadınlarımız ise gününbirlik (inşaatlara kum taşıma, arabalardan tuğla boşaltma, ev temizliklerine gitme gibi) ne iş bulurlarsa yapmaktalar ve çocuklarını da yanlarında taşımak zorunda kalmaktadırlar. Anasınıflarımız kadınlarımız için çocuklarının eğitim alacakları bir yer olmasından başka çocuklarını teslim edecekleri güvenli bir ortam oluşturmuştur. Bu da onların zor olan çalışma şartlarını bir nebze olsun kolaylaştırmıştır” şeklinde konuştu.

Atalar, projenin sonuçlarına ilişkin şu bilgileri verdi:

“Bu çocuklar kendi yaşlıları olan çocuklarla formal bir ortamda ilk kez bir araya gelmişlerdir. Düzenli bir şekilde kahvaltı yapmışlar ve öğle yemeği yemişlerdir. Yemekten önce ve yemekten sonra uymaları gereken temizlik kurallarını öğrenmişler; ellerini yıkarken, dişlerini fırçalarken sıraya girmeleri ve birbirlerine saygı duymaları gerektiğini öğrenmişlerdir. Ayrıca, yemek yedikleri masanın toplanma-

“Bu çocuklar düzenli bir şekilde kahvaltı yapmışlar ve öğle yemeği yemişlerdir. Yemekten önce ve yemekten sonra uymaları gereken temizlik kurallarını; ellerini yıkarken, dişlerini fırçalarken sıraya girmeleri ve birbirlerine saygı duymaları gerektiğini; ayrıca, yemek yedikleri masanın toplanmasına yardım ederek sorumluluk almayı öğrenmişlerdir”

sına da yardım ederek sorumluluk almayı öğrenmişlerdir. Oyuncaklarını paylaşmışlar, gerektiğinde kendilerini savunmayı bilmişlerdir. Kesme, yapıştırma, boyama, yoğurma gibi faaliyetleri daha iyi yapar hale gelmişler; kukla oyunları sayesinde hayal güçleri; kendi

işlerini kendileri yaptıkları için de özgüvenleri artmıştır. Okula ilk başladıkları zamanlardaki çekingen tavırların, ürkek bakışların yerine şimdi kendine güvenen yetişkin insanların tavırları yerleşmiştir. Anne babaları olmadan ne yapabileceklerini görmüşler ve bağımsız hareket etmeyi öğrenmişlerdir. Sonuç olarak projenin en büyük meyvesi yıl sonu yapılan etkinliklerde çocuklarımızın göstermiş oldukları başarılarıdır. Okul öncesi eğitim alan öğrenciler zihinsel, bedensel ve sosyal yönden gelişmiş, kendilerini toplumun bir parçası olarak görmeye başlamış, yetişkin bir bireyde olması gereken davranış ve tutumların temellerini alarak, ilköğretime hazır hale gelmişlerdir.” ■

Of'ta sayısız projeye imza atılıyor

Fotoğraflar: Of SYDV

Of Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) tarafından hazırlanan projeler hayırseverlerin de desteğiyle başarıyla gerçekleştiriliyor. Of Kaymakamı olarak görev yapan Sayın Tuncay Sonel'in öncülüğünde Of SYD Vakfı tarafından gerçekleştirilen sosyal ve istihdama yönelik sayısız proje hayata geçiriliyor. Bu projelerden bazıları şöyle:

"Cumhuriyetimizin 85. yılı Kutlamaları Çerçevesinde Cumhuriyetle Yaşıt 106 Vatandaşımıza Devlet Şefkati Projesi" kapsamında ilçe genelinde tespit edilen cumhuriyetle yaşıt 81 kadın 25 erkek toplam 106 yaşlı vatandaşın evlerine

gidilerek ziyaretler yapılması, doktorlarca muayeneden geçirilmesi ve çeşitli armağanlar takdim edilmesi sağlandı. 27 Ekim'de gaziler ve şehit aileleri ile birlikte ilçe merkezinde 106 vatandaşa yemek verdi.

"Hatırlanmak Bir Gün Değil Her Gün Projesi" kapsamında merkez, kasaba ve köylerde bulunan özürü ve ihtiyaç sahibi, tedaviye muhtaç vatandaşlar saptanarak onlara destek olunması ve gerekli yardımların yapılabilmesi amacıyla

çalışma başlatıldı. Doktor, öğretmen, sağlık personeli ve muhtarlardan oluşan iki ayrı ekip tarafından tespit edilen 575 engelli vatandaşa sadece 3 Aralık Engelliler Günü'nde değil yılın 365 günü ilgi gösterilmesi gerektiği gerçeğinden yola çıkılarak, Jandarma Komutanı, Emniyet Müdürü, daire amirleri ve sağlık personeli ile birlikte evler tek tek ziyaret edildi. Ziyaretler sırasında devletin sıcaklığı ve şefkati gösterilmeye çalışılırken, tedavi edilebilecekler sağlık personeli eşliğinde Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi, Ankara ve İstanbul'daki hastanelere gönderiliyor, maddi durumu iyi olmayan ailelere gerekli yardımlar yapılıyor, tedavisi mümkün olmayanların ise gönülleri alınıyor. Ayrıca tespit edilen 575 özürlü vatandaş arasında uzak köylerde yaşayan ve hiçbir sosyal güvencesi olmayan 95 vatandaşa yeşil kart çıkarılarak onların sosyal güvenceleri sağlandı. Yine proje kapsamında özellikle yaşlı ve engelli vatandaşların işlerini daha rahat görebilmeleri için Almanya'dan getirilen özürlü asansörü 3 katlı Hükümet Konağına monte edildi. Ayrıca Hükümet Konağına engellilerin rahat girebilmeleri için düzenlemeler yapıldı.

"212 Yetim ve Öksüz Çocuğumuza Mektup Projesi" kapsamında ilçe genelinde tespit edilen 212 yetim ve öksüz çocuğa mektup gönderen Of Kaymakamı Tuncay Sonel, mektubunun sonunda "Annen ya da baban hayatta olsaydı onlardan almalarını istediğin şey ne olurdu?"

sorusunu yöneltti. Böylece çocukların dilekleri öğrenilerek devlet-vatandaş işbirliğiyle bu istekler yerine getirildi. Bu proje kapsamında belirlenen 212 yetim ve öksüz çocuğun mektupları tek tek okunarak, 83 bilgisayar, 25 bisiklet, 2 ev, 10 genç odası, 30 giysi, 39 oyuncak, 5 çalışma masası, 12 kırtasiye seti, 5 cep telefonu, 1 yetime topitop, çikolata ve dondurmadan oluşan hediyelik paketi gibi istekler hayırseverlerin de desteği alınarak Kaymakamlıkça akşam evlerine bırakıldı.

"Öğren Okuma Yazmayı; Al Altın Diploması Projesi"yle öğretmen, imam, muhtar ve halk eğitim görevlilerine alan taramaları yaptırılarak, okuma yazma bilmeyen bin 296 vatandaş için okuma yazma kursları açıldı.

"Yaşlılarımıza Her Zaman Sahip Çıkılması Projesi" kapsamında, Of'un en yüksek köyünde üzeri brandalarla kaplı baraka şeklindeki evinde tek başına yaşayan 102 yaşındaki Ayşe Kutoğlu'na sahip çıkıldı. Eşi vefat ettiği için harabe halindeki evinde tek başına yaşa-

"Goncagüllerimiz Solmasın Projesi" çerçevesinde, Of'ta bir önceki yıl % 57 olan okul öncesi eğitim oranı % 93'e çıkarıldı ve beş yeni anasınıfı oluşturuldu. Çocuklarını okul öncesi eğitime gönderen annelerden ihtiyaç sahibi 200'üne kurayla Kaymakamlık SYDV

ve hayırseverlerce tedarik edilen televizyon, buzdolabı, çamaşır makinesi, yemek takımı, çekyat gibi hediyeler verildi. Ayrıca projede başarılı olan ve kurayla belirlenen 5 anasını ve 5 okul müdürü Selanik gezisiyle ödüllendirildi. ÖSS’de 2008’de en az 4 yıllık okulları kazanan öğrenci sayısı 27 iken, bu sayının 2009’da en az üç katı, yani 81 olması durumunda ise 5 öğretmenin İtalya gezisine gönderilmesi planlanıyor. Ayrıca öğrencilere de çeşitli oyuncak ve kırtasiye malzemeleri dağıtılarak, okul öncesi eğitimin önemine dikkat çekildi.

“Üniversitelilere İlaç Gibi Yardım Projesi” kapsamında Of’ta oturan, en az dört yıllık bölümlere devam eden 250 üniversite öğrencisine 100’er TL eğitim yardımı yapıldı.

“Liselilere Sıcak Yemek Projesi” ile, köylerden ilçe merkezindeki liselere gelen ve öğle vakti açlıklarını sağlıksız biçimde gidermeye çalışan 131 lise öğrencisine tatile kadar

“Oyuncak Silaha Hayır Projesi”yle ilçeye bağlı kasaba ve köylerde okul öncesi ve birinci kademedeki toplam 3 bin 265 öğrenciye özel olarak hazırlatılan oyuncaklar dağıtıldı. Böylece 23 Nisan öncesi çocuklar sevindirildi.

her gün dört çeşit yemek verildi.

“Oku Kitabını Al Altınını Projesi” kapsamında, ilçe genelindeki 26 okuldan en çok kitap okuyan birer öğrenciye, kitap okumayı teşvik etmek ve okuma alışkanlığını kazandırmak amacıyla altın ve kitap ödülü veriliyor. Bu uygulamayla her ay kendi alanında başarılı ünlü

sımlar ilçeye davet edilerek, öğrencilerle buluşturuluyor.

“Evde Ders Çalışma Masası Projesi” kapsamında, İlçe merkez, kasaba ve köylerindeki ders çalışma masası olmayan 692 ihtiyaç sahibi öğrenciye ulaşıldı ve ilçedeki marangoz esnafına özel olarak yaptırılan ders çalışma masaları dağıtılmaya başlandı. Böylece çocukların evlerde sağlıksız pozisyonlarda ders çalışmak zorunda bırakılmamaları amaçlandı.

“Oku Kitabını Al Altınını Projesi” kapsamında, ilçe genelindeki 26 okuldan en çok kitap okuyan birer öğrenciye, kitap okumayı teşvik etmek ve okuma alışkanlığını kazandırmak amacıyla altın ve kitap ödülü veriliyor.

“Oyuncak Silaha Hayır Projesi” ile ilçeye bağlı kasaba ve köylerde okul öncesi ve birinci kademedeki toplam 3 bin 265 öğrenciye özel olarak hazırlanan oyuncaklar dağıtıldı. Böylece 23 Nisan öncesi çocuklar sevindirildi. Kaymakam Tuncay Sonel, Cumhuriyet Savcısı’nın da desteğini alarak Of Cezaevi’ndeki tutuklu ve hükümlülerin yaptığı 300 uçurtmayı proje kapsamında dağıttırdı.

“Tarihe Yolculuk Projesi” çerçevesinde İlçe genelinde okullarda birinci yarıyılıda takdirname alan 567 öğrenciye yazar Turgut Özakman’ın eseri ‘Diriliş-Çanakkale 1915’ armağan edildi. Ayrıca kurayla belirlenen 61 takdirlik öğrenci, bilgi yarışmasında başarılı olan 18 öğrenci ve İstiklal Marşını en güzel okuyan 3 öğrenci de öğretmenleri eşliğinde Çanakkale gezisi ile ödüllendirildi.

“Öğren Okuma Yazmayı; Altın Diplomayı Projesi” ile öğretmen, imam, muhtar ve halk eğitim görevlilerine ilçe genelinde alan taramaları yapıldı. Okuma yazma bilmeyen bin 296 vatandaşa ulaşılarak okul, cami, hatta evlerde okuma yazma kursları açıldı. Bu kurslarda lise ve yüksekokul mezunu 53 gence görev verilerek istihdama önemli bir katkı sağlandı. Projede başarılı olan kursiyerlere altın belgeleri verilmeye başlandı. Proje kapsamında başarılı olan 10 kamu görevlisi de Halep ve Şam gezileri ile ödüllendirildi.

“Of-Trabzon Arası Kitap

“Evde Ders Çalışma Masası Projesi” kapsamında, İlçe merkez, kasaba ve köylerindeki ders çalışma masası olmayan 692 ihtiyaç sahibi öğrenciye ulaşıldı ve ilçedeki marangoz esnafına özel olarak yaptırılan ders çalışma masaları dağıtılmaya başlandı. Böylece çocukların evlerde sağlıksız pozisyonlarda ders çalışmak zorunda bırakılmaları amaçlandı.

Okuyan Yolcular Projesi” kapsamında yolcuların boş vakitlerini değerlendirilmesi ve kitap okuma alışkanlığı kazanması amacıyla, Of-Trabzon arasında yolcu taşıyan otobüslerin arka koltuklarına kitap konulması için özel bölmeler yaptırıldı. Böylece 45 dakika süren yolculuk esnasında yolcuların kitap okumaları sağlandı.

Gelir getirici küçük ölçekli projelerle de şu ana kadar 19 aileye yöresel yemek yeri, kafeterya, elektrikçi dükkânı, yorgan dikim evi, oto yıkama gibi işyerleri açıldı. Bunlardan Son-el Sofrası, Sofram 61, Mavi Yemiş (Likarba), Sera Ortamında Aşılı Meyve Üretimi, Kivi Üretimi projeleri

hayata geçirilerek yaklaşık 40 kişi iş imkânına kavuşturuldu.

Özellikle Of’un tanıtımı ve gelen misafirleri ağırlama noktasında Yöresel Yemek Lokantası ve Yöresel Pazar Yeri Projesine büyük önem veriliyor. Bu işyerlerinin faaliyete geçmesiyle birlikte istihdama önemli bir katkı sağlanacağı ve yöreye gelen turistlere, misafirlere önemli bir hizmet verileceği belirtiliyor. ■

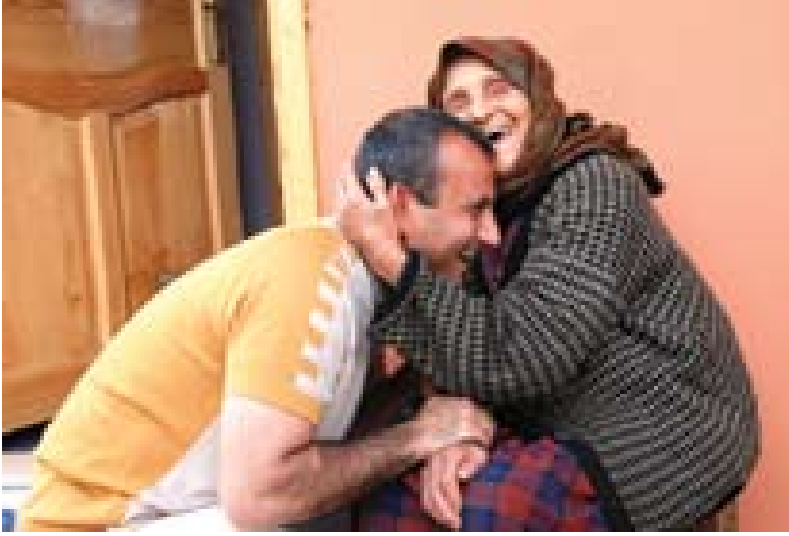

Of Kaymakamı Sayın Tuncay SONE L'le Söyleşi:

“SYD Vakıfları Mülki İdare Amirlerinin en işlevsel kurumudur”

Fotoğraflar: Of SYDV

Sayın Sonel, kısaca kendinizden bahsedebilir misiniz?

1970 Adana doğumluyum. İlk ve ortaöğrenimimi Adana Erkek Lisesinde tamamladıktan sonra, 1988’de girdiğim İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü’nde 1992’de lisans ve yine aynı Fakültenin Kamu Yönetimi Anabilim Dalında 1995’te yüksek lisansımı tamamladım.

1994’te Aydın Kaymakam adayı olarak göreve başladım. Brighton- İngiltere’de dil ve meslek eğitimi sonrası Kütahya Simav’da Kaymakam Vekilliğinde bulundum. Daha sonra 1997–1999 Ankara Gü-

dül, 1999–2001 Gümüşhane Köse, 2001–2005 Kırklareli Vize, 2005–2008 Şanlıurfa Birecik’te görev yaptım. 1 Eylül 2008 itibariyle de Of Kaymakamı olarak görev yapmaktayım. Eşim İngilizce öğretmeni olup, iki çocuk babasıyım.

1994 yılından itibaren Türkiye’nin çeşitli ilçelerinde kaymakamlık görevinizi ifa ettiniz ve şu anda Of İlçesi’nin mülki idare amiri olarak görevinizin başındasınız. Sizce bir kaymakamın bulunduğu ilçede çalışmalarını gerçekleştirirken, üzerinde en çok durması gereken konular nelerdir?

Görev yaptığımız yerlerde “Biz” fikriyle, milli takım

ruhuyla çalışmaya özen gösterdim. Özellikle her zaman kapımı açık tutarak, halkla iç içe, devletin sıcaklığını, şefkatinin, gülen yüzünü göstermeye çalıştım. Başta eğitim olmak üzere devlet - vatandaş işbirliğiyle sağlık, istihdam, sosyal ve kültürel alanlarda projeler yapmaya çalıştık. Kimsesizlerin arkası olmaya çalıştım. Yani yol da yaparız bina da yaparız ama özellikle çalıştığım yerlerde yetimlere, öksüzlere, engellilere, yaşlılara ve güçsüzlere özel projeler yaparak onları her daim hatırlamaya çalıştık.

Of Kaymakamı olmadan önce ülkenin hemen hemen her bölgesinde kaymakamlık yaptınız. Bu bölgelerin kendine has koşullarına ilişkin neler söyleyebilirsiniz?

Mesleğiniz gereği vatanımızın her köşesini ve orada yaşayan çok kıymetli vatandaşlarımızın özelliklerini tanımaya başlıyorsunuz. Güneydoğu, Trakya, İç Anadolu, Ege, Karadeniz Bölgesi’nde çalıştığımda şunu gözlemliyorum. Aslında bizim insanımız ülkemizin hangi köşesi olursa olsun ortak bazı özelliklere sahip. Yeter ki siz ona insanca yaklaşın ve sevginizi esirgemeyin. Hakikaten

çok güzel dostluklar kuruluyor ve sizi sevdiler mi nerde olursanız olun hiç bırakmıyorlar. Her yörenin kendine özgü güzellikleri olmakla beraber elbette farklılıklar da var; ama ilginç olan başta eğitim olmak üzere gelişmişlik bakımından da farklılıklar oluyor. Aslında folklorü, yöresel değerleri, kültürü, doğal güzellikleri ile her bölge ayrı bir güzelliğe sahip ve görülmeye değer. Değişmeyen, görev yaptığımız yerlerin hepsinde köy ve mahallere çıktığımızda unutulmuş, ilgiye muhtaç yetim öksüzünden tutunuz engellisine ve yaşlısına kadar muhakkak ihtiyaç sahiplerine ulaşmanız. İşte o zaman SYDV imkânları ve hayırseverlerin desteği alınarak onlara devletin şefkati ve sıcaklığını içten bir şekilde gösterebiliyorsunuz.

Daha önce görev yaptığınız ilçelerdeki çalışmalarınızdan kısaca söz edebilir misiniz?

Görev yaptığımız yerlerde önceliğimiz eğitim olmuştur. Eğitim diyoruz çünkü her şeyin başı o. Hani derler ya; "Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır" diye. Sağlık, istihdam ve sosyal projeler de elbette vardı. Son yıllardaki KÖYDES çalışmaları da ülkemizin dört bir yanında mülki idare amirlerimizce başarıyla uygulandı. Yaptığımız çalışmalarda devletimizin imkanları özellikle de SYDV bünyesinde yapmış olduğumuz çalışmalar ve en önemlisi de HAYDES dediğimiz hayırsever desteği ile yaptığımız işler her çalıştığımız ilçede olmuştur; ama bu çalışmalar

özellikle Birecik'te zirveye ulaşmıştır. Aynı çalışmalar Of'ta da devam etmektedir. Öncelikli çalışmalarımız: Yetim ve öksüzlere mektup yazarak onların kayıt altına alınması ve isteklerinin gerçekleştirilmesi, Hatırlanmak Bir Gün Değil Her Gün Projesiyle tüm engellilerimizin tespiti ve onlara sahip çıkılması. Cumhuriyetimizle yaşıt yaşlılarımızın tespiti ve onlara sahip çıkılması, şehit ailelerimiz ve gazilerimize sahip çıkılması, kız çocuklarımızın okutulması. Haydi kızlar Liseye, Her Köye Çocuk Parkı, Lastik Ayakkabıya Son projesiyle özellikle Birecik'te 10.000 çocuğumuza çorabıyla birlikte ayakkabı dağıtılması ve onlara sahip çıkılması, Gonca Güllerimiz Solmasın projesiyle okul öncesi eğitime önem verilmesi, Gençlik ve Aile Merkezlerinin kurulması, Köyden İlçe merkezine liseye gelen öğrencilere öğle sıcak yemek verilmesi, Oku Kitabını Al Altınını ile çalıştığımız ilçelerdeki tüm okullardaki en fazla kitap okuyan öğrencilere her ay altın ve kitap ödülünün

verilmesi, Öğren Okuma Yazmayı Al Altınını Diplomasıyla okuma yazma kurslarına ilginin artırılması, başarılı kamu görevlilerinin özel sektörde olduğu gibi yurtdışı gezileriyle ödüllendirilmesi, kahvehane ve berberlere ayrıca il ve ilçe arasında çalışan otobüslere kitaplıklar yaptırılarak okumanın teşvik edilmesiyle ilgili yapılan etkinlikler, SYDV destekli istihdam ve sosyal projeler, yöre işadamlarının memleketlerine yatırım yapmaları için ikna edilmeleri ve çalıştığımız her yerde hayırseverlerin de desteği alınarak yapılan okul ve sağlık ocağı onarımları ve yaptırılan yeni okullar. Burada Birecik örneğini verirsek üç yılda devlet vatandaş işbirliğiyle 263 derslik, kültür merkezi, halk eğitim merkezi, meslek edinme merkezi, lise kız yurdu, üç sağlık ocağı ve ana çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezi söylenebilir. Bu çalışmalar ve benzer çalışmalar şu an Oflu hayırseverlerin desteği alınarak burada da devam etmektedir. 10 aylık sürede kültür merkezi, halk eğitim merkezi, Anadolu

Devletimizin tüm kurumları arasında işbirliği ve ahengi sağlayarak devletimizin şefkatini, sıcaklığını yöremize ve yöre insanımıza göstermeliyiz. Zaten bunları yaptığınız takdirde mutlu oluyorsanız işleriniz de kolaylaşıyor.

Lisesi, Öğretmenevi, yüksek okul, iş uygulama ve eğitim merkezi, 300 kişilik öğrenci yurdu ve sosyal tesisleri, yeni emniyet binası, yeni jandarma binası, yeni kütüphane, gençlik merkezi ve daha önce inşaatına başlanan Teknik Eğitim Fakültesinin lojmanları inşaatlarına başlanmıştır.

Karadeniz'in en önemli şehirlerinden biri olan Trabzon ve onun en büyük ilçelerinden olan Of'ta yaklaşık bir yıldır Kaymakamlık yapmaktasınız. Of'un sosyo-ekonomik koşullarından ve Of halkının yaşadığı sıkıntılardan bahsedebilir misiniz? Bu sıkıntıları aşmak için ne gibi faaliyetler yürütüyorsunuz?

10 yıl önce Gümüşhane'de görev yaparken yöreyi tanıma fırsatım olmuştu. Yine Fakül-

teden çok değerli Trabzonlu arkadaşlarım vardı. Trakya'da görev yaparken yine iş dünyasından Oflu dostlarımız vardı. Karadeniz, özellikle de Trabzon her zaman bende çok olumlu ve güzel izler bırakmıştır. Yöre insanının misafirperverliği, çalışkanlığı, vatanseverliği tabi ki Anadolu takımlarının gururu şampiyon Trabzonspor'u unutmak mümkün değil. Şehzadeler şehri, bir kültür ve turizm yöresidir Trabzon. Özellikle Oflu olup da siyasette, bürokraside, iş dünyasında birçok değerli şahsiyetlerin yetiştiğini de biliyoruz. İşte böylesine değerli niteliklere haiz Of'a ilk atandığımda elbette memnun oldum. 'Hakkımda hayırlısı olur inşallah' dedim. İşte böylesine güçlü bir yörede çalışıyoruz ama bu dinamikleri Of'a çekmek için Of ailesi olarak uğraş veriyoruz. Bu ailenin içinde Belediye

Başkanımız, Milletvekilimiz, esnafımız, hayırseverlerimiz ve tabi ki Sayın Valimiz başta olmak üzere tüm aile bireyleri olarak takım ruhu içindeyiz. Eğitimin kalitesinin artırılması, istihdam sahalarının açılması, turizm potansiyelinin değerlendirilmesi özellikle de ihtiyaç sahibi vatandaşlarımız başta olmak üzere engelli, yaşlı ve bakıma muhtaçlarımıza sahip çıkılması önemli. Of olarak şansımız az önce ifade ettiğim gibi kendi alanlarında ülkede ses getirecek hemşerilerimizin olması. Bunları Of'a çekmek için elbirliğiyle uğraş vermekteyiz. Nitekim kısa sürede somut sonuçları da almaya başladık.

Kaymakamlık görevinizin yanında aynı zamanda - her il ve ilçemizde olduğu gibi - ilçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının da başkanı-sınız. SYDV'nin ihtiyaç içindeki yurttaşlara destek olunması konusundaki rolü hakkında görüşleriniz nelerdir? Bu rolü daha işlevsel hale getirilmesi için sizce neler yapılmalı?

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu 14.06.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ile kurulmuştur.

1986 yılından bu yana SYDV'ler ülkemizin her köşesindeki en garibana kadar ulaşmıştır. Bence mülki idare amirlerinin ve özellikle yöre halkının en işlevsel kurumudur.

Özellikle son yıllarda bu hizmetler ve destekler artarak devam etmektedir. Eğitim başta olmak üzere istihdam projelerine ve sosyal projelere verilen destekler haddimize değil ama takdire şayandır. Ben bu bağlamda özellikle Ankara'daki SYD Genel Müdürlüğümüzün tüm kademelerindeki amir ve çalışanlarına yöre insanımız adına şükranlarımı sunuyorum. Ülkemiz genelinde SYDV'ce yapılan birbirinden güzel proje ve desteklerle Vakıflar kimsesizlerin sesi olmuştur.

Şu an Of SYDV aracılığıyla yapılan çalışmalardan ve uygulanması planlanan ileriye dönük projelerden söz edebilir misiniz?

SYDV aracılığıyla ilçemize gelir getirici projeler başta olmak üzere sosyal ve istihdam projelerinde destek almaktayız. Bu konuda başta Sayın Genel Müdürümüz olmak üzere, tüm ekibe şükranlarımı sunuyorum. Şu ana kadar 30'un üzerinde sisteme girdiğimiz çeşitli projelerimiz bulunmakta olup, kabul edilen projelerimiz de yöre insanımızın faydasına sunulacaktır.

SYDV Mütevelli Heyetlerinde kamu görevlilerinin ve ilçe belediye başkanının yanı sıra hayırseverler ve STK temsilcileri de bulunuyor. Buradan hareket edersek, genel olarak Devlet-STK işbirliğine nasıl bakıyorsunuz? Sizce bu işbirliğinin daha da geliştirilmesi için neler yapılmalı?

SYDV Mütevelli heyetlerinde devlet ve STK temsilcileri bulunuyor. Özellikle STK'lar gerçek manada yöreye ve yöre insanına çok büyük fayda sağlıyor. Aslında ilçe olarak "biz" fikriyle hareket ediyoruz. Bu şekilde yaptığımız çalışmalarda da başarı oluyor. Bu düşüncemiz şu anki vakıf mütevelli heyetleri için de geçerlidir. Uyumlu bir şekilde görev yapıyor.

Özgeçmişinize baktığımız zaman, gerek kamu kurum ve kuruluşları gerekse çeşitli kişi ve kuruluşlar tarafından verilen yılın kaymakamı ödülleri birçok defa kazandığınızı görüyoruz. Başka bir deyişle, görevinizi oldukça başarılı bir şekilde yürüttüğünüz konusunda farklı kişi ve kurumlar arasında bir görüş birliği var. Her kesim tarafından bu derece takdir edilmenizi ve başarılı bulunmanızı neye bağlıyorsunuz?

Teşekkür ederim. Aslında işinizi severek yaparsanız, bu toprağı ve bu toprağın insanlarını severseniz mesele kalmıyor. Boş başak dik durur. Sevgi, hoşgörü, yöreye ve yöre insanına sahip çıkma, çocukla çocuk, büyükle büyük olmak, kısacası halkla iç içe görevinin hakkını vermek. Eğer gece yastığa başınızı koyduğunuzda rahat uyuyabiliyorsanız ya da ayrıldığınız ilçede kurulan dostluklar yıllar sonra devam ediyorsa ya da onların hem Kaymakamı hem kardeşi hem de babası sıfatlarını onlardan alıyorsanız asıl mutluluk bu olsa gerek.

Biz fikri çok önemli. Severek ve isteyerek gönülden iş yapmak, gönül kazanmak, kısacası kimsesizlerin kimi olmak çok önemli. Şunu söylemek istiyorum ve ekibime her defasında anlatıyorum. Bu ülke kolay kazanılmadı. Bu topraklara, bu toprakları vatan yapan ecdadımıza karşı sorumluluğumuzu bilmeli ve görevimizin hakkını vermeliyiz. Tatlı dilin ve güler yüzün sermayesi yok. Elbette insanız, bilmeyerek de olsa hatalarımız olabilir ama kendi annemize ve babamıza nasıl davranılmasını istiyorsak kapımıza gelen ya da sokağa çıktığımızda karşılaştığımız yaşlılarımıza da öyle davranmalıyız. Yetim ve öksüz çocuklarımızı sevindirmeliyiz, engellilerimize sahip çıkmalıyız, esnafımıza uğrayarak hayırlı işler temenisinde bulunmalıyız. Taziye, düğün gibi durumlara icabet etmeliyiz. Devletimizin tüm kurumları arasında işbirliği ve ahengi sağlayarak devletimizin şefkatini, sıcaklığını yöremize ve yöre insanımıza göstermeliyiz. Zaten bunları yaptığınız takdirde mutlu oluyorsanız işleriniz de kolaylaşıyor. Siz eğer çalıştığınız yörenin en ücra köşesindeki garibandan ve oranın yolundan tutunuz da okullardaki dersliklerinden haberdarsanız mesele büyük ölçüde aşılmış oluyor ve ekibinizle birlikte hizmet etmenin haz ve mutluluğunu yaşıyorsunuz.

Bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Bu keyifli sohbet için ben teşekkür ederim. ■

geleneksel **Rize Bezi** yeniden hayat buluyor

Kadın ve işsiz gençlere yönelik istihdam amaçlı mesleki eğitimler çerçevesinde Rize Ardeşen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca uygulamaya konulan ve şu an 60 dokuma tezgahı ile büyük bir atölyede faaliyetlerinin yürütüldüğü "Geleneksel Rize Bezi (Feretiko) Dokuması Eğitimi Projesi", Rize bezinin tekstil sektöründeki kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel üretimini yeniden canlandırdı.

Kadın ve işsiz gençlere yönelik istihdam amaçlı mesleki eğitimler çerçevesinde Rize Ardeşen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca uygulamaya konulan ve şu an 60 dokuma tezgahı ile büyük bir atölyede faaliyetlerinin yürütüldüğü "Geleneksel Rize Bezi (Feretiko) Dokuması Eğitimi Projesi", Rize Bezinin tekstil sektöründeki kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel üretimini yeniden canlandırdı.

2004 yılında uygulanmaya başlanan ve proje kapsamında kurulduktan sonra beş yıldır aralıksız bir şekilde üretime devam eden atölye sayesinde onlarca işsiz kadın ve genç mesleki eğitimden geçerek, bir iş sahibi olurken, yöredeki kendir üretiminin de artmasını sağladılar. Böylece, projenin uygulanması sonucunda; son yıllarda çay üretiminden yeterince gelir elde edemeyen niteliksiz işgücüne gelir sağ-

lanması, yörede kadın nüfus arasında yaygın olan işsizliğin giderilmesinde önemli bir işlev üstlenilmesi ve temelde kendir ipinin işlenmesinde üretilen Geleneksel Rize Bezi üretiminin yaygınlaşması ile yörede kendir üretime yeniden başlanması ve bu alanda elde edilecek ek gelirle projenin yöreye dolaylı katkısının sağlanması gibi amaçların hepsi beş yıl içinde gerçekleşti.

Projenin kısa zamanda başarıya ulaşması ve yöredeki durgunlaşan ekonomik faaliyetlere ve işsizliğe önemli bir alternatif haline gelmesindeki en büyük pay ise kuşkusuz Ardeşen SYD Vakfının. Vakıf, daha projenin hazırlık aşamalarında, eğitim-üretim-pazarlama zincirinin en sağlıklı ve doğru şekilde kurulması için uğraşmış. Bu uğraşının ilk göstergesi ise Rize Bezinin kullanım alanları ve nitelikli bir pazar yaratma kapasitesinde ortaya çıkıyor.

Geleneksel Rize Bezi (Feretiko) hali hazırda Rize ilinde fabrika

ortamında üretilmekte olup, oldukça geniş bir pazar payına sahip. Geleneksel yöntemlerle üretilmemesine rağmen ülke çapında sahip olduğu pazar oldukça geniş ve geliştirilebilir nitelikte. Üretilen el dokuması Rize Bezi ise çok önemli kültürel ve turistik değerler taşıyor. Bu da, gelişmekte olan Doğu Karadeniz turizminde bölge insanının doğrudan kazanç elde edebileceği ve uzun yıllar bu kazancını koruyabileceği bir fırsat sunuyor yöre halkına. Ayrıca, el dokuması olması nedeniyle, kurslarda eğitimini tamamlayan kadın ve gençlerin kendi evlerinde büyük bir yatırıma gerek duymadan üretip pazarlayabilecekleri bir ürün aynı zamanda.

İlk aşamada, SYD Vakfınca ihtiyaç sahibi vatandaşlar için belirlenen 23 işsiz kadın ve gencin proje kapsamına alınmasıyla uygulamaya konulan eğitimler, Ardeşen Halk Eğitimi Merkezi tarafından kullanılmakta olan merkez binada başlamış. Burada yine

Halk Eğitimi Merkezi tarafından Destek Programları adıyla hazırlanan eğitim programından geçen kursiyerlerin her biri günlük olarak 7 metre civarında Rize Bezi dokuma imkanına sahip olmuşlar. Dokumacılık eğitimi sırasında kullanılan dokuma tezgâhları ise Rize Mimar Sinan Endüstri Meslek Lisesi tarafından yapılmış.

Proje süresince eğitimi veren usta öğreticinin ders ücreti, dershanenin temini, temizliği, elektrik ve su giderleri ile denetimi Halk Eğitimi Merkezince karşılanırken, Ardeşen SYD Vakfı da temel giderler haricinde eğitim için kullanılan dokuma tezgâhlarının maliyetini karşılamaktan sorumluymuş. Başka bir deyişle, eğitim ve üretim süreci iki kamu kuruluşunun sıkı işbirliği sayesinde eksiksiz olarak tamamlanma imkanına kavuşmuş. Aldıkları eğitim sayesinde geleneksel el dokuması Rize Bezlerini işleyen ve üreten kursiyerlerin ilk ürünlerinin pazarlanması

sorumluluğunu ise Rize Ticaret Odası üstlenmiş.

Bugün gelinen aşamada iki atölyede toplam 60 tezgâhla üretim sürdürülüyor ve bu alanda çalışan sayısı da her geçen gün artıyor. El emeği ürünler, üretim atölyeleri, Ardeşen Öğretmen Evi, Çayeli Hizmet İçi Eğitim Enstitüsü, Rize Valiliği El Sanatları Satış Reyonu ve Fırtına Deresi Turistik işletmelerinden temin edilen mekânlarda satışa sunuluyor.

Daha önce hiçbir mesleği ve geliri olmayan ve Ardeşen SYD

Vakfı sayesinde geleneksel Rize Bezi dokumasında bugün birer usta olma yolunda hızla ilerleyen Ardeşenli kadınların aylık geliri ise şu an 400 TL ile 900 TL arasında değişiyor. Ancak yöre kadınlarının meslek ve gelir sahibi olması oldukça önemli ve ekonomik anlamda yeterli gibi görünse de projenin tek olumlu sonucu bu değil. Proje, çok daha güzel gelişmelere zemin olmuş durumda. Neden mi? Çünkü, gelir elde etmeye başlayan Ardeşenlilere ikinci bir katkı olarak 2008 yılında AB Hibe Programları kapsamında "Rize Bezi Tanıtımı ve Satış Eğitimi Projesi" uygulanarak projenin sürdürülebilirliği pekiştirilmeye çalışılmış.

Böylece, Ardeşen SYDV katkısıyla temin edilen 15 tezgâhla başlayan üretim şimdi 60 kişilik bir üretim kapasitesiyle devam ediyor ve artık atölyeler il içinde turistik eşya satan işletmeler ve il dışında çeşitli merkezlere ve Bodrum'a kurulan bağlantılarla sipariş üzerine üretim yapacak durumda.

“Çaya Destek Kivi”

“Çaya Destek Kivi” sloganı ile uygulanan “Kivi Yetiştiriciliği Projesi” kapsamında, Ardeşen İlçesine bağlı köylerde ve mahallelerde yaşayan yoksul 70 çiftçiye birer dekar kivi bahçesi tesis edildi.

Ardeşen SYD Vakfı, Geleneksel Rize Bezinin kültürel ve turistik değerini artıran projesinin yanında, aynı zamanda Rize deyince ilk akla gelen ürünlerden biri olan, ancak üreticisine eskisi kadar kazandırmayan çaya alternatif ve destek olacak bir başka ürünün yetiştirilmesi için de ön ayak alan kurumlardan biri. “Çaya Destek Kivi” sloganı ile uygulanan proje kapsamında, Ardeşen İlçesine bağlı köylerde ve mahallelerde yaşayan yoksul 70 çiftçiye birer dekar kivi bahçesi tesis edildi. Projenin uygulayıcılarından Ardeşen SYD Vakıf Müdürü Nimet Yazıcı ve İlçe Tarım Müdürü Ferhat Çağlar neden böyle bir proje hazırladıklarını şöyle açıklıyorlar:

“İlçemizde tarımla uğraşan insanların tamamına yakınının ana geçim kaynağı çay bitkisidir. Geçmiş yıllarda üretim alanı fazla olmayan çay yetiştiriciliğinin çok fazla işgücü gerektirmemesi, birim alandan yüksek verim sağlanması, pazarlama sorununun olmaması gibi nedenlerden ötürü üretim alanı her geçen yıl katlanarak artış göstermiş ve günümüzde

İlçemizin toplam tarım arazisinin %86’sını kaplamıştır. Durum böyle olunca çay üretiminde arz-talep dengesizliği ortaya çıkmıştır. Bölgedeki Çay-Kur ve özel sektöre ait çay fabrikalarının kapasiteleri nedeniyle oluşan fazla arzı karşılayamamaları ciddi pazarlama sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Bu durum köylerde yaşayan genç ve çalışabilir insanların şehirlere göç etmelerine sebep olmaktadır.

“Kivinin yetiştiriciliğine ise ilk olarak, 1989 yılında Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğüne ait Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünde başlanmış ve kivinin bölgemize kolay adapte olması neticesinde üretim alanları her geçen yıl artış göstermiştir. İlimizin kivi üretimi yıllık 3000–3500 ton dolaylarında olup, bunun yaklaşık 2000–2500 tonluk kısmı ilçemizde üretilmektedir.”

“Bu projeye çay bitkisinden sonra gelir getiren ikinci ürün olan kivinin üretim alanları artırılarak çayın üzerindeki baskı azaltılacağı gibi kiviye dayalı sanayi tesislerinin (paketleme,

meyve suyu vb) kurulması sağlanacaktır. Böylece ilçemizin en önemli sorunu olan işsizliğin bir miktar önüne geçilecektir. Ayrıca yapılacak proje ile kivi iskelet sistemini oluşturan beton direklerin yapımı için ilçede ayrı bir iş kolu oluşturacak, geçici de olsa bir istihdam sağlanacaktır.”

Proje, yörede yaşayan, arazisi olup maddi imkânsızlıklar nedeniyle kivi bahçesi tesis edemeyen çiftçilerin talebi üzerine hazırlanmış. Proje sayesinde çiftçiler tarafından tanınan kivi bitkisinin tekniğine uygun bir şekilde yetiştirilmesine ve ülkemizin halen devam eden kivi üretim açığının kapatılmasına katkı sağlanması, yöredeki ürün çeşitliliğinin artırılması ile geçimini sadece çay bitkisinden sağlayan çiftçilerin ürün yelpazesinin genişletilmesi, kivi üretim alanlarının artırılması ile kiviye bağlı sanayi tesisini kurmak isteyen yatırımcıların önünün açılması ve Ardeşenli genç ve çalışabilir durumdaki insanlara yeni gelir kapısı sağlayarak, olası bir göçün bir miktar önlenmesi amaçlanıyor. ■

Rize’de Kendir Üretimi

Dokumacılığın tarihi Rize’de oldukça eskiye dayanıyor. Yöreye özgü Rize Bezi geleneksel el tezgâhlarında dokunuyor. Geçmişte bölgede bol miktarda yetişen ince uzun lifli kenevir (kendir bitkisi), Rizeli kadınlar tarafından önce dokuma ipliği haline getirilerek kullanılıyordu. Feretiko da denilen orijinal Rize Bezi ter çekme özelliği nedeniyle önceleri iç giyimde kullanılırken, daha sonra değişik amaçlı örütülerde üretilmeye başlandı. Kendirin yanı sıra ipek ile karıştırılarak değişik dokumalar da yapıldı.

Çayın Rize’ye gelmesinden önce Rize’de hemen her evde bir Feretiko tezgâhı bulunuyordu. Bugün Rize’de çay ekili olan alanlar bu tarih öncesinde iplik elde etmekte kullanılan kendirle kaplı idi. Kendir bitkisinden ip çıkarma işleminin oldukça zor ve zahmetli olduğu söylenmekte.

Nisan ayının ortalarına doğru mısır ekimiyle birlikte humuslu toprağa ekilen kenevir tohumları ağustos ortalarına doğru bir buçuk-iki metreye ulaşınca hasat edilir. Hasat edilen kendir ağaçları birkaç gün kabuklarının gevşeyip soyulmaya müsait hale gelmesi için yağmura bırakılır. Rize’nin nemli ve yağışlı iklimi keneviri istenilen hale getirmeye müsaittir. Güneşte ağırlık yağmurda gevşeyen çubuklar soyulduktan sonra her köyde bir ya da iki tane bulunan tokmaklarda dövülür. Sonra taraktan geçirilip ip halini alır. İp haline getirilen kendir liflerinin sarılması için çıkırık kullanılır. İplerin yumaklanmasıyla çözümler hazırlanıp, hazırlanan çözümlerle feretikonun özel tezgâhında dokunarak bez haline getirilir. Oluşturulan bu beze ise “feretiko” denir. Kumaş, kalitesi, sağlıklı olması ve zarafetiyle gerek giyim alanında, gerekse üzerine işleme yapılmak suretiyle kullanılmaktadır.

Bugün maalesef Rize’de kendir üretimi yapılmıyor ve kendir ipliği yurt dışından temin ediliyor.

Rize Bezinin (Feretiko) Tarihi

Geleneksel Rize el dokumacılığının temelini teşkil eden Rize Bezi (Feretiko)’nin yöreye hakim olmuş İskitler (M.Ö.VIII - M.Ö. IV.YY) tarafından Rize yöresi insanına kazandırıldığı düşünülmektedir. Nitekim İskitlerin yaşam tarzını anlatan Herodot’un kitabında İskitlerden bahsederken bu milletin, kendirle olan alakalarından bahsetmiştir. Rize yöresinde halen kalıntıları bulunan İskitlerin kendir dokumacılığını bölge insanına miras bırakması durumu önemli bir ihtimaldir.

Evliya Çelebi ve Kâtip Çelebi gibi seyyahların seyahatnamelerinde de Forotiko – Feretiko Rize Bezin-den bahsettikleri görülmektedir.

1817 yılında Rize’ye gelen bir seyyahın notlarında ise;“Rize’de güzel limon ve portakal bahçeleri vardır. Burada yetişen ince ve çok iyi cins kenevir de her yerde tanınmıştır” ibaresi yer almaktadır.

Ayrıca 1889 tarihli Trabzon Vilayeti salnamesinde:“Rize kazası karyesinde, tahminen 20.000 top miktarı gömleklik ve ince, gayet beyaz keten bezi imal olunup, Erzurum, Bağdat, Arabistan ve Dersaadet’e nakl olunur. Bazı karyelerde senevî 1000 top kadar şal dokunur ve ekserisi mahallinde ve birazı da Trabzon’da sarf edilir” denilmektedir.

Genel olarak Rize Bezi diye bilinen bezlerde (Feretiko, keten, süt bezi, Rize bezi) daha çok kenevir ipliği, kimilerinde de pamuk ipliği kullanılıyordu. İle dışından sağlanan pamuk ipliğiyle peştemal ve peçete, hayvancılıkla geçinen dağ köylerindeyse sağlanan yünle kaba kumaşlar dokunmaktaydı.

Kendir elyafından dokunan bu bez, Arap ülkelerinin rağbet ettiği bir iç giyim bezi idi. Bezin ince, aynı zamanda dayanıklı ve sağlam olması, bu bezden yapılan iç çamaşırı, vücudun terini emip kurutabilme özelliği sayesinde Arap ülkelerinde varlıklı kişilerin, şeyhlerin aradığı bir ürün olurdu.

Rizeli birçok aile bez ticaretini kendine iş edinmişti. Eski dönemde Rizeli kadınların el emeğiyle gerçekleştirdikleri bu sanat, Rize ekonomisine küçük çapta da olsa katkıda bulunuyordu.

Çayeli ilçesi ve batısında 1960 yılına kadar kullanılagelen Rize Bezi dokumacılığı bu yıllardan sonra önemini kaybederek unutulmaya yüz tutmuştur. Burada, başta çay tarımıyla gelen zenginlik ve giyim sanayindeki makineleşme, rekabet gücünün zayıflaması ve ilgisizlik rol oynamıştır.

2003–2004 eğitim öğretim yılından bu yana Rize Bezi yeniden Halk Eğitimi Merkezlerinde üretilmeye başlanmıştır. Ahşap dokuma tezgâhlarında; masa ve sehpa örtüsü vb. ürünlerin üretimi yapılmaktadır. Üretilen ürünler iç piyasada tüketilmektedir. Rize Bezi’nin patenti 2007 yılında alınarak marka olma yolunda önemli mesafeler kat edilmiştir.

Arsen KÖSTERİT

Zeytindalı Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Ayşen AKINCI

Zeytindalı Derneği Genel Koordinatörü

“önemli olan sorunların çözümünde devletle entegre bir şekilde çalışmak”

Nuh Peygamber’in kıssasında hayata dönüşün ve büyük tufanın bitişinin sembolü olarak kullanılan “zeytin dalı”, bu kez ihtiyaç sahiplerinin yoksulluk ve yoksunluk çemberinden kurtuluşunu simgelemek üzere Zeytindalı Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğinin isminde yerini almıştır.

Özellikle, kentlerdeki yerleşim düzeninin varlıklı kesimle, yoksul kesim arasındaki geleneksel yardımlaşma ve dayanışma bağlarını kopardığı bu dönemde bu iki kesimi sadece maddi aktarımlarla değil, karşılıklı birbirini anlama kapsamında

da bir araya getiren bir anlayışla yola çıkan bu dernek yardım toplamıyor, yardım dağıtmıyor ve bağış almıyor. İhtiyaç sahipleri, dernek bülteninde ve internet sitesinde kod numaralarıyla duyuruluyor, böylelikle yardımseverler, yardım etmek istedikleri kişinin/ailenin (kod numarasını belirterek) isim, adres vb. bilgilerini internet ve telefonla dernekten öğrenip aynı, nakdi veya istihdam/sağlık/eğitim hizmeti sağlama gibi yollarla yardımlarını ulaştırabiliyorlar.

Zeytindalı Derneğinin çalışmaları hakkında Yönetim Kurulu

Başkanı Sayın Arsen Kösterit ve Genel Koordinatör Sayın Ayşen Akıncı ile bir söyleşi gerçekleştirdik.

Zeytindalı 2005 yılında kurulan genç bir dernek ve çalışma anlayışı olarak diğer yoksullukla mücadele amaçlı derneklerden ayrılıyor. Bu derneği kurarken nasıl bir motivasyonunuz oldu?

Bu fikir, ihtiyaç sahibi insanlara ulaşamama sorununu nasıl aşabileceğimizi düşünürken ortaya çıktı. Amacımız yoksulluk zincirinin kırılması için o dönem için muhtaç durumda

Bir de şöyle bir faydası var: Yardımsever, muhtaç durumda olan kişinin evine gittiği zaman o bölgede başka yardıma muhtaç kişileri de tespit edip, sistemimize ekletebiliyor veya kendi tanıdığı yardımseverleri karşılayamadığı diğer ihtiyaçlar için devreye sokabiliyor.

Bir yardımsevere duygusal bazda da olsa önemli sorumluluklar yükleyen bir sistem üzerinden çalışıyorsunuz. Peki bir yardımsever neden sizi tercih eder?

olan bireyin önce zaruri ihtiyaçlarının karşılandığı sonra da iş bulmasının ve dolayısıyla yoksulluk çemberinin dışına çıkmasının sağlandığı bir kurgu oluşturmaktı.

Şu anda kullandığımız yöntemin alternatifi olan derneğin aynı veya nakdi yardımı toplayıp ihtiyaç sahiplerine derneğin kendisinin dağıtması yöntemi zaten sürdürülüyordu. Amacımız diğer yöntemi kullanan derneklerle rekabet değildi. Farklı bir yöntem uygulayıp, kabul görürse devam etmek, kabul görmezse son vermek, şeklinde bir karar verip yola çıktık. Bu yöntemi uygulayarak hem Derneğimiz sadece yoksulla yardımsever arasında bir köprü oluşturacak hem de kendi üzerine nakdi veya aynı bir zimmet almamış olacaktı.

Derneğin yoksulla yardımseveri buluşturmak için kullandığı yöntem bir bülten formatı idi. Bize başvuran ihtiyaç sahiplerinin sadece kod numarası ile yer aldığı, durumlarının özetlendiği ve ne tür ihtiyaç-

larının olduğunu belirtildiği bir bülten formatı oluşturmaya çalıştık. Bu kurguyu taşıyan bültenin formatını hazırlamak aşağı yukarı 1.5 yıl sürdü.

Bu yöntem, yardımsevere çok önemli görevler yüklüyor. Klasik yardım toplama yöntemlerinde yardımsever sadece bankaya gidip ödeme yaparak empatiden yoksun kalırken; bizde duygusal ve görsel bir temas, duygu bütünlüğü sağlanıyor. Bu duygu bütünlüğü sağlanınca da yardımın sürekliliği beklenen bir fayda oluyor.

Sistemin istismara kapalı olması bizim tercih edilmemiz için en önemli sebep. Yardımsever, yardım yaptığı kişi veya aileyi görüyor, durumlarını takdir ediyor ve yardımını dernek olarak bizim sistemimize herhangi bir zimmet kaydı olmadan gerçekleştirebiliyor.

Beklenen fayda olarak empatinin sağlanarak, yardımın sürekli hale gelmesini belirttiniz. Yola çıktığınız 2005 yılından bu yana bu konuda başarılı olabildiniz mi?

Bu anlamda, henüz hedefimize tam anlamıyla ulaşamadık. Amacımız bir kardeş aile yapısı oluşturarak sürekliliği sağlamaktı; ancak halen yardımlarımız genel anlamda tek seferlik bir eğilim gösteriyor.

Halen gerçekleştirmek istediğimiz vizyonumuz, kardeş aile sisteminin kurulması, ailelerin çocuklarının birbiri ile kaynaşması, çocukların eğitimine katkıda bulunulması ve insanların sıkıştıkları semtlerden çıkıp birbirleriyle yeniden buluşabilmesidir.

Çocukların birbiriyle kaynaşması ve duygu bütünleşmesiyle de temel amacımız olan geleneksel yardımlaşma kültürümüzün gelecek nesillere aktarılması mümkün olabilecektir.

Sivil Toplum Kuruluşları olsun, kamu ve yerel yönetimler olsun sosyal yardımları gerçekleştiren acıma ve merhamet hislerinin sömürülmesi anlamında eleştirilmektedirler. Siz bu duygu bütünlüğünü sağlarken, sözkonusu eleştirinin kapsamına girmemek için neler yapıyorsunuz?

Kapalı bir sistem olması bu anlamda bir kontrol. Muhtaç durumda olan insanları deşifre etmemeyi bu şekilde sağlayabiliyoruz. Muhtaç durumda olanların teşhir edilmesi özellikle çocuklar için travmatik sonuçlar doğurabiliyor.

Her ne kadar kod sisteminde ailenin/kişinin ihtiyaç duyduğu yardım türü belirtilse de yardımseverlerin subjektif kanaati

de devreye giriyor ve yardıma muhtaç olan aileye yönelik olarak eğitim, sağlık, gıda veya nakit yardımında bulunabiliyorlar. Ayrıca, yardımsever kişi aracını kullandırtma, hastaneye getirip götürme, muhtaç ailenin çocuğunun bir özel dershaneye gidebilmesini sağlama veya ailenin bir ferdi-ne kendinin veya bir tanıdığıının işyerinde iş verme gibi katkılarda da bulunabilmektedir.

Yardımseverin yardımına devam edip etmediğini takip edebiliyor musunuz?

Yardımsever ailesini seçtiği zaman bir form doldurtuyoruz. Bu formda ne tür ve hangi miktarlarda yardım yapacağı tespit ediliyor. Daha sonra ya biz onlara dönüyoruz ya da yardımseverler bize dönerek yardımın gerçekleştiğini bildiriyorlar. Biz de gerçekleşen yardımı veritabanımıza işliyoruz. Bu yardımın gerçekleşmesi aynı zamanda muhtaç aile/kişiler üzerinden de teyit ediliyor.

Zeytinalı, bu çalışma tarzını seçerken dünyada veya Türkiye'den etkilendiği bir model oldu mu? Yoksa tamamen özgün bir yaklaşım mıdır?

Toplumumuzun geleneksel yardımseverlik kültüründen esin kaynağımızı bulduk. Yani göreneğimizde olan yardımın sessiz sedasız yapılması gereği bizi yönlendiren husus oldu. Ancak, kodlama sistemi, bülten ve yoksulla yardımseverin arasında maddi zimmet oluştur-

mayan aracılık işlevi tamamen bizim tasarladığımız özgün bir yapıdır.

Bağışçı ve ihtiyaç sahiplerinin birbirini istismar etmeleri gibi bir risk mevcut mu?

Başlangıçta en fazla üzerinde durduğumuz konu buydu. Ancak, faaliyete geçtikten sonra bu konuda çok ciddi bir sıkıntıyla karşılaşmadık. Sadece bazı ihtiyaç sahiplerinin durumlarını olduklarından kötü gösterme gayreti oldu. Ancak, bu sorun da saha araştırması ile çok rahatlıkla çözümlenebilmektedir. Yardımseverler tarafında ise bir suistimale rastlamadık.

Bülten haricinde başka bir iletişim aracı kullanmayı da düşünüyor musunuz?

Derneğimizin tanıtımına ilişkin televizyon gibi iletişim kanallarından gelecek tekliflere açık olmakla birlikte açıkça bir talebimiz bulunmuyor. Ulusal ancak daha çok Ankara'da izlenen TV kanalları ve radyolarında yapılan programlara konuk oluyoruz. Sürekli bir programa yönelik fikri çalışmalarımız devam etmekle birlikte bu tarz programların çokça eleştiriliyor olması nedeniyle bu tarz eleştirilerle muhatap olmayacak yapıda bir program tasarımı üzerinde zihin jimnastiği yapıyoruz.

Sistemde toplam ne kadar ihtiyaç sahibi var?

Sistemimizde kayıtlı ihtiyaç

sahibi aile sayısı 1500'dür. Bu ihtiyaç sahiplerine kuruluşumuzdan günümüze kadar 1745 kalem nakdi yardım yapılmıştır.

Sisteminizde toplam ne kadar bağışçı var?

Sistemimizde kayıtlı bağışçı/yardımsever sayısı 1.300 kişiden oluşmaktadır.

Gönüllü ve profesyonel çalışanlarınızın birbirlerine oranı ne kadardır? Nasıl bir denge oluşturduunuz?

Gönüllü çalışan sayımız 300 kişidir. Profesyonel çalışanımız ise bulunmamaktadır.

Ankara haricinde de genişlemeyi düşünüyor musunuz?

Şubemiz olarak çalışmak isteyen kişilerden bazı talepler geldi. Ancak, bu çok hassas bir konudur. Yapı büyüdükçe

sıkıntıya girersiniz. Çünkü, şubeniz sizin şu ana kadar oluşturmuş olduğunuz güvenirliliğinizi ve çalışma tarzınızı da temsil etmek zorundadır. Bu çerçevede, şube konusunda kapalı olamamakla birlikte, yeni şubemizi açacak kişilerle tam bir anlayış birliği oluşturmadan bir şubemizin kurulmasını istemiyoruz.

Bildiğimiz kadarıyla Dernek olarak bir de hasta ve hasta yakınlarına yönelik bir misafirhane faaliyeti yürütüyorsunuz. Bu misafirhaneden de bahsedebilir misiniz?

"Zeytindalı Misafirhanesi" Ankara Onkoloji hastanesinin yakınında yer alan 70 yatak kapasiteli bir bina. Misafirhanemiz, 2006 yılı Mart ayında hizmete girdi. Kanser tedavisi gören ve maddi durumu nedeniyle kalacak yer sıkıntısı yaşayan, hastane bahçesinde ya da

parklarda sabahlamak zorunda kalan hasta ve yakınlarına 18:30-08:30 saatleri arasında konaklama hizmeti vermek için kuruldu. Kuruluşundan bugüne kadar yaklaşık 6.000 kişi yararlanmış olup, ayda ortalama 190 kişi konaklamaktadır.

Hasta ve hasta yakınlarının bu binadan yararlanmaları tedavi süreleri ile sınırlıdır. Bu sürenin ne kadar olduğunu hastaneden aldıkları belgeyi ibraz etmeleri sonucunda öğreniyoruz.

Mevcut kapasiteniz bu ihtiyacın karşılanmasına yetiyor mu? Geri çevirmek zorunda kaldığınız hasta/hasta yakını oluyor mu?

Geri çevirdiğimiz hasta sayısı çok düşük bir miktarda; genel anlamda Ankara Onkoloji Hastanesinde tedavi gören kanser hasta ve hasta yakınlarının ihtiyaçlarını karşılayabiliyoruz.

İdari giderlerinizi nasıl karşılıyorsunuz?

İdari masrafları hiçbir şekilde yardımseverlerden karşılamıyoruz. 60 kadar üyemizin ödediği üye aidatlarından karşılıyoruz.

Hedef kitlenizi belirlerken ne tip kriterler kullanıyorsunuz? Örneğin hedef kitlenizi belirlemek için kullandığınız bir puanlama sisteminiz var mı?

Puanlama sistemi kullanmıyoruz. Hedef kitlemizi belirlerken oluşturduğumuz formlarda yer alan bazı sorular ışığında saha raporu oluşturuyoruz. Ancak, puanlama kapsamına girecek bir ağırlıklandırma yok. Bu formda kontrol listesi diyebileceğimiz bir yapı var. Formda yer alan sorularla ev sahibi veya kiracı olma durumu, ödenmekte olan kira miktarı, sağlık durumu gibi hususlar aydınlatılmaya çalışılmaktadır.

Tespit edilen hususlar doğrultusunda, ihtiyaç sahibinin hangi yardım türlerine ihtiyaç duyduğu tespit edilmektedir.

Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığından aldığımız izin doğrultusunda okullarda yoksul öğrenci tespitine yönelik tarama yapabiliyoruz. Muhtarlıklardan alınan fakirlik belgesi, kimlik fotokopisi, bir hastalığı varsa onu belgeleyen rapor gibi belgeler istiyoruz. Evini de ihtiyaç tespiti ziyareti esnasında görüyoruz.

Genel Müdürlüğümüz ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarımızla (SYD Vakfı) işbirliğiniz ne düzeyde?

Derneğin "Zeytinalı: İyilik Köprüsü" isimli bülteninden bir sayfa.

Sadece Altındağ SYD Vakfı ile bilgi paylaşımı anlamında bir işbirliğimiz bulunmaktadır. Bu işbirliğini diğer SYD Vakıfları ile de geliştirmek dileğindediriz. SYD Vakıflarının mütevelli heyetinde temsilimiz yok. Gelecek yıl yapılacak STK temsilcisi seçimlerine katılmak niyetindediriz.

Bilgi işlem sistemleri üzerine kurulu ilişkisel bir veritabanınız var mı? Genel Müdürlüğümüz koordinasyonunda yürütülmekte olan Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi'nin sivil toplum kuruluşları ayağında yer almak ister misiniz?

İlişkisel bir veri tabanımız var. Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesine sosyal yardımların daha işlevsel bir

biçimde yerine getirilmesi adına destek vermek isteriz.

Sizce sivil toplum kuruluşlarının gerçek görevi ne olmalıdır? Devletin yanında onu destekleyici bir fonksiyonu mu, yoksa savunuculuk gibi fonksiyonları mı olmalıdır?

Sivil toplum kuruluşları hem devletin yürütmekte olduğu sosyal yardım politikalarına destek olmalı, hem de kendine özgü bakış açıları geliştirmektedir. Sorunlara ilişkin tespitlerde bulunmalı ve sorunların çözümünde devletle entegre halde çalışmalıdır. Bu anlamda, sorunlar ne sadece devletten gelen, ne de sadece sivil toplumdaki gelen yardımlarla çözülebilir. Önemli olan entegre bir çalışma sergilemektir.

Diğer STK'larla ilişkileriniz ne boyutta? İşbirliği ve eşgüdüm anlamında bir sıkıntı ile karşılaşılıyor musunuz?

Kavaklıdere Lions Kulübü, Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi ve YOYAV (Yoksullara Yardım Vakfı) gibi diğer STK'larla işbirliğimiz var. Örneğin, YOYAV bizim sistemimize kayıtlı ihtiyaç sahiplerinden bazıları kendileri yardım kapsamına alıyor. Örneğin, YOYAV en son 20 çocuğumuzu sünnet yardımına yönelik olarak kapsamına aldı. Saha araştırması anlamında ise bir işbirliğimiz yok.

Bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Biz teşekkür ederiz. ■

Dünyada mikro kredi uygulamaları

Başat İLTER
İş Müfettişi

Ozan İLTER
Sosyal Yardım Uzmanı

Temelde, yoksulluk içinde yaşayan insanların herkes gibi işlerini yürütmek, malvarlığı sahibi olmak, tüketimlerini dengelemek ve risklere karşı kendilerini koruma altına almak için değişik finansal araçlara ihtiyaç duydukları ve yoksulların resmi finansal sektör aracılığıyla sağlanan hizmetlere nadiren ulaşabildikleri ön kabulünden hareket eden mikro finansman, yoksul insanlara kredi, tasarruf ve diğer temel finansal hizmetlerin sağlanması anlamına gelmektedir. Bu anlayışa göre; yoksullar finansal hizmet ihtiyaçlarını genelde gayri resmi yollardan karşılamakta; fakat bu durum genelde borç sahiplerine çok yüksek faiz oranlarına mal olmakta ve bu hizmet düzensiz ve güvensiz olma eğilimi taşıyan karşılıklı

kefalet gibi bir dizi gayri resmi ilişki aracılığıyla sunulmaktadır.

Aslında, mikro finans uygulamaları pek de yeni değildir. Belirli toplulukları hedef alan sübvans kredi programlarının ilk uygulamaları 1950'lerde ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu sübvans edilen programlar nadiren başarılı olmuştur. Kırsal kalkınma bankaları, sübvans krediler ve zayıf geri ödeme disiplini nedeniyle sermayelerinin ciddi ölçüde erozyona uğramasından yakınırken, fonlar da her zaman yoksul insanlara erişmemiştir. Sonuç olarak, bu fonlar genelde, iyi durumda olan çiftçilerin ellerinde yoğunlaşmıştır (Grameen Bank Annual Report, 2007).

1970'lerde ise Bangladeş, Brezilya ve diğer birkaç ülkede uy-

gulanan deneysel programlar, mikro işlere yatırım yapmalarını sağlamak üzere yoksul kadın gruplarına küçük krediler vermeye başlamıştır. Bu mikro girişim tipi, bir grubun her bir üyesinin bütün üyelerin geri ödemelerini garanti altına aldığı bir yardımlaşma grubu esasına dayanmıştır. Bir sistematik içinde ilk mikro kredi uygulamaları ise, 1976 yılında Muhammed Yunus tarafından Bangladeş'te uygulamaya konulmuştur. Başarılı sonuçlar elde edilince, Bangladeş'te tamamen mikro kredi programına dönük olarak çalışan Grameen Bankası kurularak uygulama daha da yaygınlaştırılmıştır.

Tanımı ve Tarihi Süreç

Mikro kredi, çok yoksul insan-

lara, kendilerinin ve ailelerinin geçimlerini sağlamak üzere, kendi işlerini kurup, gelir elde etmeleri için teminat ve kefil istemeksizin verilen küçük miktarlardaki kredilerdir (Mikro Kredi Zirvesi,1997).

1974 yılında Bangladeş açılığın pençesine düştüğü zaman, Çittagong Üniversitesi'nde ekonomi profesörlüğü yapmakta ve bir avuç besin veya bir biberon sütü bulamadığı için sessiz sedasız ölen insanların olduğu bir kentte yaşamakta olan Muhammed Yunus, ekonomi derslerinde her iktisadi problemin zarif bir çözümü olduğunu öğrencilerine anlatırken, bu durumdan rahatsız olmuş ve nihayetinde aç insanlar arasında kendisini bir ekonomi profesörü olarak işe yaramaz hissetmiştir. Bu durum karşısında Yunus, yoksullara yönelik araştırmalarına başlamış ve sahaya çıkarak yoksullar ile görüşmeler yapmıştır. Neticede yoksulların çok küçük sermaye ile çok büyük işler başarabileceğini görmüştür. Özellikle 3. dünya ülkelerinde yoksulların çok fahiş faizler ile çok küçük meblağları borçlanarak elde ettikleri sermayeyi işleterek hayatlarına devam ettiklerini görmüştür. Ancak ne yazık ki, 3. dünya ülkelerinde yoksulların kredi ihtiyaçlarına cevap verecek hiçbir resmi finansal kurumun olmadığını anlayan Yunus, yoksulların kredi talebini test etmek amacı ile önceden tefeciden borç alarak ufak işler yapan 40 yoksula sadece 27 \$ vererek ilk mikro kredi uygulamasını başlatmıştır. Ancak kendi cebinden verdiği 27 dolar ile 40 yoksulun hayatını de-

ğiştirmiş olsa bile, bu oluşumu kurumsallaştırmanın yollarını aramıştır (Yunus, 2003).

1976 yılında kurulan Grameen Bank, 2007 yılı sonu itibariyle 2481 şubesiyle, 80678 köyde şimdiye kadar 7,41 milyon yoksula 6,69 milyar \$ kredi veren ve teminatsız verdiği bu kredileri %98,8 geri dönüş oranı ile geri toplayabilen bir kurum haline gelmiştir (Grameen Bank Annual Report, 2007).

Grameen Bankası Sistemi başarılı bulunduğu için 1995'te Dünya Bankası, Yoksullara Yardım İçin Danışma Grubu (CGAP) adlı bir kurum oluşturularak, mikro finansmana 200 milyon dolarlık bir bütçe ayırırken, BM tarafından 2005 yılı "Mikro Kredi Yılı" olarak ilan edilmiştir. 2006'da Yunus'a ve bankasına sosyal ve ekonomik bir gelişme yaratmadaki çabalarından ötürü Nobel Barış Ödülü verilmiştir.

Grameen Bank 2007 yılı verileri (Rakamlar Milyon \$ cinsindedir)	
Şimdiye kadar verilen toplam kredi	6685,51
2007 yılında dağıtılan kredi	731,49
Yıl sonunda ödenmiş borç miktarı	529,53
Sene boyunca dağıtılan ev kredisi	1,4
İnşaa edilen toplam ev sayısı	650839
Toplam depozitler	756,61
GB üyelerinin depozitleri	430,39
GB üyelerinin toplam depozitlerdeki oranı %	57
Grup sayısı	1168840
Üye sayısı	7411229

Kadın üyelerin oranı %	97
Kapsamdaki köy sayısı	80678
Şube sayısı	2481
2007 Kâr/zarar	1,56

Kaynak: Grameen Bank Annual Report, 2007

Dünyada Mikro Kredi Uygulamaları

Dünyanın ayrıntılı mikro finans haritasının çıkarılması konusunda sistematik bir çalışma henüz yapılmamıştır. 2004 yılında yayımlanan mikro kredi zirvesi raporuna göre, 2003 yılının sonu itibariyle, dünyadaki 111 ülkeden 2931 mikro kredi kuruluşu, 54.785.433'ü yoksulun yoksulu diye tabir edilen kesim olmak üzere toplam 80.868.343 yoksula ulaşarak, yoksullara mikro kredi vermiştir (State of the Microcredit Summit Campaign Report, 2004).

Afrika'da mikro kredi, Burkina Faso, Çad, Etyopya, Fas, Gana, Gine, Güney Afrika Cumhuriyeti, Kenya, Lesotho, Malavi, Mali, Mısır, Moritanya, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Sierra Leone, Somali, Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda ve Zimbabwe'de olmak üzere 22 devlette uygulanmaktadır. Mikro kredi 18. yy'dan bu yana Afrika'da sömürü faaliyetlerinde bulunan Avrupa ülkeleri tarafından değil de yoksulluk ile mücadele eden Bangladeş'te çıkıp, bu ülkeden Afrika'ya geldiği için Afrika'da kısa sürede yayılmıştır. Başka bir deyişle, Afrika kendisini yoksulluk ile mücadelede Bangladeş ile silah arkadaşı olarak görmektedir (Yunus, 2003).

Afrika'da mikro kredi, 1999 yılı itibari ile 2,6 milyon yoksula ulaşabilmiştir. Bu durum milyonlarca fakirin olduğu Afrika'da küçük bir rakamdır. Neticede Afrika'da mikro kredi yoksullara ancak yüzeysel olarak ulaşabilmiştir (Microcredit Summit Report, 2000).

Güney Amerika'da Arjantin, Bolivya, Brezilya, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, Guatemala, Guyana, Jamaika, Kolombiya, Meksika, Peru, Salvador ve Şili olmak üzere 13 ülkede mikro kredi uygulanmaktadır. Güney Amerika mikro kredi uygulamaları toplumun en yoksul kesimini hedef almamakta, yoksulluk çizgisinin biraz üzerindeki bu kredilerden yararlanmaktadır.

Güney Amerika'da mikro kredi büyük finansörler tarafından uygulanmaktadır. Güney Amerika'da en büyük mikro kredi finansörü olan Accion, Latin Amerika'da 13 ülkede ve ABD'de 6 eyalette toplam 25 ayrı yan kuruluşta hizmet vermektedir. Accion, 1991 ile 1997 arasında 1,3 milyon çalışan mikro girişimciye ortalama 600 dolar olmak üzere toplam 1,7 milyar dolar tutarında kredi vermiştir. 1997'de daha çok Latin Amerika'daki

en yoksul insanları hedef alması için Grameen Foundation USA Washington D.C'de kurulmuştur (Yunus, 2003).

Asya'da Afganistan, Bangladeş, Bhutan, Çin, Endonezya, Fiji, Filipinler, Hindistan, Kamboçya, Kırgızistan, Lübnan, Malezya, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Vietnam ve diğer bazı ülkelerde mikro kredi yoksullukla mücadelede kullanılmaktadır. Grameen tarzı mikro kredi en iyi ve en verimli olarak Asya'da uygulanmaktadır. 1986 yılında Asya Kalkınma Bankası'nın finansmanı ile Malezya'da ilk mikro kredi Bangladeş'ten sonra başlatılmıştır. Bugün Malezya'da 30.000 yoksul mikro kredi ile finanse edilerek kendi işlerini yapmaktadır.

İç savaş ve doğal afetler ile iyice fakirleşmiş Filipinlerde Grameen benzeri 32 program yürütülmektedir (Döşeyen, 2007,s.40).

Çin Dışişleri Bakanlığı, iki eyalette yoksulluğu giderici yöntem olarak mikro kredinin benimsendiğini açıklamıştır (Yunus, 2003).

Avrupa'da mikro kredi, Arnavutluk, Fransa, Hollan-

da, Bosna Hersek, Polonya ve Norveç'te uygulanmıştır (Worldbank, 2007 yılı raporları). Genel olarak Avrupa kentlerinde, özelde Paris'te bu uygulamalar başarısız olmuştur. Mikro kredi alanlar aldıkları krediyi geri ödememişlerdir. Bu durumun açıklaması, Avrupa'da ve Fransa'da mikro kredi alıp, iş kuranların işsizlik sigortasından faydalanamaması ve işsizlik maaşlarını kaybetmesi, ayrıca bu ülkelerde insanların grup sorumluluğu ve dayanışması gösterememeleridir. Örneğin Paris'teki gruplarda, hiçbir grup üyesi birbirlerinin borcu ile ilgilenmemiştir (Döşeyen, 2007, s.40).

Norveç'te kırsal kesimden şehre göçü önlemek için, balıkçıl köylerinde hayata geçirilen mikro kredi uygulaması başarılı olmuş ve köyden kente göçü büyük ölçüde önlemiştir (Yunus, 2003).

ABD'de Kızılderililere yönelik ortalama 5000 \$ olarak verilen mikro krediler ciddi başarılarla ulaşmış ve Grameen tarzı mikro krediler ABD'de uygulanabilmiştir. Calmeadow Vakfı tarafından yürütülen mikro kredi programı başarılı olmuştur (Yunus, 2003). ■

KAYNAKÇA:

Alamgir, D. A. H., 2000., Financing the Microcredit Programs of Non-Government Organizations (NGOs): A Case Study, *Journal of Development Entrepreneurship*, Vol. 5, No. 2, 157-168
Bliss S., 2005, *Microcredit, Small Loans, Big Dreams*, Sydney University, Sydney, Australia, 1-24
Chowdury M. J. A., Ghosh D., Wright R. E., 2005, *The Impact of Microcredit on Poverty: Evidence From Bangladesh*, *Progress in Development Studies*, Vol. 5, No. 4. 298-304
Döşeyen, A., 2007 *Yoksullukla Mücadele Programlarından*

Mikro Kredi ve Türkiye Diyarbakır Örneği Başarı Değerlendirmesi Basılmamış Y.Lisans Tezi İstanbul: İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü

Johnson, S., 2004., *Gender Norms in Financial Markets, Evidence From Kenya*, *World Development*, Vol. 32, No. 8, 1355-1374

Microcredit Summit Report, 2004, Washington, USA

Panjaitan-Drioadisuryo R. D. M., Cloud K. 1999, *Gender, self-employment and microcredit programs: An Indonesian case study*, *The Quarterly Review of Economics and Finance*, Vol. 39, 769-779

Yunus M., 2003, *Yoksulluğun Bulunmadığı Bir Dünyaya Doğru*, Doğan Yayıncılık, İstanbul.

Sosyal Girişimcilik

Münir TİRELİ
Sosyal Yardım Uzmanı

Günümüzde sosyal sermaye (social capital), sosyal sorumluluk (social responsibility), sosyal girişimcilik (social entrepreneurship), sosyal ortaklık (social partnership ve sosyal pazarlama (social marketing) gibi kavramlar sıkça duyulur, iş dünyasında da kullanılır olmaya başlandı. Özellikle 1990'lı yılların başında 'insan-odaklı kalkınma politikalarının' (development with a human face) önemini vurgulayan ve benimseyen uluslararası kalkınma kurumları da bu konuları ön plana çıkarttı.

Sosyal Girişimcilik

I- Dünyada ve Türkiye’de Sosyal Girişim ve Türevleri

Sosyal girişimcilik yakın zamanlarda gündeme gelmiş bir kavram. Öte yandan sosyal girişimcilik adı kullanılsın veya kullanılsın bu alana ilişkin çalışmalara kamuoyunun şimdiden aşinalık kazanmış olduğu da bir gerçek. Öyle ki, kavramın kapsamı, Nobel Ödüllü Muhammed Yunus’un 1976 yılında Graamen Bank ile Bangladeş’de başlattığı Mikro Kredi uygulaması ve hatta Florance Nigtingale’in ilk hemşirelik uygulamalarına (Denizalp, 2008) kadar genişletilmektedir.

Günümüzde sosyal sermaye (social capital), sosyal sorumluluk (social responsibility), sosyal girişimcilik (social entrepreneurship), sosyal ortaklık (social partnership ve sosyal pazarlama (social marketing) gibi kavramlar sıkça duyulur, iş dünyasında da kullanılır olmaya başladı. Özellikle 1990’lı yılların başında ‘insan-odaklı kalkınma politikalarının’ (development with a human face) önemini vurgulayan ve benimseyen uluslararası kalkınma kurumları da bu konuları ön plana çıkarttı.

Sosyal sermaye (social capital) kısaca toplumu bir arada tutan tüm değerleri, toplumun politik ve sosyo-ekonomik alanda gelişmesini etkileyen örf, adet,

gelenek, görenekleri, insan ilişkileri, iş bağları ve kanunları irdelerken, sosyal sorumluluk, özellikle bireylerin ve kurumların birbirlerine olan karşılıklı bağımlılığı ve ilişkisi üzerinde durur.

Sosyal sorumluluk özellikle kurumsal sosyal sorumluluk kavramı kapsamında 1990’larda küreselleşme ve özelleştirme akımıyla birlikte kurumların, uluslararası kuruluşların kalite ve karşılıklı-kazanç kavramları, sosyal ve bilgi paylaşma sorumlulukları gibi unsurların etkisiyle tekrar önem kazanmaya başlamıştır. Kurumsal Sosyal Sorumluluk, farklı adlarla da bilinmektedir. Bunlar, kurumsal sorumluluk, kurumsal vatandaşlık, sorumlu iş, sürdürülebilir sorumlu iş gibi kavramları da kapsamaktadır. Kurumsal sosyal performans ise bir iş modelinin içerisinde kurumsal bir kendiliğinden düzenlemenin entegre edilmesinden ibarettir (http://en.wikipedia.org/wiki/Corporate_social_responsibility).

Sosyal İşbirliği Sermayesi (Social venture capital) de sosyal sorumluluk kapsamında ortaya konulan bir kavramdır. Sosyal girişim ile ortak mantık ve işleyişe sahip olan Sosyal İşbirliği Sermayesi, sosyal girişimciliğin savunuculuk fonksiyonunun yanı sıra beraberinde finansal bir işlev de getirmektedir. Bu bağlamda, mikro kredi gibi isimlerle anılan ve Acumen Fund, Triodos Bank,

Calvert Group, Gray Ghost Ventures, The New Economics Foundation, Social Venture Capital Fund, Venturesome Fund, Social Venture Partners, VenturEast BYST Growth Fund ve Good Capital gibi şirketlerce temsil edilen finansal araçlar kullanılmaktadır (http://en.wikipedia.org/wiki/Social_Venture_Capital).

Son olarak sosyal girişimcilik (Social entrepreneurship) kavramı ise bir sosyal sorunun tanımlanması ve bu sorunun giderilmesine yönelik bir sosyal ortaklığın örgütlenmesi, yaratılması, idare edilmesi ve nihayetinde sosyal bir değişimin sağlanmasını kapsamaktadır. Bir iş girişimcisi performansını kâr ve gelir üzerinden ölçerken; bir sosyal girişimci toplum üzerindeki etkisini esas almaktadır. Sosyal girişimciler, kâr amacı gütmeyen sektörlerde veya çoğunlukla, vatandaş grupları üzerinden çalışırken, özel ve kamusal sektörler aracılığıyla çalışmaktadırlar (http://en.wikipedia.org/wiki/Social_entrepreneurship).

Sosyal girişimciliğin amaçları sosyal ve çevresel unsurlardan oluşmaktadır. Sosyal girişimcilik, her ne kadar çoğunlukla kâr dışı sektörden oluşsa da bu durum onların kâr ile bağdaşmaz bir durum arz etmediğini göstermemektedir. Nitekim “kârın da ötesinde” sloganı bu durumun bir özeti gibidir. Yani, sosyal girişimcilik denen husus var olan gelir bazlı

iş modellerinin sosyal-değer yaratan bir yapıyla bütünleştirilmesinden daha fazla bir şey ifade etmemektedir (http://en.wikipedia.org/wiki/Social_entrepreneurship).

Türkiye’de de faaliyette bulunan Ashoka’nın tanımına göre sosyal girişimci; “Toplumun en önemli sorunlarına yenilikçi çözüm yolları bulan bireydir. Sosyal girişimciler, toplumsal sorunların çözümünü devlete veya iş dünyasına bırakmaktansa, sorunun nereden kaynaklandığını bulur ve sistemi değiştirerek sorunu çözerler. Çözüm yollarını geniş kitlelerle paylaşırlar ve tüm toplumu yeni adımlar atması için ikna ederler. Geçtiğimiz son 20 yılda, yurttaş sektörü, iş dünyasının çok önceden öğrendiği bir şeyin farkına vardı: lider bir sosyal girişimcinin yeni fikri kadar güçlü hiç bir şey yoktur (http://turkey.ashoka.org/social_entrepreneur)”.

Bangladeş’de Fazle Abed, Almanya’da Peter Eigen, Brezilya’da Oded Grajew, ABD’de Alice Tepper Marlin, Hindistan’da Jerroo Billimoria, Brezilya’da Dener Giovanini, ABD’de 7. J.B. Schramm, Çek Cumhuriyeti’nde Petra Vitousova, Güney Afrika’da Veronica Khosa, Polonya’da Tomasz Sadowski ve Meksika’da Rogelio Padilla sosyal girişim ile ilgili dünya örnekleridir (Denizalp, 2007).

Dünyadaki sosyal girişim ör-

neklerinde eğitim, sağlık, yoksulluk, sokak çocukları, hayvan kaçakçılığı ve konut sorunu gibi konularda çoğunlukla savunuculuk yapmak üzere faaliyet yürütüldüğü görülmektedir.

Türkiye’de ise Ashoka kapsamında örgütlenmiş 16 sosyal girişim/girişimci bulunmaktadır. Türkiye’de Ashoka, 22 Şubat 2004 tarihinde resmen faaliyete geçen Ashoka’nın üyeleri Açık Radyo’dan Ömer Madra, Toplum Gönüllüleri Vakfı’ndan İbrahim Betil, Alternatif Kamp’tan Ercan Tural, Doğa Derneği’nden Güneşin Aydemir, Uçan Süpürge’den Halime Güner, İnsan Yerleşimleri Derneği’nden Korhan Gümüş, Doğa Gözcüleri Derneği’nden Mustafa Sarı, Arama Kurtarma Derneği’nden (AKUT) Nasuh Mahruki, Doğu Anadolu Besiciler Birliği’nden Nazmi Ilıcalı, Umut Işığık Kadın Kooperatifinden Naşide Buluttekin, Kadın Merkezi’nden (KA-MER) Nebahat Akkoç, Otistikler Derneği’nden Nevin Eracar, İlk Adım Kadın Kooperatifinden Senem Gül, Şengül Akçar, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı’ndan Şengül Akçar, Diyarbakır Kalkınma Merkezi’nden Tahir Dadak, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği’nden Victor Ananias ve Ekolojik Tarım’dan Yasemin Ute Kılıç’tan oluşmaktadır (Denizalp, 2007).

Türkiye’deki sosyal girişimcilik örneklerinde daha çok tarım, kadın, engelli ve doğa

temalarının ön planda olduğu görülmektedir. Yine özellikle kadın temalı çalışmaların daha ziyade savunuculuk amaçlı oldukları anlaşılmaktadır. Hem Türkiye, hem dünya örneklerine bakıldığında sosyal girişimlerde savunuculuk fonksiyonunun önde olduğu, ekonomik katkı veya istihdam temalı çalışmalarda ise faizli bir enstrüman olan mikro kredinin kullanıldığı görülmektedir. Bu anlamda, Muhammed Yunus’un Graamen Bank çalışmaları da Ashoka gibi sosyal girişim konsorsiyumları tarafından temelde sosyal girişim kavramının içinde sayılmaktadır. Aynı şekilde, ekümen fonları (acumen fund) da sosyal girişimin bir başka finansal yüzüdür (<http://www.acumenfund.org>).

Avrupa perspektifine göre sosyal girişimin 9 kriteri bulunmaktadır. Bunlar, ekonomik ve sosyal kriterler olarak gruplanmaktadır. Sürekli bir biçimde hizmet ve ürünlerin üretim ve satışı, yüksek düzeyde özerklik, bariz bir ekonomik risk, maaşlı çalışan bulunması gibi hususlar ekonomik kriterleri oluştururken; topluluk yararına açıkça ifade edilmiş bir amaç, vatandaş inisiyatifi, sermaye sahipliğine dayanmayan bir karar mekanizması, paylaşımçı karakter, kârın sınırlı dağıtımı gibi hususlar da ekonomik kriterleri oluşturmaktadır (http://en.wikipedia.org/wiki/Social_enterprise).

Her ne kadar sosyal girişim kavramını somutlaştırmaya çalışan akademik faaliyetler bulunsa da bu terim farklı Avrupa ülkelerinde değişik biçimlerde kullanılabilir. Örneğin Finlandiya'da "sosyal girişim" kurumunu düzenleyen 2004 tarihli bir kanun çıkarılmış olup, bu kanunla sosyal girişim unvanını kullanacak bir şirketin en az %30 çalışanının özürsüz veya uzun süreli işsiz olması öngörülmüştür. İngiltere'de ise "sosyal şirket" (social firm) terimi kullanılmaktadır (http://en.wikipedia.org/wiki/Social_enterprise).

Dünya Bankası yaklaşımının temelinde Kalkınma Pazarı (Development Marketplace-DM) adlı yarışma bulunmaktadır. Kalkınma Pazarı, bu anlamda Dünya Bankası tarafından düzenlenen ve paydaşları tarafından desteklenen bir yarışma programıdır. Paydaşlar, yenilikçi ve kalkınma etkisi anlamında yüksel potansiyele sahip ilk aşama projeleri tanımlama ve fonlama işlevini yerine getirmektedir. Bu yarışma, küresel, bölgesel ve ülke düzeyinde gerçekleştirilmektedir. Yarışmanın amacı, içinde sivil toplum kuruluşlarının, sosyal girişimcilerin, akademik ve iş çevrelerinden kişilerin olduğu yenilikçilerin yaratıcı fikirlerini cezbetmeyi amaçlamaktadır <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/OPPORTUNITIES/GRANTS/DEVMARKETPLACE/0,,contentMDK:21558214~>

menuPK:174568~pagePK:180691~piPK:174492~theSitePK:205098,00.html).

Yarışmanın destekçileri arasında Bill & Melinda Gates Vakfı, Küresel Çevre Etkinliği, Google Vakfı, GTZ, Uluslar arası Finans Kurumu, MacArthur Vakfı, UNAIDS ve Küresel Köy Enerji Projesi bulunmaktadır (<http://web.worldbank.org>).

Sosyal girişim kavramının Birleşmiş Milletler boyutunda ise BM tarafından desteklenen "Kurumsal Vatandaşlık" (Corporate Citizenship) kavramı da sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik kavramlarının farklı bir tezahürüdür. Kurumsal vatandaşlığın vurgulandığı Küresel Anlaşmada (Global Compact), insan haklarına, işgücüne, çevreye ve yolsuzluğa ilişkin bazı prensipler vurgulanmaktadır (United Nations, 2005).

II- Sosyal Girişimciliğe Yönelik Eleştiriler

Bu konuda hem sosyal girişimin kapsamının ve faaliyet alanının darlığı üzerinde hem de sosyal girişime referans veren başta küresel şirket yurttaşlığı olmak üzere küreselleşmenin getirdiği ulus devlet aşındırılmasına ilişkin etkilerine yönelik eleştiriler bulunmaktadır.

Carla E. Dearing, sosyal girişimciliğin zannedildiği kadar uluslararası bir fenomen olmadığı görüşündedir. Dearing, bu

tarz girişimlerin hizmetlerinin % 77'sinin sadece Birleşik Devletlerde sunulabilmekte olduğunu ve %10'unun sadece tek bir şehirde hizmet verebildiğini aktarmaktadır. Dearing, aynı zamanda sosyal girişim çalışmalarında eğitimin payının %30 olduğunu, eğitim ile ilgili olarak erken çocuk eğitimi, okul sonrası rehberlik ve öğretmen eğitimi hususlarında çalışmalar yapıldığını belirterek, %16'lık bir payı ise mikro finans ve diğer borç verme faaliyetlerinin oluşturduğunu belirtmektedir.

Dearing, ülkenin en fakir çocukları, aileleri ve göçmenlerine yönelik bir yapı kurulmadığını; bu nedenle de sosyal girişimcilerin fonlarının yenilenmeye açık olmadığını ve sosyal politika içerisinde bir çeşni olmakla yetinildiğini ifade etmektedir. Dearing, bu anlamda sosyal girişimleri çok uzak olmayan bir geleceğe yönelik çalışma yürütmekle eleştirmektedir (Dearing, 2006).

Ashoka tarafından gerçekleştirilen bir sunumda dünya sosyal girişim örnekleri sayılırken, bu örneklerin sosyal girişimciliğin balık tutmayı öğretmeyi değil, balıkçılık sistemine yeni çözüm önerileri getirmeyi amaçladığı belirtilmektedir. Sosyal girişimlerin bu misyonunu var olan yapıyı değiştirerek gerçekleştirebileceği vurgulanmaktadır. Bunu gerçekleştirmek için ise toplumun tıkanmış noktalarını tespit edip, onları dönüştür-

mevi sağlayacak yeni fikirler geliştirilmesi gerektiği dile getirilmektedir.

Öte yandan, sosyal girişimin bu amaçları kısa vadeli projeler, mikro kredi uygulamaları ile değil, devlet politikası olarak tanımlayabileceğimiz uzun vadeli sonuçları planlanmış çabalarla mümkün olabilecektir. Bu anlamda, sosyal girişim kavramı ile şirket ve bir kısım sivil toplum kuruluşlarının devletin asli bazı fonksiyonlarını da icra etme iddiasında bulduklarını görmekteyiz. Bu yönelimin nedenlerinden birisi ulus devletin zayıflamasıdır.

Ulus devletin gerilemesinde, Washington Konsensüsü ile uygulanmaya başlanan neo-liberal politikalar ve SSCB'nin dağılmasıyla hızlanan küreselleşme sürecinin de önemli bir payı vardır. Küreselleşme ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte tek kutuplu hale gelmiş dünyamızda refah devletinin ve kalkınma bazlı düşüncenin gerilemesi bu durumun oluşmasında etkili olan gelişmelerdir. Bunun sonucunda Washington Konsensüsü ile birlikte önem kazanan neo-liberal politikalar, uluslararası rekabeti arttırmış, ulus devletin gücündeki gerileme gerçekleşmiş, nüfusun demografik yapısını değiştirmiştir (Deacon vd., 1997:11; Ekin,1996: 1: Özdemir, 2004:184; Şenkal, 2005:317).

Devletin gücü azaldıkça, iş

dünyasının etki alanı genişlemiştir. Şirketler, işçilerinin sağlığı, istihdam edilenlerin ve çocuklarının sağlığı ve emekli sandıklarının sorumluluğunu üstlenmişlerdir. Şirketler havanın kalitesinden ilaçlara kadar pek çok alanda söz sahibi olmaya başlamışlardır. Şirketler aynı zamanda hükümetlerin kurtarılması ve uluslar ile bölgelerin politik istikrarlarının korunması konusuna da bulaşmışlardır (Schwab , 2008).

Ulus devletin gerilemesi ile paralel olarak devletin kapasite ve politik erki günümüz küresel ekonomisinin dış güçleri tarafından törpülenmiş; uluslararası küresel güçler refah devletlerini tarihsel olarak destekleyen politikaları ve yerel ekonomik temelleri yıpratmıştır (Strange, 1997;368). Böylece, devlet, ekonomik ve sosyal hayatta ağırlığını kaybetmeye başlamış ve bu durum ihtiyaç sahipleri üzerindeki mağduriyeti arttırmıştır (Chosudovsky, 1999:15-19;Şenkal, 2005:317).

Ulus devletlerin güçlerini yitirmeye başlaması, sivil toplum kuruluşlarının iş dünyasına bakışını da değiştirmiştir. Bu anlamda, STK'lar yardım isteme ve olumsuz konularda eleştiri anlamında devletten ziyade özel sektöre yönelmeye başlamışlardır (Schwab, 2008). Bu anlamda uluslararası örgütler de sosyal girişim vb. kavramları ön plana çıkartmaya ve daha önce Küresel Anlaşma (Global

Compact) kapsamında belirtilen "küresel şirket yurttaşlığı" kavramını kullanmaya başlamışlardır. Birleşmiş Milletler tarafından ortaya konulan bu kavram, diğer şirketsel kavramların-ki bunların arasında sosyal yatırım, sosyal sorumluluk ve kurumsal sosyal girişim de vardır-ötesine geçmiştir. Bu durum, ulus devletin denetimi dışındaki şirketsel güçler tarafından şekillendirilmekte ve küresel bir hareket alanı oluşturulmaktadır. Bu anlamda, küresel şirketlerin sadece bu alanda bulunma konusunda ruhsatlarının olmadığı, aynı zamanda hükümet ve STK'larla ilişki ve eşgüdüm kurmalarının da bir yükümlülük olduğu belirtilmektedir. Bu anlamda, küresel şirket vatandaşlığı dünya için makro anlamda önem taşıyan konularda iştigali önem görmektedir. Bu iştigalin küresel piyasanın sürdürülebilirliğini sağlama amacını da taşıdığı ifade edilmektedir. Küresel şirket yurttaşlığı, iklim değişikliği, su kıtlığı, bulaşıcı hastalıklar ve terörizmden başka gıda, eğitim, bilgi teknolojileri, aşırı yoksulluk, uluslararası suç gibi pek çok konuda şirketlerin rol sahibi olması gerektiğini savunmaktadır (Schwab, 2008).

Yasemin Özdek, Küresel Anlaşmanın Birleşmiş Milletler'in 1990'lar boyunca küresel sermayeye yönelik açılımlarına bir örnek olduğunu ifade etmektedir. Özdek, Davos'ta düzenlenen 1999 Dünya Eko-

nomik Forumu'nda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın sermaye liderlerini küresel piyasaya insani bir yüz vermek için çağırması üzerine Birleşmiş Milletler'in şirketlerle bütünleşme sürecini de kendiliğinden başlattığını belirtmekte ve Temmuz 2000'de BP, Shell ve Nike gibi firmaların da Global Compact'a katıldıklarına dikkat çekmektedir. Özdek, ayrıca Global Compact'in şirketlerin uyacakları standartları belirlerken, bu standartlara uyum hususunda şirketlere yönelik bir denetim mekanizması getirmediğini de eklemektedir (Özdek, 2002:37-38).

Sonuç

Sonuç olarak sosyal girişim

kavramı da öncülleri olan sosyal sorumluluk, kalkınma pazarı, şirket vatandaşlığı gibi kapsamı günümüz için ancak sembolik bir takım faaliyetleri yerine getirmekten ibaret olan ve uygulayıcısı temelde devlet harici kesimler olan bir yaklaşımı temsil etmektedir. "Şirket yurttaşlığı", "kalkınma pazarı" ve "sosyal sorumluluk" gibi sosyal girişim kavramı da üçüncü küreselleşme sürecinin başlangıcı ile birlikte oluşan "eşitsizlik" ve ulus devletin ve refah devletinin gerilemesi konusunda temel bir itirazı bulunmayan Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler sistemlerinin yaklaşımına uygun düşmektedir. Bu anlamda, sosyal girişimcilik olgusunun savunu-

cuları tarafından bu olgunun sosyal politika alanının devlet dışı mekanizmalarca yürütülmesinin bir başka şeklini ifade ettiği göz ardı edilmektedir. Sosyal girişim ve diğer STK ile özel sektör ilintili sosyal politika alanına yönelik devlet harici müdahaleler bu alana ilişkin yeni açılımlar kazandırma anlamında değerli katkılar içermekle birlikte, bu kavram ve oluşumların merkezi devlet eliyle oluşturulması gereken temel politikaların yerine geçmesinin yoksul ve ihtiyaç sahiplerinin hayırseverlik kapsamı içerisinde dar bir politik çerçeve ve içerme ile yetinmelerini isteme anlamına gelebileceği gözden kaçırılmamalıdır. ■

KAYNAKÇA:

Chossudovsky, M. (1991), "Global Poverty and New World Economic Order", *Economic and Political Weekly*, 26 (44), 2527-2535

Deacon, Bob, Hulse, Michelle ve Stubs, Paul (1997), *Global Social Policy, International Organizations and The Future Welfare*, Sage Publications, London

Dearing, Carla E. Social Entrepreneurship as Flavor in Favor for Now? Dec 26, 2006 (http://www.philanthromedia.org/archives/2006/12/social_entrepreneurship_as_fla.html)

Denizalp, Hülya (2007), *Toplumsal Dönüşüm İçin Sosyal Girişimcilik Rehberi*, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, Ankara

Denizalp, Hülya Sosyal Girişimcilik, Sunum, 10 Eylül 2008

Özdek, Yasemin (2002), *Küresel Yoksulluk ve Küresel Şiddet Kışkırcısında İnsan Hakları, Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları* (Editör: Yasemin ÖZDEK), Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi, Birinci baskı, Ankara, Mayıs 2002 Sayfa 1-44

Özdemir, Süleyman (2004), *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İTO Yayınları, Yayın No:2004-69, İstanbul

Schwab, Klaus, *Foreign Affairs - Global Corporate Citizenship* (<http://www.foreignaffairs.org/20080101faessay87108/klaus-schwab/g...>)

Strange, Susan (1997); *The Erosion of the State, Current History*, Vol:613

Şenkal, Abdülkadir (2005), *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika*, Alfa Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, Ağustos

United Nations(2005), *The United Nations Global Compact: Advancing Corporate Citizenship*, (http://www.unglobalcompact.org/docs/about_the_gc/2.0.2.pdf)

Internet

http://en.wikipedia.org/wiki/Corporate_social_responsibility

http://en.wikipedia.org/wiki/Social_Venture_Capital

http://en.wikipedia.org/wiki/Social_entrepreneurship

http://en.wikipedia.org/wiki/Social_enterprise

http://en.wikipedia.org/wiki/Social_responsibility

<http://www.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/OPPORTUNITIES/GRANTS/DEVMARKETPLACE/0,,contentMDK:21558323~menuPK:174605~pagePK:180691~piPK:174492~theSitePK:205098,00.html>

http://turkey.ashoka.org/social_entrepreneur

İsveç'te engelli ve gençlere yönelik sosyal koruma politikaları

Fatih ÖZDOĞAN
Sosyal Yardım Uzmanı

İsveç'te, devlet engelli ve gençlere yönelik olarak sosyal hizmet ağlarıyla -rehabilitasyon merkezleri, yönlendirme ve danışma merkezleri gibi- sosyal koruma sağlamakta ve bu sağladığı hizmetleri herhangi bir ücret almadan -gerektiğinde katılımcılara ücret ödeyerek- yerel yönetimler düzeyinde gerçekleştirmektedir. Diğer taraftan, engelli ve gençlere yönelik olarak verilen sosyal hizmetler yaygın olarak tüm kişileri kapsamaktadır.

Sosyal devlet anlayışının en yoğun uygulama alanı bulunduğu refah devletleri, Batının gelişmiş kapitalist ülkelerinde iki dünya savaşından sonra gelişmişlerdir. Esping-Andersen (1990), batının gelişmiş kapitalist ülkelerini sosyal politika ve refah tutumlarından hareketle üçlü refah modeli üzerinden ele almaktadır. Andersen'in üç refah rejimi Liberal, Muhafazakar ve Sosyal Demokratik yaklaşımlardan oluşmaktadır.

Esping-Andersen, üçlü refah modelini, kapitalist düzende iş gücü olarak adlandırdığı emeğin, ücret karşılığı sağlanması nedeniyle meta değeri taşıdığını ve meta değeri taşıyan bu iş gücünün meta olma değerinin kişilerin kendi kontrolleri di-

şında hastalık ve iş dünyasındaki gelişmeler gibi nedenlerle zarar görebileceğini ifade ederek; metanın sınırlandırılmasının, bireysel refah ve güvenlik için ön koşul olduğu fikri çerçevesinde temellendirmektedir. Burada, metalaşmanın sınırlandırılması, emeğin tamamen meta değerini kaybetmesine değil; bireylerin ya da ailelerin piyasaya katılmaksızın genel kabul edilebilir bir yaşam standartlarına ne kadar kavuştuklarına işaret eder (Andersen, 1990:37).

Metanın sınırlandırılması kavramıyla insanların kapitalist bir düzende ne kadar piyasa dışı olarak değerlendirildiklerine işaret edilmektedir. Diğer bir deyişle, insanların kapitalist bir düzende sahip olduk-

ları en önemli unsur sayılan iş güçleri ya da emek güçleri sınırsız ya da yerine konulamaz değildir; herhangi bir kişinin sahip olduğu ve ücret karşılığı piyasaya sunduğu emek gücü, herhangi başka bir kişinin emek gücüyle değiştirilebilir ya da sahip olduğu emek gücü değişik nedenlerle zarar görerek piyasa değerini kaybedebilir. Temel olarak emek gücü zarar gören ya da kaybolan kişilere standart bir yaşamı devletlerin ne kadar sağladıkları onların refah rejimlerini belirlemektedir.

Bu bağlamda, rekabet özgürlüğünden kaynaklanan ve bireylerin piyasanın güvensizliğinden dolayı yoksulluk durumuna düşebileceklerini ve bu durumun sistemin bir hatasından değil,

bireyin öngörü ve tasarruf eksikliğinden kaynaklandığını savunan liberal modelden söz edilmektedir (Esping-Anderson, 1990: 42). Liberal model içinde yer alan Amerika, Kanada ve Avustralya gibi devletler refahı, çalışanın piyasaya tekrar girebilmesine olanak sağlayacak en düşük düzeyde ve geçici olarak sağlamaktadırlar. Diğer taraftan, muhafazakar model toplumsal yapıyı, sınıf ve hiyerarşik toplum temellerinde değerlendirir. Almanya gibi muhafazakar refah devletleri, toplumsal yapılanmanın ya da hiyerarşik ataerkil yapının korunması doğrultusunda asgari müdahil olarak oldukça cimri bir refah politikası yürüttüklerine işaret edilmektedir (Esping-Anderson, 1990: 38-41).

Son olarak sosyal demokratik

modelde ise metanın sınırlandırılmasının bir öncelik olduğu ve bu durumun, evrensel ve kapsayıcı refah politikalarıyla 'herkes faydalanır, herkes bağımlıdır ve herkes ödemeye kendini zorunlu hissedecektir' varsayımına dayandırılarak başarıldığına değinilmektedir. Diğer bir deyişle, sosyal demokratik modelde herkesin piyasaya karşı korumaya ihtiyaç duyacağı ve bu durumdan dolayı herkesin sosyal harcamaların asıl olarak karşılandığı vergilendirme sisteminde kendini ödemeye zorunlu hissedeceği ve devletin herkese koruma hizmetlerini sağlayacağı vurgulanmaktadır. İsveç ve Norveç gibi İskandinav ülkeleri bu model içinde değerlendirilmektedir (Esping-Anderson, 1990:28).

Sosyal demokratik modelin en

tipik örneklerinden birini oluşturan İsveç'teki sosyal politika uygulamalarında devlet tarafından İsveç vatandaşlarına yönelik olarak uygulanan standart sosyal koruma ve hizmet ağı yanında, lokal düzeydeki ihtiyaçlar çerçevesinde yerel yönetimlerin de kendilerine özgü sosyal koruma ve hizmet ağlarının olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda, İsveç'te, devlet engelli ve gençlere yönelik olarak sosyal hizmet ağlarıyla -rehabilitasyon merkezleri, yönlendirme ve danışma merkezleri gibi- sosyal koruma sağlamakta ve bu sağladığı hizmetleri herhangi bir ücret almadan -gerektiğinde katılımcılara ücret ödeyerek- yerel yönetimler düzeyinde gerçekleştirmektedir. Diğer taraftan,

engelli ve gençlere yönelik olarak verilen sosyal hizmetler yaygın olarak tüm kişileri kapsamaktadır. Diğer bir deyişle; verilen hizmetler, bu hizmetlerden yararlanmak isteyen herkese verilmektedir. Ayrıca, engelli ve gençlere yönelik olarak verilen sosyal hizmetler profesyonel düzeyde ve verimlilik esasıyla gerçekleştirilmektedir. Engellilere ve gençlere yönelik hizmetler, geleneksel bakış açısından farklı olarak; bu kişilerin sosyal katılımlarını sağlama yönündeki engellerin kaldırılması ve sosyal katılımlarının gerçekleşmesi esasıyla yürütülmektedir. Engelli ve gençlere yönelik standart bir sosyal hizmet sağlamanın yanında; bireysel ihtiyaçlara yönelik olarak oldukça çeşitlenmiş bir hizmet ağı söz konusudur. Standart ve çeşitlenmiş sosyal hizmetlerle birlikte yeni ortaya çıkan ihtiyaçlara da cevap vermeye elverişli ve yeni uygulamalara açık bir sosyal hizmet ağı, tüm engelli ve gençlere yönelik olarak çalışmaktadır. Verilen sosyal hizmetlerin iyi ve verimli işlenmesinin en önemli unsurlarından biri, kurumlar arası işbirliğinin oldukça iyi şekilde gerçekleşmesidir.

İsveç'te gençlere yönelik olarak sağlanan sosyal koruma ve hizmet ağlarının en iyi örneklerinden biri Kristinehamn yerel yönetimi tarafından yürütülmekte olan 'UC Coaching' adıyla anılan rehberlik merkezleridir. Bu merkezler gençlerin potansiyelleri ve toplumsal katılımlarının gerçekleştirilmesini

amaçlamaktadırlar. Bu amaçla, bu merkezlerde 'Communi-care' adıyla gençlerin istihdam edilmelerine yardımcı olmak amacıyla Avrupa Birliği işbirliğinde bir proje yürütülmektedir. Proje kapsamında, gençlerin kendi bireysel talepleri ve potansiyelleri doğrultusunda istihdam edilmelerine yönelik rehberlik hizmetleri ücretsiz olarak verilmektedir. Rehabilitasyon hizmetleri kapsamında ise Kristinehamn yerel yönetimi tarafından yürütülmekte olan 'Östervik Rehab' merkezi sosyal koruma ve hizmet ağlarının diğer bir önemli örneğini oluşturmaktadır. Merkez bünyesinde rehabilitasyon hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiler çiftlik evi olarak düzenlenmiş olan bir alanda doğayla iç içe olarak sosyal hizmet almaktadırlar.

İsveç'te -UC Coaching ve Östervik Rehab- gibi uygulamalar ve kanunlarla vatandaşlarına yönelik olarak belirlenmiş olan sosyal hizmetlerin, çok büyük oranda gerçekleştirildiği; daha ileriye taşınmaya çalışıldığı ve yeni ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap vermeye uygun şekilde işlediği görülmektedir.

İsveç'te yerel yönetimler düzeyinde verilen sosyal hizmetlerin büyük oranda başarılı olması, birey, vatandaş ve kurum ilişkisinin iyi işlemesiyle gerçekleşmektedir. Diğer bir deyişle, devletin kurumlarıyla birey ilişkisi iyi işlemekte ve bu ilişki bireyin güçlendirilmesi prensibi üzerinden çalışmaktadır.

Bireyler toplum üzerinde bir yük olarak görülmemekte olup; kurumsal yapılar bireylerin potansiyellerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktadır. Birey ve kurum ilişkisinin gerçekleştiği sosyal hizmet ağlarının başarısında, ihtiyaç analizinin iyi yapılması; etkili yöntemlerin kullanılması; standard yöntemlerin yanında bireysel ihtiyaçlara duyarlı yöntemlerin kullanılması; uygulanan yöntemlere yönelik uygun araçların kullanılması; araştırma-geliştirme faaliyetlerinin yapılması; kontrol mekanizmasının kullanılması; gelişime ve yeniliğe açık olunması ve temel olarak sistemin insan odaklı olarak çalışıyor olması gibi etkenler sayılabilir.

Bütün bunların yanında İsveç'te genç işsizliğinin önemli bir sorun alanı olduğu ve özellikle ilk işe girmede gençlerin sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. İsveç'te 2006 yılına ait hükümet verilerine göre genç işsizliği %15,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu noktada, İsveç hükümeti genç işsizliğinin önlenmesini öncelikli ilgi alanlarından olarak belirle-mekte ve bu yönde çözümler üretmek için çalışmaktadır. ■

KAYNAKÇA:

Esping-Andersen, Gøsta (1990), *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton University Press, Princeton

Avrupa ülkelerinde sosyal refah politikaları: Finlandiya örneği

Şebnem AVŞAR KURNAZ
Sosyal Yardım Uzmanı

Finlandiya Avrupa'nın kuzeyinde yer alan ve 5.3 milyon nüfusa sahip bir ülkedir. 1995'ten beri Avrupa Birliğine üyedir. Gayri Safi Milli Hasılanın %26'sını (yaklaşık 36.9 milyar Euro) sosyal harcamalar (sosyal yardım ve sağlık hizmetleri, emekli aylıkları, hastalık ve işsizlik harcamaları) oluşturmaktadır. Finlandiya OECD ülkeleri arasında yaşlı ve çocuk yoksulluğunu en aza indirmiş ülkelerdendir. 2005 yılında Finlandiya'da sosyal refah hizmetlerine 42.3 milyar Euro harcanmıştır. Bu harcama GSYİH'nin %27.2'sini oluşturmaktadır.

Esping-Andersen'e göre "Evrensel Refah Rejimleri"nin bir örneği olan Finlandiya, sosyal refah politikasını evrensellik, sosyal dayanışma ve sınıflar arası eşitlik ilkeleri doğrultusunda uygulamaktadır. Devlet temel refah aktörü olup, evrensel gelir garantisi, sosyal sigorta ve çocuk, özürlü, yaşlılara yönelik gelişmiş hizmetler sunmaktadır. Finlandiya'nın benimsediği sosyal yardım modelinde yardımlar büyük oranda kamunun sorumluluğundadır. Sosyal yardımların vergiyle finansmanı da bu modelin ana unsurlarındandır. Merkezi hükümet, sosyal yardımın temel ilkelerinin belirlenmesinde ve

bunun uygulanmasının izlenmesinde güçlü bir yönlendirici rol oynamaktadır. Ancak sosyal yardımın aktif olarak uygulanması yerel düzeyde, belediyeler tarafından yapılmaktadır. Finlandiya'da 6 il, 446 belediye bulunmaktadır.

Finlandiya'da sosyal koruma sisteminin ve onun bir parçası olan sosyal refah sisteminin temel amacı herkese anayasal bir hak olan insanlık onuruna yakışır sürekli bir bakım ve asgari bir gelir sağlamaktır. Sosyal koruma sisteminde sosyal problemleri önleyici tedbirler almanın da önemle üstünde durulmaktadır.

Finlandiya'da sosyal refah kavramı belediyeler tarafından sağlanan gelir güvencesi, sosyal hizmetler ve nüfusun çeşitli gruplarına yönelik özel hizmetleri kapsamaktadır. Sosyal refah sosyal koruma sisteminin bir parçasıdır. Sosyal koruma sistemi sosyal refah ve gelir güvencesi (işsizlik ödeneği, emeklilik ödeneği vb) şeklinde iki bölümden oluşmaktadır.

Sosyal İşler ve Sağlık Bakanlığı, sosyal koruma, sosyal yardım ve sağlık politikalarını belirlemektedir. Bakanlık bu konularda eylem planı ve hedefleri hazırlayarak belediyelerin uygulamasını sağlamaktadır. Bakanlık ayrıca sektördeki araştırma, geliştirme, istatistik toplama ve uygulamanın izlenmesinden de sorumludur.

Bakanlığa bağlı olarak hizmet veren "Sosyal Refah Uzmanlık Merkezleri" kanunla kurulmuş ve devlet tarafından finanse edilmektedir. Bu merkezlerden dokuz adet bulunmaktadır. Uzmanlık merkezleri yerel idareler, üniversiteler, teknik okullar ve sosyal yardım organizasyonlarıyla birlikte sosyal refah alanında çalışmalar yapmaktadır.

Devletin "Taşra Ofisleri" belediyeler tarafından uygulanan sosyal yardım programlarının izlenmesi, yeni projeler oluşturulması ve yerel düzeyde karşılaşılan sorunların çözümünden sorumludur. Bakanlığın hazırladığı eylem planlarının uygulanmasını izlemek ve sorunlara çözüm üretmek de taşra ofislerinin görevleri arasındadır.

Sosyal yardım sisteminin temel amacı öncelikle herkese anayasal bir hak olan asgari gelirin sağlanmasıdır. Yardımlar "Sosyal Yardım Kanunu" na göre verilmektedir. Belediyeler, sosyal yardım ve hizmetleri, topladıkları vergiler ve devletin sübvansiyonlarıyla finanse etmektedir. Devletin bu alandaki sübvansiyonları nüfusun yaş yapısı, hastalık durumu, nüfus yoğunluğu, ilgili belediyenin mali durumu ve alansal büyüklüğüne göre belirlenmektedir.

Sosyal yardım ve hizmetleri yerel ihtiyaçlara göre yapılanırmak belediyelerin görevlerindedir. Kanunla belirlenmiş olan bu görevin nasıl yerine getirileceği ise belediyelerin yetkisindedir. Ancak bazı hizmetlerin nasıl yürütüleceği detaylı bir şekilde kanunla belirlenmiştir. Özellikle engelli bireyler ve çocuklara yönelik yardım ve bakım hizmetleri koşulları kanunla ayrıntılı olarak anlatılan hizmetlerdendir.

Belediyeler tarafından verilen sosyal yardımlar, temel haklar ve tamamlayıcı hakları içermektedir. Temel haklar, kanuna göre yiyecek, kıyafet, sağlık masrafları, temizlik, ulaşım, gazete aboneliği, TV aboneliği ve telefon kullanımını içermektedir. Belediyelerin temel haklar için verdiği yardım miktarı yaşanan yerin sosyo-ekonomik durumuna göre değişmekle beraber 2006 yılı için kişi başı 382.70 Euro ile 366.24 Euro arasında değişen ödemeler yapılmıştır. Temel haklar için verilen yardımın dışında kira, elektrik-su parası, ısınma gibi giderler de karşılanmaktadır.

Tamamlayıcı haklar, çocukların bakımı, özel ihtiyacı olan bireylerin masrafları gibi özel harcamaları kapsamaktadır.

Bir diğer yardım çeşidi olan "Aile yardımları" ise aile ödeneği, çocuk bakım ödeneği ve barınma ödeneğinden oluşmaktadır. Aile ödeneği, 17 yaş altındaki çocukların büyütülmesi için yapılan harcamaları kısmen kapsamakta ve çocuk başına 100-172 Euro arasında değişmektedir. Tek ebeveynli ailelerin çocuk başına aylık 36,60 Euro ek ödenek hakları bulunmaktadır. Çocuk bakım ödeneği aile bakım ödeneği gerekli ihtiyaçları karşılamadığında verilmektedir. Çocuk bakım ödeneği, her çocuk için aylık 118,15 Euro'dur. Barınma ödeneği ise ailelere makul barınma şartları sağlamak amacıyla verilmektedir. Ödeneğin miktarı ailenin büyüklüğüne, gelirine, barınma giderlerine, ikamet edilen yerin durumuna ve genişliğine göre değişmektedir.

Bu yardımların yanı sıra belediyeler önleyici sosyal yardım da yapmaktadır. Bu yardımların amacı ailenin sosyal dışlanmasını engellemek ve uzun süre sosyal yardıma bağımlı olmasını engelleyici tedbirler almaktır. ■

KAYNAKÇA:

- Social Welfare in Finland, Sağlık ve Sosyal İşler Bakanlığı, 2007.
- Health Care in Finland, Sağlık ve Sosyal İşler Bakanlığı, 2006.
- Finland's Family Policy, Sağlık ve Sosyal İşler Bakanlığı, 2006.
- <http://www.finland.org.tr/public/default.aspx?nodeid=39099&contentlan=21&culture=tr-TR>

dayanışma kavramı üzerine

Pınar GÜNAL
Sosyal Yardım Uzmanı

“Dayanışma” kavramı, günümüzde özellikle yoksullukla mücadele alanında çalışan sivil toplum örgütleri başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluşun adında yer alan, farklı kesimlerden siyasal, toplumsal ve ekonomik gruplarda, grup içi bağların güçlendirilmesine ilişkin ana tema olarak ön plana çıkarılan ve nihayet günlük konuşma pratiklerinde çoğunlukla kullanım alanı bulabilen popüler bir kavramdır. Ancak her popüler kavram gibi “dayanışma” kavramı da anlamsal kaymalar yaşama akıbetinden kurtulamayarak, kavramı kullanan öznelerin içinde buldukları bağlama göre farklı yorumlamalara tabi tutulmakta ve bu nedenle kelime anlamı olarak, tam olarak ne ifade ettiği konusunda üzerinde bir görüş birliğine varılmaksızın, karmaşık bir kavram olma yolunda hızla ilerlemektedir.

Türkçe sözlüklerde “Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda

birbirlerine karşılıklı bağlanması” olarak açıklamasını bulan (www.tdk.gov.tr) kavramın Osmanlıca’daki karşılığı ise “tesanüd” (“karşılıklı yardımlaşma, birbirine istinad [dayanma, güvenme] etme”). Başka bir deyişle, “dayanışma” kavramı toplumsal olanın içinden çıkan ama bir yandan da toplumsal olanı dönüştüren, ona biçim veren bir anlama sahip. Aynı zamanda da “ortak çıkarlar”, “yardımlaşma”, “bağlılık” ve “güven” gibi sözcükleri çağrıştıran, bu sözcüklerle açıklanmaya çalışılan bir kelime.

Kavramın tarihsel gelişimine bakıldığı zaman ise topluma ait sorumluluk, bağlılık, karşılıklı ortak amaçlar, duygular ve birbirine destek olma gibi bugünkü anlamını çağrıştıran benzer bir seyir izlediği gözlenmektedir. Ancak daha önce de belirtildiği üzere kavramın kullanım sıklığı ile yorumlanma farkı arasındaki paralel bağ burada da ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla, kavram ilk başlarda bir cemaat, topluluk ya da belli bir coğrafyada bir arada yaşayan insanlar arasındaki bağı ve bu bağı birey üzerinde yarattığı sorumluluk hissini vurgularken, modernleşme süreci ile birlikte farklı anlamlar kazanmıştır. Bir yandan “yurttaşlık bilinci”nin gelişmesinde bir bireyde olması gereken ve onu devlete bağlayan en önemli unsurken, diğer yandan bu bilincin tam karşısında olacak şekilde, “sivil toplum”un ve devlete ait olmayan bir “kamusal alan”ın ve bu alan kapsamındaki bireylerin ortak bağı ve (bir devlete, bir gruba veya bir ulusa karşı) direnç noktasını ifade etmekte kullanılmaya başlanmıştır. Postmodern anlayış içinde ise kavram, sözü edilen modern anlamlarının eleştiriye tabi tutulduğu bir düzlemde, tam da bu modernizm sorunsalının çözüm arifesinde önemli bir konuma gelmiş, modernizmin “ötekileştirme” pratiklerine karşı, “biz” ve

“öteki” ayrımlarının ortadan kaldırılıp, evrensel bir hümanist bağ yaratılması noktasında ana kavram olagelmıştır. Dolayısıyla, kavramın bugün her alanda kullanım imkanı bulması ve karşıt görünen kişi veya durumların kendilerini tanımlamaları ve birbirlerine karşı mücadele söylemi yaratırken dile getirmelerinin nedenlerinin tarihsel ve düşünsel kökenlerinde aranması gerekmektedir.

Avrupa dillerinin ortak köklerini oluşturan Latince’de “in solidum” (Bugün bu kelimenin türevleri olarak İngilizce’de “solidarity”, Fransızca’da “solidarité”, Almanca’da “solidarität” ve diğer dillerdeki benzer kelimeler “dayanışma” kavramına karşılık gelmektedir) olarak karşılığını bulan “dayanışma”nın söz konusu dildeki anlamı “bütün için, bütünle ilgili sorumlu olmak”. Kelimenin kökeni ise Antik Yunan’a kadar uzanıyor.

Kavram, bu dönemde Antik Yunan’daki site devletlerinin cumhuriyetçi yurttaşlık bağı çerçevesinde, akrabalığın ve birincil ilişkilerin ilgi ve sevgi bağlarından üstün politik cemaat bağına vurgulayan yurttaş dostluğu anlamına geliyor (Bora, 2009; 22). Kişiler sadece kendi ve yakın çevresinden değil, “dayanışma” içinde oldukları zaman akrabalık bağı olmayan ama aynı sitede bulunan kişilere karşı, genel olarak ise bütün site yurttaşlarına karşı kendini sorumlu hissediyor ve bu kişilerin sorunlarının çözümü için “dayanışma” bağı nedeniyle harekete geçme güdüsüne sahip oluyorlardı. Başka bir deyişle, antik dönemde

“dayanışma”, Yunan site devletleri içinde yurttaş statüsüne sahip kişilerin birbirlerine ve yurttaş topluluğuna karşı sorumlulukları anlamında kullanım imkanı buluyordu.

Söz konusu dönemdeki düşünsel tartışmalarda da “dayanışma” kavramına atıflar yapılmaktadır. Örneğin, mutlak bir hakikate akıl ve bilgi ile ulaşamayacağını savunan kuşkuçulara göre, insanların toplumsallaşması ile birlikte dayanışma duygusu ortaya çıkmıştır (Keçer, 2009). Aristoteles için ise insanı diğer canlılardan ayıran en önemli meziyet insanın toplumsallaşabilmesidir ve bu meziyetin devamlılığını sağlayan en işlevsel unsur da o toplumun “dayanışma duygusu”na sahip olmasıdır. Bu bağlamda, “Toplum”, “devlet” ve “dayanışma duygusu” arasındaki ilişki tarihsel olarak hiç kopmamış; sadece aradaki ilişkinin düzeyi ve yoğunluğuna ilişkin tanımlamalarda farklı görüş açıları ortaya çıkmıştır.

Antik Yunan ve Roma dönemindeki “yurttaşlık bağının getirdiği sorumluluk ve bir arada yaşama duygusunun ortaya çıkardığı harekete geçme güdüsü” anlamındaki “dayanışma”, Ortaçağ ile birlikte dini referanslar ve cemaate ilişkin yaklaşımlarla da desteklenen bir kavram olmuştur. Burada “yurttaşlık bağı” “dini bağ” olarak dönüşüm geçirirken, kavramsal algılanma noktasında herhangi bir değişiklik göze çarpmaz. Özellikle, Ortaçağ Avrupası’ndaki Hristiyan toplumunun cemaat bağları ile Ortadoğu coğrafyasındaki İslam toplumu arasındaki bağ ile

feodal ilişkiler düzeyinde bağlı bulunan kral, vassal ve vesayet altındaki serfler arasındaki ilişkiler “dayanışma” kavramı ile ayakta tutulmaya ve kuvvetlendirilmeye çalışılır (Bloch, 2007).

Ortadoğu coğrafyasında “dayanışma” duygusuna ilişkin düşünsel tartışmalar çerçevesinde İbn-i Haldun’un “dayanışma” kavramını zenginleştiren görüşleri özellikle “devlet” ve “dayanışma duygusu” arasındaki ontolojik ilişkiyi ortaya çıkarması açısından oldukça önemlidir. İbn-i Haldun yerleşik (hadari umran) ve göçebe kültür (bedevi umran) arasındaki evrimleşme sürecini temel alan devletlerin varlık kazanması ve varlıklarını kaybetmeye başlaması noktasında bedevi umranın devlet kurabilme yetisi kazanması için gerekli olan duygunun “asabiyet” olduğunu belirtir.

Bütünüyle siyasal bir kavram olan asabiyet, İbn-i Haldun’un görüşlerinin temel eksenidir; ancak, karmaşık bir kavramdır bu. Asabiyet kavramı, evrensel toplumbilimsel kavramların özel bir biçimde belirmesi olarak da yorumlanır: “kamu ruhu”, “toplumsal dayanışma”, “topluluk bütünleşmesi”, “ortak irade”, “çok güçlü bir dayanışma”. Bu yorumlar asabiyetin belli başlı öğelerinden birine, yani belli bir dayanışma biçimine parmak basmaktadır. Dolayısıyla, devletin canlılığı ile asabiyetin önemi arasında bir ilişki vardır. Asabiyetin yok olması kısa vadede, devletsel yapıların dağılmasına yol açar. Başka bir deyişle, asabiyet devletin oluşumundaki itici

güçtür (Lacoste, 1993: 117-118). Böylece, İbn-i Haldun, "dayanışma"nın daha önceki anlamı olan "yurttaşlık, din ve feodal bağın oluşması ile toplumsallığın güçlenmesi için gerekli olan unsur" anlamına "devletin varlık kazanması için bir topluluğun sahip olması gereken duygu" şeklinde bir anlam daha kazandırmış ve kavramı anlamsal olarak derinleştirmiştir.

Daha önce de değinildiği üzere, "dayanışma" kavramı Avrupa'daki modernleşme sürecinin başlaması ile birlikte yeni anlamlar kazanmaya başlamıştır. Fransız Devrimi ve Devrimin yücelttiği değerler "dayanışma" kavramına yeni bir boyut kazandırmıştır. Fransız Devriminin Özgürlük-Eşitlik-Kardeşlik teslisi, özellikle "kardeşlik" ilkesi, Antik Yunan-Roma üzerinden gelen cumhuriyetçi yurttaşlık dayanışması ve Ortaçağ'ın dinsel kardeşlik geleneklerini birleştirmiş ve kavramsal bir dönüşüme uğratmıştır. Demokratikleştirici ve sekülerleştirici bir dönüşüme işaret eden bu değişimde ayrıcalık ve merhamet yerine, "hak" tanımı yapılmaya başlanmıştır (Bora, 2009: 22-23). "Bireysel", "siyasal" haklara, "dayanışma" düşüncesi ile birlikte "sosyal haklar" ve bu hakların gerçekleştirilmesinden sorumlu devlet ve diğer yurttaşlar katılmıştır. Bu noktada özellikle yoksulluğa ilişkin sorunlar "dayanışma" kavramı çerçevesinde oluşturulan bir jargonla ele alınmıştır.

Fransa'da "dayanışma" kavramına yapılan bu vurgu daha

sonra siyasi bir yaklaşımla da desteklenme imkanı bulmuştur: "Solidarizm" (Dayanışmacılık). Fransa'da farklı görüşlerin çatışmaya başladığı ve ülkenin kaosa sürüklenme tehlikesi içinde olduğu bir dönemde ortaya atılan Solidarizm, uluslararası federal örgütlenme ve profesyonel yönetime dayalı amaçsal eğilim taşıyan, devleti kısa ömürlü ve sosyal ortaklıklarda bir araç olarak gören ve "sosyal dayanışma"yı görüşlerinin odak noktasına alan bir akım olarak rağbet görmüştür. Bu akıma göre, liberallerin "bireysel haklar"ı öne çıkarması bir toplumun geleceğini garanti altına alamaz. Sosyal çıkarlar her zaman bireysel çıkarların önüne geçmelidir ve bireylerin bu çıkarlar doğrultusunda davranış ve tutumlarını belirlemeleri devlet ve toplum için önceliklidir. Bu akım "Toplumun bir arada nasıl tutarız?" düşüncesinden doğmuştur. Buna göre, toplumun ahenk ve dayanışma ruhu içinde bir arada yaşamasına inanan tesanütçü, pasifist bir hareket desteklenmekte ve çağdaş toplumlarda, bütün meslek gruplarının katkısıyla ve iyi düzenlenmiş sosyal kurumlarla toplumun uyum ve dayanışma içinde ilerleyip yükselebileceği savunulmaktadır (Koskenniemä, 2001: 266-352).

Solidarizm, günümüzde özellikle AB tarafından yoksullukla mücadele politikalarında sıklıkla kullanılan "sosyal dışlanma" kavramını da ilk ortaya atan yaklaşım olması açısından ayrıca önemlidir. Bu düşünce, sosyal dışlanmayı, bireyin toplumla olan tüm kültürel,

ahlaki ve sosyal bağlarının kopması olarak görür. Sosyal düzen, tümüyle dışsal, ahlaki ve normatif olarak tanımlanmaktadır. Sosyal dışlanmışlar, sosyal düzenin dışına çıkmış olanlardır ve Durkheimci anlamda "anomi" durumunun göstergesini oluştururlar. Durkheimci bir anlamda dayanışma ile "anomi" içinde olan bireylerin topluma kazandırılması gerekmektedir. Dolayısıyla, Solidarizm, toplumsal "norm"lardan uzaklaşmışların, ulusal dayanışma, kolektif bilinç ve genel çıkar motifi ile kurumlar aracılığıyla tekrar topluma kazandırılması olarak ortaya çıkmaktadır. Düşüncenin "sosyal hak" temelli anlayışını ifade eden formal dayanışma, formal hukuk kuralları yardımıyla, rasyonel bürokratik süreçler içinde ve insanlara eşit yurttaşlık hak ve sorumlulukları temelinde düzenlenmiş, devlet müdahalesinin söz konusu olduğu, kurumsallaşmış bir dayanışmadır (Özkaplan-Özdemir, : 8).

Görüleceği üzere 19.yy'ın ilk yarısından itibaren "dayanışma" kavramı ilk safhada dönemin toplum mühendisliğine ağırlık veren siyasi ve sosyal ortamında bir toplum projesi içindeki yaşamsal unsur olarak değer kazanmıştır. Bu dönemde "dayanışma", sadece toplumsal düzenin ve ilerlemenin değil, aynı zamanda çatışan siyasi, sosyal ve ekonomik grupların (muhafazakar, liberal ve radikaller) da kendi grup bağları ve ilerlemeleri için başat bir kavram olmuştur.

Bu noktada, devlet-toplum-dayanışma üçlüsüne karşı

oluşmaya başlayan sivil toplum-kamusal alan-dayanışma üçlüsünden söz etmek gerekmektedir. 18.yy'dan itibaren modernleşme sürecine giren Avrupa ülkelerinde ortaya çıkmaya başlayan ve devletin vatandaşlarının etki alanına karşı başka bir etki alanı yaratma ve devletin politikalarını etkileme düzeyinde vatandaşların bir araya gelerek, ortak bir yaşam formu oluşturmaya çalışmasıyla varlık bulan "kamusal alan" ve bu alanın kitlesini oluşturan "sivil toplum" ve sivil toplum örgütlerinin de "dayanışma" kavramını önemseydiğine değinmek gerekmektedir. Söz konusu örgütler zamanla sivil dayanışma örgütlerine dönüşmüşler ve "dayanışma" kavramı Avrupa'da bambaşka bir anlam kazanmıştır. Günümüzde faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin "dayanışma" kavramını sıklıkla kullanmalarının temelinde bu tarihsel geçmiş yatmaktadır.

Bu duruma paralel olarak, "dayanışma" kavramı ile örgüt kavramı arasında da bir ilişki oluşmaya başlamıştır. Çünkü sivil toplum anlayışına göre, sağlıklı bir dayanışma genellikle formel bir yapı olan örgütlerle gerçekleşebilmektedir. Sivil dayanışma ise kamu otoritesine bağlı olmaksızın gerçekleştirilen dayanışmadır. Bu bağlamda, Ali Rıza Abay, sivil dayanışmanın modern Avrupa toplumlarındaki anlamı ile modernleşme sürecine dönem itibariyle henüz girmemiş olan İslam toplumlarındaki anlamı arasında bir farklılaşma yaşandığını belirterek, bu farklılaşmayı, formel ve informal dayanışma olarak ayırma

yoluna gitmektedir. Abay'a göre, Batı toplumlarındaki sivil dayanışma örgütleri, genellikle aynı ya da benzer statüdeki kişilerin bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için teşekkül ederken, İslam toplumlarında aynı ya da benzer statüdeki kişiler başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak ve böylece de Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla sosyal anlamda örgütlenmektedirler. Ayrıca batı toplumlarında, güçsüz olanların bir araya gelerek haklarını elde etmek maksadıyla örgütlenmeleri söz konusu iken, İslam toplumlarında aynı gerekçelerle güçsüzlerin örgütlenerek hak araması görülen ve bilinen bir husus değildir. Batı toplumlarında sivil dayanışma formel bir yapıda gelişirken, İslam toplumlarında başka bir deyişle formel gelişmeye paralel olarak informal olarak da gelişmektedir. Örneğin nafile bir ibadet olan ve yoksullara verilen sadaka teşvik edilirken "sağ elinle verdiğini sol elin bilmeyecek" anlayışı informal dayanışmayı öngörmektedir. Ayrıca fakirlerin gücendirilmemesi, teşhir edilmemesi vb. anlayışlar da informal dayanışmanın gelişmesine ve sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte yemin kefaretlarının ve adakların yerine getirilmesinde, ramazan aylarında verilen sadaka-i fıtırın ve zekatların verilmesinde bugüne değin hep informal yol izlenmiştir (Abay, 2004: 278).

Modernleşme ile birlikte gittikçe farklı anlamlar kazanmaya başlayan ve ironik bir şekilde toplumsal ve siyasi grupların hem kendi içindeki bağların kuvvetlendirilmesi hem de

birbirlerine karşı mücadele içerisinde diğerine karşı örgütlenme düzeyindeki birlikteliğin yaratılması anlamlarını da içinde barındırır hale gelen "dayanışma", toplumlar arası farklılaşmanın önüne geçilmesi ve evrensel hümanist değerlerin göz önüne alınması noktasında da kullanılan bir kavram olmuştur. Böylece, Modernizmi sorunsallaştıran ve modern kodları çözme amacı taşıyan Postmodern anlayışın "biz" ve "öteki" ayrımlarının ortadan kaldırılması için gerekli olan duygunun adı da "dayanışma" olmuştur. Ancak ilginç bir şekilde Postmodernler tarafından bu duygunun düşünsel temelleri de aydınlanma düşüncesinin en önemli temsilcilerinden Kant'da ve aydınlanmayı farklı bir anlayışla yeniden analiz eden Habermas'ta bulunmuştur.

Gerek Kant gerekse Habermas "dayanışma" kavramını bireylerin özgürleşme süreçlerine bağlar ve özgürleşen-aklını özgürleşme iradesi için kullanan- bireylerin topluma karşı bir sorumluluğu olduğu ve bu nedenle "kamusal aklın" olması gerektiğini, yani bireylerin akli topluma açmak ve evrensel özgürleşmeci bir dünyaya zemin hazırlamak gibi etik bir görevi olması gerektiğini savunurlar (İrem, 2006). Habermas'a göre bu ancak "iletişimsel eylem"le mümkün olurken, Kant'a göre, bir insana salt rasyonel bir varlık olduğu için bile yükümlülük hissedilmelidir. "Dayanışma içinde olmak", kişinin akraba, komşu ya da yurttaş olduğu için değil, sadece rasyonel bir varlık olduğu için, bir görev olarak değil,

ahlaki bir eylem olması gerektiği için önemlidir. Demokratik kurumların ve evrensel bir politik bilincin gelişmesinin yolu merhamet ve vicdan azabı duygusu ile değil, rasyonalite ve özellikle de ahlaki yükümlülük duygusunun gelişmesi ile olanaklıdır (Keçer, 2009).

Görüldüğü üzere, özellikle Kant'ın evrensel hümanist düşünce tarzı ile birlikte "dayanışma" sadece belli grup ve toplumların biraradalığı için gerekli olan destek ve mücadele mekanizmalarında bir tutkal görevi olma işlevine, evrensel akıl ve tüm insanların barışçıl birlikteliğinin sağlanması işlevini de katmış ve çok katmanlı anlamsal durumuna bir katman daha eklemiştir.

Son olarak, Postmodern liberal anlayışın en yetkin temsilcilerinden olan Rorty, Kant felsefesini temel alarak, "dayanışma" kavramını postmodern toplum anlayışını temellendirmek üzere ayrıntılı olarak incelemiştir. Rorty'nin analizlerinin özünde "dayanışma" kavramını çeşitlendiren özel alan ve kamusal alan ayrımları vardır. Rorty, bu iki alanı kesin çizgilerle birbirinden ayırmakta; bu alanları birleştirmenin hiçbir yolu olmadığını ifade etmektedir. Özel alanda kendi kendini yaratma özerklik arzusu, kamusal alanda ise cemaat arzusu ön plana çıkmaktadır. Rorty'ye göre, özel alan "kişiye özgü kendi kendini alt etme projeleri", kendi kendini yaratma ve özerklik anlayışı ile bağlantılı olarak tanımlanırken, kamusal alan ise başka insanların ıstırapıyla ilgili faaliyetlerde, zalimliği en

aza indirme ve toplumsal adalet için çalışma girişimleri ile bağlantılı olarak tanımlanmaktadır. Kamusal alanla özel alan arasında var olan bu gerilime farklı yaklaşımlar "ben" ve "öteki" arasında bir dayanışmaya yol açabilmektedir. Bu görüşte, insanların "dayanışması" önyargıların bir kenara bırakılması ile oluşabilecek bir olgu olarak değil, erişilmesi gereken bir hedef olmalıdır. Bu hedefe ise empati yolu ile erişilebilir. Dayanışma başka insanların acıları ve yoksunluklarının hissedilmesine ve duyarlılık geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Rorty de Kant ve Habermas gibi adalet, eşitlik, dayanışma, özgürlük, fırsat eşitliği gibi kavramlar üzerinde durmaktadır. Dayanışma içinde olduğumuz insanları "bizden biri" olarak görmek ve "biz"i daha yerel ve sınırlı tutmak dayanışma duygusunu güçlendirmektedir. Böylece, "öteki" olarak gördüğümüz insanları "biz" olarak görmeye başlayarak, insani dayanışma artırılabilir ve marjinalleşen, ötekileşen insanlar "biz"

olarak görülmeye başlanır; farklılıklar değil, benzerlikler vurgulanarak, daha kapsamlı bir dayanışma duygusu yaratılabilir. Rorty, özel alanda bireyin bireysel olarak mükemmelleşmesini gerekli görürken, kamusal alanda dayanışma duygusunun tarihsel olumsuzluk çerçevesinde ve ahlaki gelişme paralelinde öngördüğü liberalizm anlayışı kapsamında gelişmesini gerekli görür (Keçer, 2009).

Sonuç olarak, "dayanışma" kavramının günümüzde hem en çok kullanılan hem de en muğlak kavramlarından biri olmasının en önemli nedeninin kavramın tarihsel gelişiminde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada, "dayanışma"nın, insanı insan yapan en önemli özelliği olan "toplumsallaşabilme", en kapsamlı örgütlenme düzeyi olan "devletleşme", "sivil toplum olma" ve nihayetinde "evrensel değerler yaratılabilme" noktalarında olmazsa olmaz bir kavram olduğu açıkça görülmektedir. ■

KAYNAKÇA:

Abay, Ali Rıza (2004), "Sivil Toplum ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma ve Sivil Toplum Örgütleri", 25-26 Kasım 2004 Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildirileri, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Bloch, Marc (2007), **Feodal Toplum**, (Çev. Melek Fırat), Kırmızı Yayınları, İstanbul.

Bora, Tanıl (2009), "Yoksullukla Mücadele Stratejileri Üzerine", **Birikim**, Sayı 241, s. 19-23.

İrem, Nazım (2006), "Radikalleştirilmiş Aydınlanma Projesi Kıyısında Entelektüeller ve Jürgen Habermas", **Doğu Batı Düşünce Dergisi**, Yıl: 9, Sayı: 35, s. 209-231.

Keçer, Özgür (2009), "Richard Rorty'nin Düşüncesinde Dayanışma", www.sosyalhizmetuzmani.org.

Koskenniemi, Martti (2001), **The Gentle Civilizer of Nations: The Rise and Fall of International Law 1870-1960**, Cambridge University Press, Cambridge.

Lacoste, Yves (1993), **İbni Haldun: Üçüncü Dünyanın Geçmiş Tarih Biliminin Doğuşu**, (Çev. Mehmet Sert), Sosyalist Yayınlar, İstanbul.

Özkaplan, Nurcan, Özdemir, Gamze Yücesan, Özdemir, Ali Murat (2008), "Sosyal Dışlanma 'Ne'yi Dışlar: Avrupa Üzerine Notlar", www.mulkiye-dergi.org.

Özlem, Doğan (2001), **Tarih Felsefesi**, İnkılap Yayınları, İstanbul.

kitap eleştirisi

Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk

Fatih ÖZDOĞAN
Sosyal Yardım Uzmanı

Fikret Şenses tarafından kaleme alınan 'Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk' adlı eser, birinci baskısı 2001 yılında; son baskısı olan 5. baskısı ise 2009 yılında İletişim Yayınları tarafından yayınlandı. Eser birçok yönüyle yoksulluk yazınına değerli katkılar sunuyor. Ayrıca bir iktisatçı olarak Fikret Şenses'in bu eserinde, günümüz iktisatçılarının üzerine pek araştırma yürütmediği bir alan olan yoksulluk alanına ilişkin dikkate değer saptamalar da yer alıyor.

Yoksulluk alanında kaleme alınan birçok makale, araştırma ve esere dünyanın çeşitli ülkelerinde uzun yıllardan beri literatürde rastlamak mümkün iken, Türkiye'de bu alanda gerçekleştirilmiş olan araştırmalar, yayınlanmış makaleler ve özellikle kaleme alınmış kitaplar oldukça sınırlıdır.

Ayrıca bu alanda kaleme alınan eserlerin birçoğu hali hazırdakilerin çevirisi şeklinde literatürde yer bulmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'deki

özgün yoksulluk yazını da sınırlı görünmektedir. Yoksulluk gibi toplumsal hayatımızda önemli yer bulan bir sorunsalın akademinin ilgisinden uzun zaman mahrum kaldığı ve ancak 2000'li yıllardan sonra anlamlı bir ivme kazandığı söylenebilir. Buradan hareketle, 'Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk' kitabı Türkiye'deki yoksulluk yazınındaki önemli eserlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fikret Şenses tarafından ka-

leme alınan 'Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk' adlı eser, birinci baskısı 2001 yılında; son baskısı olan 5. baskısı ise 2009 yılında İletişim Yayınları tarafından yayınlandı. Eser birçok yönüyle yoksulluk yazınına değerli katkılar sunuyor. Ayrıca bir iktisatçı olarak Fikret Şenses'in bu eserinde, günümüz iktisatçılarının üzerine pek araştırma yürütmediği bir alan olan yoksulluk alanına ilişkin dikkate değer saptamalar da yer alıyor.

DAYANIŞMA

Eser yedi bölümden oluşmakta olup, birinci bölümde dünya üzerinde yaşanan yaygın yoksulluğa çarpıcı istatistikler üzerinden dikkat çekilmektedir. Yoksulluk, küreselleşme ve uygulanan ekonomi politikaları üzerinden tarihsel dönemlere ayrılarak az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerinden ele alınmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde eserin amaç, kapsam ve çalışma planına ilişkin olarak nasıl bir yol izlendiğine dair bilgiler verilmektedir. Eserin ikinci bölümünde yoksulluğa karşı artan ilgi ve bu ilginin kaynakları üzerinde durulmaktadır. Bu ilginin uluslararası kuruluşların da katkısıyla küresel bağlamda gerçekleştiğine dikkat çekilmektedir.

Ayrıca bu ilginin akademik düzlemde, sosyal ve ekonomi alanları yanında medya düzeyinde de yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde sürdüğü vurgulanmaktadır. Bu bölümde yoksulluk konusuna karşı olan ilgi, tarihsel dönemler üzerinden bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

Uluslararası kuruluşların, özellikle Dünya Bankası'nın yoksulluk konusuna karşı olan ilgisi ve 1973'ten 2000'e kadar olan değişik yoksulluk yaklaşımları, üç ayrı dönem üzerinden (1973–1980; 1980–1990; 1990–2000) yürüttüğü politikalar göz önünde bulundurularak okuyucuya sunulmaktadır.

Bu kısımda Bretton Woods Kuruluşları ve özellikle Dünya Bankası politikaları hakkında önemli çıkarımlar yapılmaktadır.

Eserin üçüncü bölümünde, yoksulluğun tanım, kavram ve ölçüm yöntemleri üzerinde durulmaktadır. Bu bölümde yoksulluğu ele almada kullanılan ortak bir tanım ve ölçüm yönteminin olmadığına dikkat çekilerek ve bu alanda ortaya çıkmış önemli tanımlamalar ve ölçüm yöntemleri hakkında bilgiler verilerek, mutlak yoksulluk tanımlamasıyla yoksulluğu ele almanın getirdiği sakıncalardan söz edilmektedir. Bu bağlamda yoksulluğu farklı tanımlama, yaklaşım ve ölçüm yöntemleri üzerinden ele almanın önemine vurgu yapılarak, farklı yaklaşımların göz önünde bulundurulmasına dikkat çekilmektedir.

Eserin dördüncü bölümünde ise, temel yoksulluk eğilimleri ve yoksulluk profili başlığı altında değişik ülke ve ülke grupları için yoksulluk göstergelerinin taşıdığı sıkıntılara dikkat çekilerek, yoksulluğun ülke grupları, ülkeler ve ülkeler içindeki farklı bölge ve yerleşim alanları arasındaki farklılıklarının göz önünde bulundurulmasının önemine vurgu yapılmaktadır. Eserin beşinci bölümünde, yoksulluğun nedenleri başta yapısal nedenler olmak üzere geniş bir çerçevede irdelenmektedir. Eserin altıncı ve yedinci bölümlerinde

yoksullukla mücadeleye geniş yer verilmiştir. Altıncı bölümde yoksullukla mücadele yöntemleri, dolaylı ve dolaysız yaklaşımlar, hanehalklarının geçim stratejileri ve uluslararası unsurlar üzerinden ele alınarak incelenmektedir. Bu bölümde yoksullukla mücadele yöntemleri, dolaylı ve dolaysız yaklaşım adı altında iki ana başlık olarak verilerek, bu yöntemlerin daha anlaşılır kılınması sağlanmıştır.

Yedinci bölümde ise yoksullukla mücadelede karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlarda çıkış yollarına yer verilmiştir. Son bölümde ise çalışma özetlenerek sonuca varılmıştır. Eserde göze çarpan önemli ayrıntılardan biri ise yoksulluk yazınında kullanılan İngilizce terimlerin Türkçe karşılıklarına çalışmanın sonunda yer verilmesidir.

Özetlemek gerekirse, eser yoksulluk sorunsalını az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerinden küreselleşmeyle birlikte uluslararası kuruluşların yoksulluk alanındaki etkilerine yer vermek suretiyle ele almaktadır. Ayrıca eser, yoksulluğun küreselleşen dünyanın artan zenginlikleri yanında varlığını devam ettiren bir sorun olduğuna dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, eser yoksulluk alanında hizmet veren, bu alanda eğitim alan ve araştırmalar yürütmekte ve yürütecek olan kişiler için önemli bir referans kaynağı olmaktadır. ■